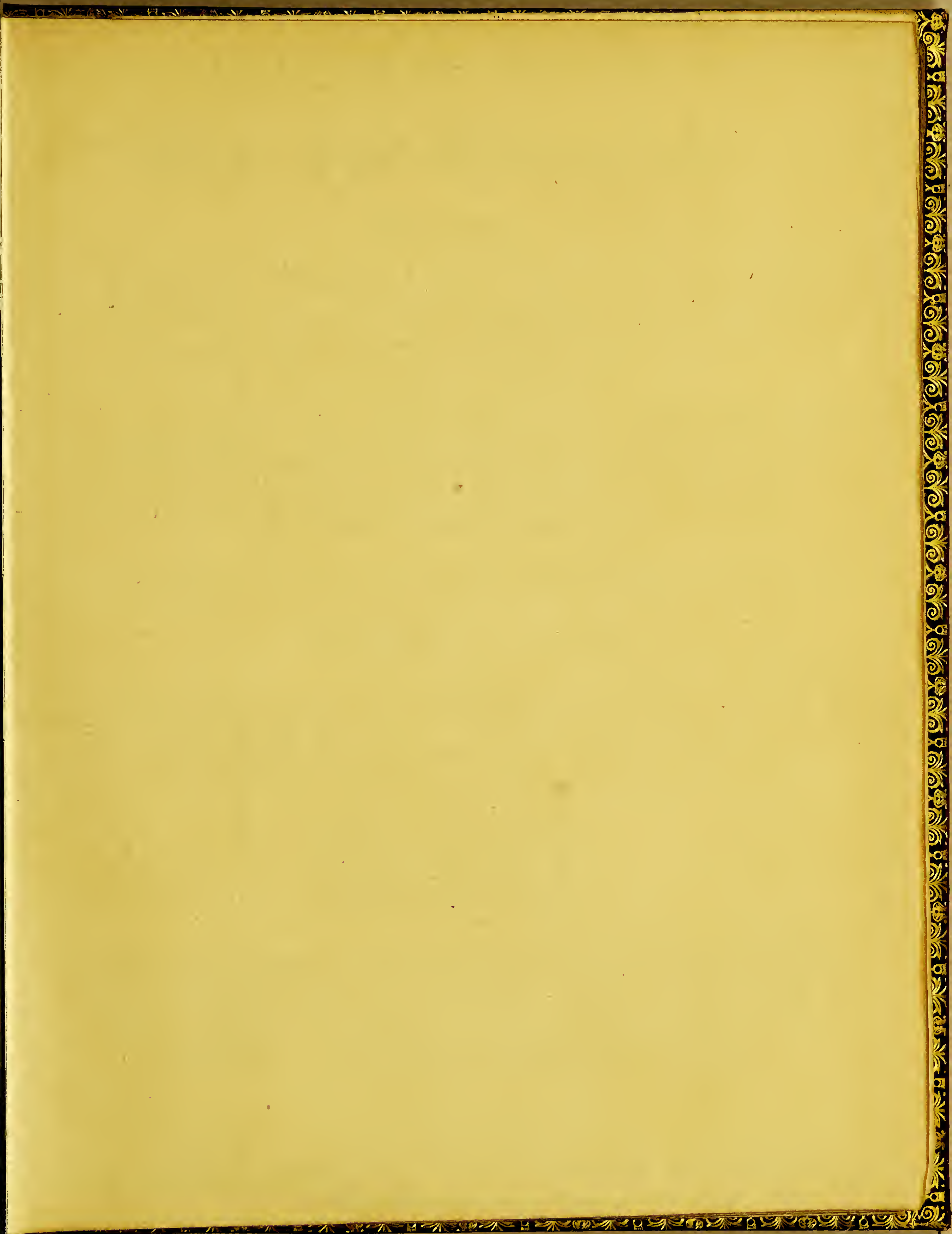

GAUDEO

GAUDEO.

Not in [illegible], [illegible] p. 112.

Cavendish

IOURNALEN
Van drie Voyagien/

Te weten:

1. Van Mr. Thomas Candish, met drie Schepen door de Magallaensche Straet rondom de Werelt, inden Iare 1586, 1587, en 1588. hebbende door't kruycen vander Zee ghefeylt 13000 Mijlen.

2. Vande Heer Fransoys Draeck / ende Heer Jan Haukeins/ Ridderen/ naer West-Indien gepretendeert Panama in te nemen met ses van des Coningins Majesteyts Schepen/ ende 21 and're / in den Jare 1593.

Noch een Beschryvinge vande Zee-vaert der geheeler Werelt.

Nassausche Vloot,

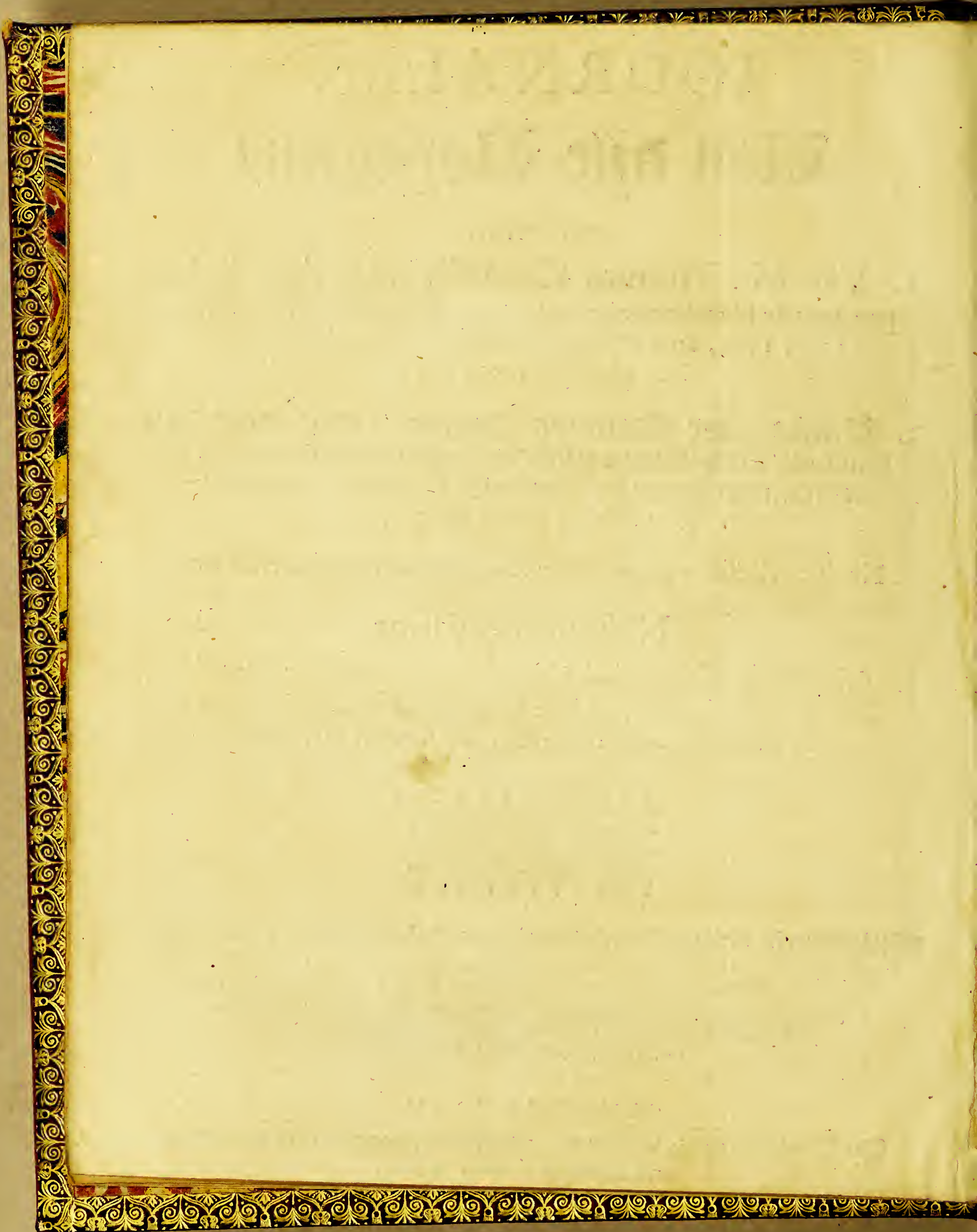
3. *Ofte Beschryvinge vande Voyagie om den gantschen Aert-kloot, door de Straet* Lemaire, *onder 't beleydt vanden Admirael Iaques L' Heremite, inde Iaren 1623, 1624, 1625, en 1626.*

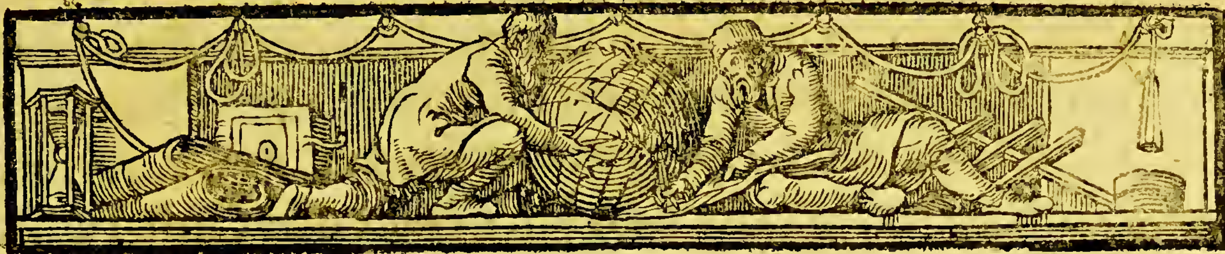

Wy hebben hier achter by gheboeght een Beschrijvinghe vande Regeringhe van Peru, door Pedro de Madriga, gheboren tot Lima, met een kort verhael van Chili. Als mede een verhael van Capiteyn Pedro Fernandes de Quir, aen Sijne Majesteyt van Spangien/ aengaende de ontdeckinghe van 't onbekent Austrialia, sijn grooten Rijckdom en vruchtbaerheyt/ ontdeckt by den selven Capiteyn.

t'AMSTELREDAM,

By Iacob Pietersz Wachter, Boeck-verkooper op den Dam/ inde Wachter / Anno 1643.

Tot den Leser.

ALsooder in dese tijt weynich Gedruckte Voyagien zijn te bekomen, so hebben wy goet gedacht U.L. dese dry naer-volgende mede te deelen, alles seer dienstigh de Zeevarende Luyden, ende insonderheyt die in dienst vande Heeren Bewinthebberen der West-Indische Compagnie, soo wel om de Noort als om de Zuydt soecken te varen; als mede voor and're kurieuse Persoonen die gheneghen zijn om de kennisse vande veere vreemde gelegen Landen, ende de bezeylinghe der selve te weten.

Eerstelijck hebt ghy hier de Voyagie van Mr. *Thomas Candish*, met dry Schepen rondom de Werelt ghedaen, uytgevaren den 21 Iuly 1586. ende met een Schip weder omgekeert in Engelant, den 9 September 1588. hebbende door 't kruycen vander Zee gheseylt 13000 mijlen, vertellende sijn Vrienden wonderlijcke avontueren, geschiedenisse, ende ontdeckinghe der Landen by hem beseylt.

Ten tweeden, de Voyagie van den Edelen Heer *François Draeck*, en de Heer *Ian Haukeins*, Ridderen, naer West-Indien gepretendeert *Panama* in te nemen, met ses van des Coninginnen Schepen, ende 21 andere, met ontrent 2500 Mannen, inden Iare 1595. Hier achter volght een Beschryvinghe vande Zee-vaert der geheeler Werelt, van *Capo Blanco* in Guinea, tot door de Magallaen-

gallaensche Straet, ende dan voorts langhs de Zee-kuste van *Chili, Peru, Nicargua, Guatimala,* en *California,* over de aldergrootste Zee, tot de Eylanden *Philippinen, Molucken, Banda, Borneo, Iava,* en *Sumatra,* voor by de vaste Landen *China* ende Ooft-Indien, het Eylant *Madagascar, Cabo de Bona Esperança,* de Eylanden van St. *Helena,* ende *Cabo Verde.*

Noch een volkomen Beschryvinghe vande distantie der plaetsen, en de Riviere *Plate,* tot dat ghy komt tot *Pette Guarras* ten Noorden, ende wederom beginnende vande Riviere *Plate,* tot datmen komt aen 't eynde vande Magallanische Straet ten Zuyden, met de graden vande brede daer elck plaets in staet.

Ten derden, het Iournael vande Nassausche Vloot, ofte Beschryvinge vande Voyagie om den gantschen Aert-kloot, gedaen met elf Schepen door de Straet *Lemaire,* onder 't beleyt vanden Admirael *Iaques L'Heremite,* inden Iare 1623, 1624, 1625, en 1626. waer in de gantsche Historie, soo wel haer wedervaren, als de gelegentheyt der Landen ende des Volckx, soo in woorden als Figueren, voorgestelt wort.

Noch een Beschryvinghe vande Regeringhe van *Peru,* gestelt door een gevangen Spangiaert, genaemt *Pedro de Madriga,* geboren tot *Lima.* Als mede een kort verhael van *Chili.*

Noch een verhael van seecker Memoriael, gepresenteert aen Sijne Majesteyt van Spangien, by den Capiteyn *Pedro Fernandes de Quir,* aengaende de bevolckinghe ende ontdeckinghe van 't vierde deel des Werelts, ghenaemt *Austrialia incognita,* ofte onbekent *Austrialia,* sijn groote Rijckdom ende vruchtbaerheyt, ontdeckt by den selven Capiteyn, Vaert wel.

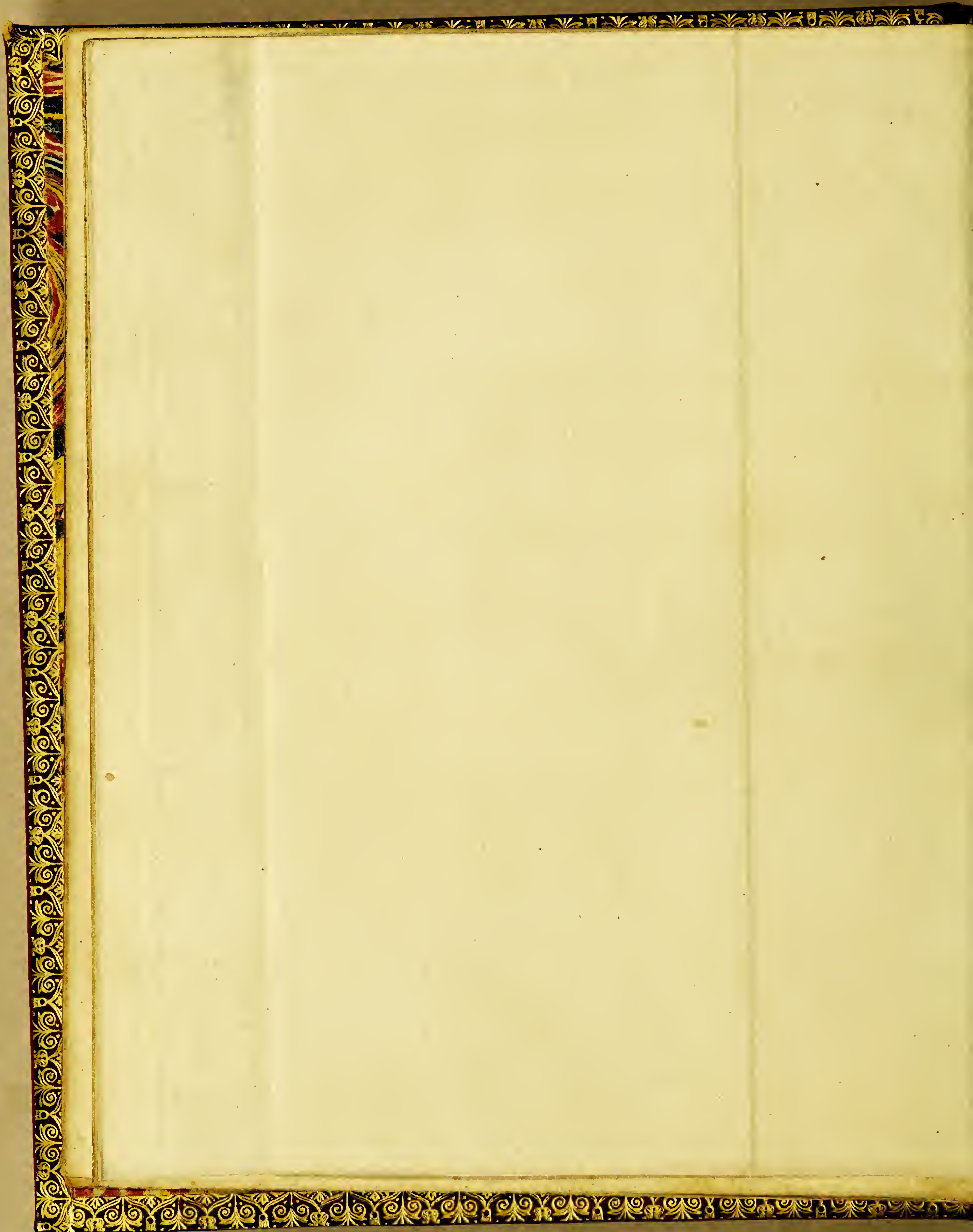
In Amsterdam, Actum 1 April 1643.

U.E.E. Dienstwillige

Iacob Pietersz Wachter.

250
260
270
280
290
300
310
320
330
340
350
360
10
20
Fol. 1
MAR
DEL
ZUR
CIRCULUS
ÆQUINOCTIALIS
OCEANUS
PERUVIANUS
Tropicus
Capricorni
MARE
PACI
FICUM
AMERICA
MERIDIONALIS
GUINEA
C. Verde
Rio Sanaga
R. Grande
S.Paulo
Vegia
Abrolho
I. d. Fernando de Loronho
I.d.Ascention
I.d.S.Matheo
S.Helena
I. Trinidade
S.Maria de Iosa
I.Ascentio
I.de Martin vaz
I.do Pico
I.d.los Galopagos
I. de Cocos al S. Cruz
C.del Farilhõ blanco
Nicaragua
Segovia
C.d.Fonseca
G.d.Gibladique
S.Catherina
Nombre de Dios
Castilia del oro
Margarita
I. de Tabago
Barbudos
S. Lucia
GUIANA
Amazones
BRASILIA
Peru
CHILI
CUMANIA
PARAGUAY
Patagones
CHICA
S.Ioan
Barbaranna
S. Apolonia
C.Blanco
R. de la Plata id est Argentis fluvius
C. de Corientas
Terra baxa
Costa baxa
I.dos Castillanos
P. de Quintero
I. de Iuan Fernandes
I. de S. Maria
I. la Mocha
P. de Galera
I. Chilve
Los Coronados
C. Primeiro
C. de la Victoria
C. Desirado
Fretum Magellanicum
Terra del Fuogo
Fretum le Maire, primum detectum a Iacobo le Maire
Staten landt
Maur. de Nassau
C. de Cap Hoorn
't Zuyder deel van
WEST-INDIEN

Beschrijvinghe vande over-treffelijcke ende wijt-vermaerde See-vaert vanden Edelen Heer ende Meester Thomas Candish, gedaen rondomme de Werelt, begonnen in't Iaer ons Heeren 1586. ende vol-eyndt in den Jare 1588. in twee Jaren ende seven weken. Beschreven by Mr. Fransoys Prettie, van Eye in Suffolc, die mede inde Voyagie gheweest is.

Alsoo de vermaerde ende Eerentfeste Edelman, Heer Thomas Candish van Suffolck, hadde toegerust in den jare 1585. een Schip, waer in hy voer als Capiteyn metten Heere Richard Groen-vil, nae het Landt Virginia, ghelegen in America, tusschen de landen van Florida ende Norombega, in welcke Zee-vaert hy seylde voorby de Eylanden van Canarien nae West-Indien langhs Dominica, S. Iuan de Portorico, Hispaniola, de Lucaios, ende Florida: van welcke Zee-vaert weder-gekeert wesende, soo heeft hy als een kloeckmoedigh Zee-ridder by handen genomen een seer overtreffelijcke Zee-vaert, om door de Magallanische Straet te beseylen de Gout ende Silver-rijcke Koninckrijcken van Chili, Peru, ende Mexico: ende voorts na de vaste landen ende eylanden van China, Oost-Indien, ende Africa, ende dien volghens ommezeylende den ommeloop des gheheelen Aerd-bodems. Het welcke hy door den ghenadigen segen des Allerhooghsten, met ghestadige voorsichtigheyt, goede regeringhe, ende een groote snelheyt, voorspoedighlijck volbracht heeft, tot groote verwonderinge van allen verstandigen, hebbende tot soodanigen eynde op sijn eygen kosten nieu ghebout

1586.

21 Iulij.

1586. (ende met alle nootsakelickheyt voorsien voor den tijt van 2 jaren) een schoon schip/ ghenaemt de Desire, dat is: Begeerte, als Admirael/ groot 140 vaten/ ende een kleynder schip van 60 vaten/ ghenaemt de Content oft Verghenoeginghe, voeghende daer by een Barcke van 40 vaten/ genaemt de Huygh Gallant, in welcke drie Schepen gheweest zijn 125 persoonen/ out ende jonck. Hy voer af als hunner aller Overste/ van Londen den 19 Junij 1586. ende quam tot Harewigh: ende seylde van daer den 29 der selver maent/ soo dat hy den 8 Julij inde Haven van Pleymouth, ende van daer in Zee liep den 21 der selver maent op een Donderdagh/ ende dat met eenen stercken Oosten wint.

Iulius.

Den 26 Julij/ Dinghsdaeghs waren wy 45 mijlen van Cabo Finisterre, waer wy ontmoeteden vijf seylen Biscayers/ komende vande groote Baye in Terra Nova, alsoo ons dochte. Onse Admirael schoot ende vocht met haer 3 uren: maer wy namen hunder geen/ want de nacht ons overviel.

Augusti. Den eersten Augusti quamen wy in 't ghesicht van Forte Ventura, een vande Eylanden van Canarien/ ontrent ten thien uren des morgens.

Den 7 Augusti des Sondaeghs waren wy soo hooghe ghekomen/ als Rio d' Oro, op de Kuste van Zavaga, onder den Tropico Cancri, tusschen Barbarien ende Guinea.

Den 9 Augusti quamen wy by Cabo Blanco: maer de windt was soo groot/ dat wy niet konden op-komen/ daer de Chanters ghewoon zijn te ligghen visschen: daerom seylden wy 6 uren west zuyt-west/ om het sorghelijck zant/ dat van die Caep zuyt-west ten zuyden licht.

Den 15 Augusti waren wy inde hooghte van Cabo Verde (na gissinge) 50 mijlen daer van.

Den 18 Augusti was Sierra Leona Oost van ons/ ende dien dagh veranderde de windt in 't Noort-westen/ soo dat wy by den 20 dagh Augusti waren in 6 ende een half graden Noortwaerts van den Equinoctiael.

Den 23 Augusti setten wy 't ruym van Sierra Leona, ende den 25 vielen wy met het poinct op de zuydt-zijde van Sierra Leona. D' welck Mr. Brewer (de Vice-Admirael op 't schip de Content) wel

wel kende/ ende voer binnen met sijn Schip. Wy hadden daer 1586.
ten minsten 5 vadem waters/ ende voorts 14 mijlen weeghs zuyt- Augusti.
west loopende inde reede van Sierra Leona, op 16/14/12/10/ ende 8
vademen waters.

Den 26 Augusti voeren wy inde haven ofte reede/ ende ingaende/hadden by de zuyt-kaep ten minsten 5 vadem waters by de rotse/gelijck die leyt by de zuyt-kaep. Ende also wy daer na 2 ofte 3 Kabels lenghte waren binnen de Rotse/ hadden wy noyt min dan 10 vadem waters / tot dat wy quamen tot de reede die ontrent een mijle is vande Caep/ altoos streckende naer 't zuyden/ tot dat ghy komt tot de water-plaetse / in welcke Baye is de beste reede: maer ghy moet ligghen ofte anckeren diep inde Baye / om dat daer een seer sterck ghetijde loopt / ende het vloeyt inde Reede met een zuyt-ooste ende zuyt-oost ten zuyden Mane. Het is van Engelant tot dese plaetse 950 mijlen : welcken wegh wy seylden vanden 21 Julij tot den 26 Augusti: by dese mijlen salmen verstaen Enghelsche leguas/gerekent tot 20 inden graet.

Den 27 Augusti/zijnde Saterdagh/quamen ons twee Negros aen boort van onsen Admirael / ende by teeckenen gavense ons te kennen datter een Portugaels schip boven hoger binnen lant lach. Ende ons kleynste schip de Gallant, voer 3 ofte 4 mijlen hoogher/ maer by gebreck van eenen Piloot sochtense niet hooger / want de reede liep noch 3 ofte 4 mijlen dieper / ende is seer breet ende periculeus/so wy namaels verstonden by een Portugees.

Den 28 sant onsen Generael sommighe van sijn volck aen lant/ ende daer speelden ende dansten sy den gheheelen voor-noene onder de Negros/om wat te vernemen van 't Portugaels schip : t' schepe komende/vonden sy een Portugees verborgen onder de hagen/ die sy namen ende t' schepe brochten/ ende die seyde ons dat het seer periculeus was op te varen tot het dorp om 't schip te soecken. Waer op wy niet en wilden dat gaen soecken/want wy bevonden dat hy ons de waerheydt seyde/mits dat wy hem bonden/knevelden/ende seer scherpelijck examineerden. Oock seyde hy ons hoe sijn schip daer om den hals ghekomen ende ghebleven was / ende datter noch twee van sijne ghesellen onder de Negros waren : Sijnen naem was Emanuel / ende van sijn Ambacht een Kalfater/ t'huys hoorende

1586. rende tot Porto, in Portugael.

Augusti. Den 29 Augusti gingh onse Generael Candish aen Lant met 70 Man/ende trock na haer Dorp/ daer wy twee ofte drie huysen verbranden/ ende namen mede wat wy wilden/ dat luttel weert was: want alle het volck vluchte. Ende weder te schepe keerende/in een open pleyn/ten eynde van haer Dorp/ schoten sy hun pijlen na ons uyt de bosschagie/ ende quetsten 3 oft 4 van ons volck. Haer pijlen waren vergift: dan Godt danck geen van ons volck en sturven daer van. Haer Dorpen zijn konstigh ghebout/ met mueren van eerde Wallen/ ront/ met een groote binnen-plaetse al in ghepaelt: de straten worden seer kuysch ende reynlick ghehouden/ alsoo oock de huysen. Dese Negros ghebruycken groote eerbiedinghe tot haren Koninck/ soo een van onsen volcke ons seyde/ die Ostagier was gheweest voor de twee Negros/ die eerst tot ons quamen. Daer mocht in dat Dorp wesen ontrent 100 huysen.

Een dorp der Negros.

Schoten met Vergiftighe Pijlen.

Septemb. Den eersten September gingen veel van ons volck aen Landt/ aende watering-plaetse/ ende wiesschen al stille den gantschen dach haer hembden/ ende des anderen daeghs weder: maer doen waren de Negros in een Bosschagie/ rondomme de plaetse/ ende soo de Timmerman ginck inde Bosschagie om sijn gevoegh te doen/ terstont saghense die/ waerom de Negros terstont op onse volck seer subytelick vielen/ soo datter in 't vluchten veel ghequetst werden: waer onder eenen Willem Pickman een Soldaet/was gheschoten in sijn dye/ die den pijl uyttreckende brack/ ende liet het hooft daer in steken/ ende en woude sijn dye niet opghesneden hebben: Doen wrocht het vergift dien nacht soo sterck/ dat alle sijnen buyck ende manlickheyt seer opswol/ende wert soo swert als Inckt/ so dat hy des anderen daeghs stierf/ende doen wert het vergiftigh hooft uytgetrocken.

Veel gequetst vande Negros/ en een stierf van 't Fenijn des pijls.

Dit vergift is 't sap van een kruyt.

Den 3 September voeren veel van ons volck mettet Boot vier mijlen op de Riviere/ende vingen veel versche visch/ ende aen 't lant pluckten se veel Limoenen vande boomen/ ende wederkeerende saghen twee Buffelen.

Den 6 Septembris seylden wy van Sierra Leona, voeren uyt de Reede/ ende laghen een ghetijde drie mijlen vande Caep/ by

de

de mondt op 6 vadem/ ende het vloeyter zuyd-zuyd west. 1586.

Den 7 Septemb. scheyden wy vande Eylanden ghenaemt Islas Verdes, alias de Eylanden van Madrabumba, welck is 10 myplen vande Caep van Sierra Leona, ende des avonts te 5 uren anckerden wy twee myplen vant Eyland op 6 vadem waters/ ende voeren aen 't landt/ ende vonden alleen sommige Bannanas boomen opt Eyland. Daer woonen alleenlijck Negros. Septemb. Madarbumbza.

Den 8 September voer een van onse boten rontom het Eylant/ ende passeerden over de diepten aen 't west-eynde vant Eylandt/ daer sy rondomme vonden 5 vadem/ tot dat sy quamen tot de rechte diepte oft Canael. Ende een weynigh voorder vonden wy maer twee vadem/ ende terstont weder 6 vadem/ ende soo diep/ ende oock dieper. Aen 't Oost-eynde van 't Eylandt wasser een Dorp/ daer op eenighe tijde Negros woonen/ alsoo wy merckten by de provisie. Daer en was op de zuyd-kant gheen versch water/ dat wy konden vinden: maer aende noord-zijde tot drie ofte vier plaetsen.

Het gheheel Eylandt is een bosch/ eenighe plaetsen eenlick uytghesteken/ daer haer huysen staen/ die rontom beset zijn met Bannanas: Welcke vrucht seer goede kost is. Dese plaetse is seer gheneycht tot donder/ blixem ende regen/ in dese Maent. Ick dencke d'oorsaeck zy/ dat de Sonne daer soo na is by de Linie Æquinoctiael.

Den 10 Septembris voeren wy van 't selfde Eyland Madrabumba, den wind zuydwest na Brasil.

Den lesten Octobris/ comende West Zuydtwest/ ontrent 24. myplen van Cabo Frio in Brasilien, vielen wy neffens een grooten Berch/ die op de top hadde eene ronden knoop/ ghelijcken een Stadt/ met twee cleyne Eylanden daer by ligghende. October. Cabo Frio.

Den eersten Novemb. voeren wy tusschen het Eylant van S. Sebastiaen ende het vaste lant/ daer landen wy alle onse ghereetschap/ alle onse vaten ende tonnen/ ende setteden ofte maecten daer een smisse op/ om te smeeden/ ende timmerden aldaer onse Pinasse op/ vande stoffe die wy in onse schepen hadden. De cuypers cuypten ofte reepten alle onse vaten/ die vulden wy met versch water/ ende laghen daer tot den 23. November/ ons van alle nootsaeckelijcheyt Novemb. S. Sebastiaens Eylandt.

1586. lijchept versiende. Aldus besich sijnde / quam daer een Canoa oft licht schuytgen van de Riviere Ianeiro, varende na S. Vicent, waer inne waren 6. naeckte Slaven (vant landt volck) die roepden eenen Spangiaert/ en den Spaengiaert kende den Meester/ Schipper vanden Admirael Christofel Hare: die Anno 1581. tot S. Vincent gheweest was mettet schip / de Minion van Londen. Ende om dat wy hoopten te moghen ontbieden ende tot ons te doen comen eenen Enghelsman/ genaemt Jan/ die in S. Vincent woont/ zijnde 20 mylen van dese plaetse: Oock hopende versche victualie te becomen/ lieten wy desen Spaignaert vry gaen/ met eenen brief aen den Enghelsman / die ons beloofde antwoorde binnen 10. dagen te brengen ofte te sendẽ. En wy seyden hem wy waren Coopluyden/ ende quamen om Coopmanschappen te verhandelen: dan wy en cregen geen antwoorde. Also siende den tijt overstreken/ende wy alles ghereet ende gherust waren / lichten de anckers op / ende setten tseyl van S. Sebastiaen den 23. November.

Novemb.

Decemb. Den 16. December vielen wy op de Custe van America, in 47½. graet/ het Landt sijnde west van ons ontrent 6. mijlen weechs af/ van waer wy voeren langhs den Lande/tot dat wy quamen in 48. graden. Het isser een steyl Landt langhs henen.

Den 17. December na de middagh / voeren wy in een haven/ ende onsen Admirael eerst in varende / noemde die Port oft Disire, dat is/de haven van Begeerte. Binnen de haven is een Eylant oft twee / waer dat zijn groote menichte van Zee-honden / seer wonderlijcke groot : seer hoogh ende leelijck van maecksel. Want haer voorste deel haers lichaems en kan nerghens by beter gheleecken worden/dan by een Leeuwe. Haer hooft/ hals ende voorste haers lichaems/ is vol rouw' langh hayr / haer voeten zijn gelijck vlymmen/ ghefatsoneert ghelijck een Menschen handt. Sy genereren ende worpen alle maenden Jongen / gheven haer Jongen melck. Sy generen haer inder Zee/ ende voeden haer met visch/ ende haer jongen zijn seer lecker om te eeten/ het zy ghesoden oft ghebraden/ men soude die van smaecke qualijck onderkennen van Hamelen oft Lams vleesch. De groote zijn van sulcke grootte ende stercte/ dat vier mannen moeyte genoegh hebben eenen doot te smijten met stocken ende haecken / ende moet ghevelt ende ghestagen worden

Wonderlijcke zeehonden.

den

den opt hooft. Want al is hy deurschoten ofte deursteecken / hy loopt noch inde Zee wech. Oock soo waren daer noch seer goede Vogelen om te eeten / ende in seer groote menichte: Sy hebben holen inde aerde daer sy broeyen / gelijck de Conynen hebben / want sy konnen niet vlieghen: Sy en hebben gheen pluymen als d'onse op haer vleughels / ende sy generen haer by de visch inde Zee / ende broeyen aen landt. Wy noemden de voghelen Penguins, dat is Withoofden. Dese reede is een seer goede plaetse om Schepen te calfaten / aen gront te brenghen / ende onder schoon te maken / want het Vloeyt ende Ebt daer veel waters. Daerom setteden ende reynichden onse Schepen aldaer.

1586. Decemb.

Goede voghelen diese Penguyns noemden eñ aten.

Den 24 December / op Kers-avont / eenighe van ons volck / een Man ende Jongen / gingen ontrent een myle van de schepen / nae een schoone groene valeye / aen de voet van 't gebergthe / daer twee oft drie dagen te voren ons volck eenen put gegraven hadden / zijnde daer ontrent nergens geen soet water / ende dit was noch brack: daer ginghen dese Man ende Jonghen haer hembden wasschen / ende wasschende aende put / was daer een menichte van Indianen afghekomen / ende dese daer vindende / schoten van twee hoopen aende zijden vande steenrotse met haer pijlen / ende quetsten de Man met de Jongen. Maer hoe wel sy 50 ofte 60 sterck waren / zijnde van onsen Generael met 16 of 20 man vervolght / vluchten terstont. De man was dwers door de knie gheschoten / ende was ghenaemt Jan Garge / ende de Jongen wert ghequetst inde schouder. Haer pijlen zijn gemaeckt van dun Riet / de hoofden gewapent met een stuck van een keyken / seer konstigh / vast ende wel ghemaeckt. Sy sien selden ofte nimmermeer eenighe Christenen / zijn gheheel wildt / als wilde Beesten / ende soo vluchten sy voor ons. Wy namen de mate van een van hare treden / ende die was 18 duymen lanck. Haer manieren zijn / wanneer sy sterven / dat sy de dooden brenghen op de steenrotsen aende zee-kant / ende begravense op de toppen / ende in haer graven legghense mede haer boghen ende pijlen / ende alle haer cieragien ende 't weerdighste dat sy hebben ghehadt / d'welck zijn fijne schelpen die sy aende zee-kant vinden / die sy fijn ende konstigh vierkant / ende andersins weten te snijden / dit leggen sy onder haer hoofden. Haer graven zijn ghemaeckt van groote

Een soorte van Reusen.

1586. langhe steenen / ende 't graf is rontomme beset met des doodens
Decemb. pijlen: die alle (ghelijck oock het graf) met roode verwe bestreken zijn / daer sy haer selven mede verwen.

Den 28 December vertrocken wy uyt de Haven Desire, ende voeren na een Eylant / dat leyt drie mijlen daer van Zuytwaerts / daer wy onse overschoten vogelen Penguins souten voor victualie / ende voeren voorts langs de kusten zuyd-west ten zuyden.

Den 30 December vielen wy by een rotse ofte steen-klippe / die leydt ontrent 5 mylen vant landt / seer ghelijckende Edcestone, die daer leyt inde haven van Pleymouth, ende wy wierpen 't loot / ende vonden 8 vadem / steenachtighe gront. Een myle hier af / de steen-rotse houdende west zuyd-west / voeren langs de kusten zuyd zuyd-west / ende vonden menichte van zee-honden. Dese steen-klippe staet in 48 graden ende een half / zuydwaerts vande Linie.

Anno 1587 den 2 Ianuarij.

1587. Genaeckten wy een schoon wit hooft oft Cabo / ghelegen in 51 graden / ende hadden seven vadem waters / een mijle van 't landt zijnde.

Den 3 Januarij vielen wy weder by een ander groote witte Cabo / gheleghen in 52 graden ende 25½ minuten. Van welcke Caep loopt een leeghte ontrent een myle te zuydwaerts / ende dese leeghte reyckt tot de openinghe ofte mont vande sorgelijcke Strate ofte engte van Magellan / die is in sommighe plaetsen 5. ofte 6. mylen wijt / ende in twee plaetsen veel engher. Onder dese Caep anckerden wy / ende verloozen eenen ancker door storm ende quaet weder / gheduerende drie daghen seer sorghelijck.

Den 6. Januarij voeren wy de strate van Magellan inne.

Den 7. voorsz. seylende vande mondt nae de engte / namen wy een Spangiaert aen lant / ghenaemt Hernando, die daer was met noch 23 Spangiaerden / 't welck alle de reste was van 400 die daer ghelaten waren drie jaren te voren in dese Strate / ende soo na ghestorven van honger ende armoede / ende dien dagh voeren wy deur de Strate / daer ons den Spangiaert thoonde het hol van een cleyn schip / d'welck wy achten te wesen een Barcke van Jan Thomas. Het is vande mont der Strate tot de enghte 14 mijlen / ende is ghelegen West ten Noorden / den mondt staet in 52 graden. Van 't alder-engste

Sy enteren de Strate van Magellan / daer sy een Spangiaert vinghen.

der-engste der Strate tot Penguyns Eylant/ is 10 myplen / gelegen 1587.
West zuyd-west/ wat zuydwaerts/ daer wy anckerden den achtsten Ianuarij.
dagh: vinghen / dooden ende souten veel van die Penguyns voor
victualie.

Den 9 Januarij vertrocken wy van Penguins Eylant/varende zuyd zuyd-west tot de Koninglijcke Philips stadt / die de Spangiaerden daer ghebout hebben/welcke Stadt hadde vier Bolwercken/ ende elck Bolwerck hadde een ghegoten stuck gheschuts/ de welcke in d'aerde begraven waren: de stocken ende raders staende op haer plaetsen niet begraven. Wy groeven nae de stucken / vondense / ende namense al. De Stadt was wel gheleghen/ op de beste plaetse vande Straet/ versien ende gelegen by bosch ende by water. Sy hadden haer Kercke opghebout/staende alleene. Sy schenen te hebben onder haer strangh recht/ daer stont een halve galghe/ daer sy executie over een van den haren ghedaen hadden. Ons dochte dat sy mosten een tijd lanck alleenlijck op mosselen ende slecken gheleeft hebben: want daer en was anders niet te bekomen/uytghenomen eenighe wilde dieren/die by wylen uyt 't gebergte aent versch water quamen drincken. Dese Spangiaerden waren daer alleenlick ghekomen om de Strate te bewaren/ op dat niemant daer door soude varen inde Chilesche Zee / die de Spangiaerden noemen de Zuyd-zee / dan alleenlijck haer eyghen volck: Maer ghelijck het bleeck/het en was Gods wille niet/want gheduerende den tijd van drie jaren / dat sy daer waren ten minsten/ konden sy daer niet doen groeyen dat prosspereren wilde / ende dat Indische Landt-volck quam haer seer dickwils bespringhen / tot dat haer voorraedt van leef-tocht op was / ende gheen middel voor handen om meer uyt Spangien te bekomen/soo dat sy storven van hongher in haer huysen ende in haer kleederen / soo wy die noch vonden tot onser aenkomste. Soo dat ten eynde de Stadt seer besmet was met stanck vande doode menschen/ waer deur de levende ghenootsaeckt waren de Stadt te verlaten / daer begravende sulcke ghereetschap als sy hadden / ende op hope trocken langs de Zee-kust / om nootdruft te soecken teghen den hongher / niet mede nemende dan elck man sijn busse ende ghereetschap die hy dragen konde / dat vele van swackheyt niet en konden doen / ende soo leefdense/ wandelende een Jaer

Koningh Philips-stadt/ gebout inde Strate van Magellan / word beschreven / en was verlaten by de Engelschen/ genoemt Porto Famine.

Veel spanjaerden van hongher gestorven.

1587. ende meer / haer generende met bladeren / vruchten / wortelen / ende somtijts met vogelen diese schieten mochten. Ten lesten resolveerden sy te trecken na de Riviere de Plata, alleenlijck 25 levende overghebleven zijnde / (waer van de twee Vrouwen waren) van vierhondert. In dese plaetse waterden wy gherustelick / ons wel versiende van water ende hout. Onse Overste noemde dese plaetse Porto Famine, ende the towne of famine, dat is / Hongher-stadt / het leyd op 53 graden 18 minuten / by de observatie totten zuydwaerts.

Ianuarij.

Porto Famine of Koninghs Philips-stadt leyt op 53 graden / 18 minuten.

Den 14 Januarij scheyden wy van dese plaetse / ende voeren zuyd zuyd-west / ende soo voort tot Capo Froward, 5 mijlen West zuyd-west. Welcke Cape is ghelegen op het aller-zuydlickste van de Strate / ende ghelegen inde Latitude van 53 graden ende 35 minuten. Van dese Caep voeren wy west ten noorden vijf mijlen / ende staken ons in een Baye oft inwijck aende zuyd-zijde / d'welck wy noemde de Mossels Baye / om dat daer soo veele Mossels waren. Wy lagen daer 6 dagen / den wind zijnde West.

Capo froward op 53 graden 35 minut.

Den 21 Januarij scheyden wy van dese Mossels Baye ofte inwijck / ende voeren noord-west ende by westen vier mijlen / tot een fraeye sandachtighe Baye aende Noord-zijde / de welcke onse Generael noemde Elizabeths Baye / ende soo wy daer reeden / stirf een van ons volck uyt de Hugh Gallant, genaemt Grey / een Timmerman / ende werd in die Baye begraven.

Elisabets Baye.

Den 22 Januarij zeylden wy uyt Elizabeths Baye na de noene / twee mijlen weeghs / daer een versch water Rivierken was / int welcke onsen oversten wel drie mijlen opvoer / metten Schips-boot / hebbende goede ende plaisante landouwe / al leegh ende plat Landt / ende sulcken saghen wy gheen meer in alle de Strate / maer al steenachtigh / ende seer hoogh bergh-achtigh. Op dese Riviere waren veel Wilden ofte menschen die wy saghen ende oock aenspraecken / het waren menschen-eeters / ende leven by rou vleesch / ende diergelijcken kost / dese hadden de voorsz Spangiaerts besprongen / want sy hadden Messen ende stucken van Rappieren / daer sy hun pijlen mede maeckten. Sy deden hun beste om ons hooger de Riviere op te locken / om ons te verraden / d'welck gemerckt wert by onsen Generael / beval onder hun te schieten met onsen Bussen / waer mede wy veel

Wilde beestighe mensch-eeters.

veel doodt schoten. Daer nae zeylden wy weder uyt de Riviere tot het Canael van S. Hieronimus, 2 mijlen van daer. Van dit Canael van S. Hieronymus 3 oft 4 mijlen / voeren wy west tot een Caep / op de noord-zijde / ende van die Caep totten mondt vande Strate / leydt den kours noord-west ten westen / ende west noord-west. Tusschen welcke plaetse laghen wy door contrarie wint in de Haven tot den 23 Februarij / hebbende seer boos ende vuyl weder/met grooten regen ende storm-winden/die vant geberghte quamen / soo dat wy mosten avontueren al onse beste Cabels die wy hadden / de welcke / soose ons ghefaelgeert hadden / souden hebben alle moeten verdrincken/ ofte aen landt van hongher sterven/ want duerende den tijd dat wy hier lagen/ d'welck een volle Maent was/ aten wy niet dan Mosselen ende Voghelen/ ende wat wy aen landt vonden / dagheliјcks onsen kost soeckende / alsoo de Voghelen des lochts doen. Altijt geduerichlijcken regenende.

1587. Februarij. Canael van S. Jeronymus.

Daer zyn alle myle ofte twee mylen/aen beyde zyden des lants goede Havenen ende Reeden/ ende tusschen de Reviere van S. Hieronymus totten mont van de Strate aen de Zuyt-zee syn ontrent 34. mylen nae onse gissinghe. Soo dat de lenghte vande gheheel Strate / is ontrent neghentich mylen / namentlijck Enghelsche leguas gherekent tot twintich inden graedt/ ende den mont vande Strate is gheleghen op de selfde hooghde/ daer het incomen staet/ alsoo wy comen uyt de Noorde-zee / te weten: ontrent 52. graden ende twee derdendeel / ten zuytwaert van de Linie.

Magellans Strate langh 90. mylen.

Den 24 Febr. voeren wy in de Zuyt-zee / ende aende zuyt-zijde int uytvaren vande strate leyt een fraye hoge Cape/met eenen langē punt daer aen hangende/ eñ op de noort zijde zijn 4 oft 5 eylanden/ ontrent ses mylen vant vaste Landt/ hebben daer ontrent veel lege ende gebroken ofte ghesoncken gront / en is gheheeten Las Annegadas. Op de noene brochten wy dese Eylanden oost van ons vijf mylen / den wint suyden. Den eersten Meerte overviel ons eenen storm uyten noorden/in welcken nacht onse Schepen verloren het schip Hugo Gallandt, zijnde 59. ende een half graden ende 45. mylen vant landt. Desen storm duerde 3 ofte 4 daghen/in welcken tijt wy (zijnde in de Hugo Gallandt, ende nyt tghesicht vande andere twee schepen) dochten elcke ure te sincken door een leck dat ons

't Schip Hugo Gallant in groot perijckel.

Schip

1587. Schip hadde/ waer by wy ſoo vermoeyt ende gheſwackt waren/ met arbeyt ende pompen / ende twater uyt te crijgen/ ſo dat wy in drie daghen ende 3. nachten niet en ſliepen.

Martius.

Den 15. Meert des morghens gheraeckten wy met ons ſchip Hugo Gallandt, tuſſchen 't Eylandt van S. Maria, ende twaſte Landt/ waer wy weder vonden den Admirael ende tſchip de Content, die ghereeden hadden 2. daghen by het Eyland La Mocha, dat is gheleghen inde zuyde Latitude van 38 $\frac{2}{4}$. graden/ op welcke plaetſe ginghen/ eenige van ons volck aen Landt / met de Vice-Admiraels Boot / daer de Indianen tegen ſtreden met boghen ende pylen/ ende waren ſeer bevreeſt van onſe buſſen. Deſe Indianen zijn vyanden vande Spanjaerden/ toebehorende een groote bekende plaetſe/ gheheeten Arauco. Zy ſagen ons aen voor Spangiaerden/ ſoo wy namaels verſtonden.

't Eyland La Mocho op 38. graden/ den ſpanjaerden niet ſubject.

Deſe plaetſe Arauco gheheeten/ is ſeer rijck ende vol van Gout-mynen / ende hadde noch noyt vande Spaenſchen ghedwongen geweeſt: maer waren altijt met ſchade van daer ghedreven. Want deſe Indianen syn een diſpooſt ende ſtoudt volck / ſeer ſtaende op hunne vryheyt.

Arauco geacht de rijckſte plaetſe van gout / ende noch onbedwonghen.

Den 15. voorſz trocken wy onſe anckers op / ende liepen aen de weſt zyde van S. Marien Eylandt / daer wy laghen op 6. vadem waters / ſeer goede gront.

Den 16. Meert voer onſen Overſten aen landt / met 70. of 80. mannen/ elck met zijn geweer/ ende daer quamen na ons toe ſeker Indianen / waer van de twee (zijnde de principaelſte vant lant) meynden dat wy Spangiaerden waren/ ons quamen groeten ende willecom heeten: want het landt is onder de Spaengiaerden. Deſe brochten ons tot een plaetſe daer de Spaengiaerden een Kercke gemaeckt hadden/ met cruycen ende outaren daer inne/ ende ontrent de kerck waren 40. oft 60. huyſen / die vol waren van Terwe ende Gerſte/ in ſtroo opgebonden/ ende elcke bundel ofte ſchoove mocht houden een buſſel ofte halve viertel. Dit was ſo goet ende ſuyver Coren/ als wy eenigh mochten hebben in Enghelandt. Daer waren oock ghelijcke bundels van Potate wortelen/ ſeer goet om eten/ al ghereet ligghende inde ſchueren voor de Spaengiaerts / om die te halen voor den tribuijt. Dit Eylant gheeft oock veelderhande

soorten van Fruyten/ Verckens ende Hinnen. Het volck wordt onder sulcken strengen slavernie vande Spangiaerden gehouden/ dat sy niet een Vercken ofte Hinne en dorven eten / ende sy hebbense al Christenen gemaeckt op haer maniere/ dat is/ den Pater noster ende Ave Maria int Latijn doen leeren/ met eenige andere gebeden. Aldus hebben onse schepen haer wel versien van Coren / ende oock van Verckens vleesch/ soo veel als wy Sout hadden om te souten. Oock menichte van Hinnen ende sacken met Potates wortelen/ met ontrent 500 Zee-honden ende Guinees Coorn/geheeten Mays, alle dit nemende/lieten wy noch veel ende groote quantiteyt liggen/ ende onse Generael hadde twee vande principaelste altijdt in sijn schip / ende dede haer goede chiere aen / maecktese oock met wijn wel vrolick/ ende sy luyden daer deur wel merckende dat wy gheen Spaengiaerden waren / maeckten ons teeckenen (so veel conden verstaen) dat (so wy over voeren aent vaste landt tot Arauco) wy daer veel gouts souden vinden ende groote rijcdom: maer mits dat onse Generael haer niet wel en verstonde ende haeste maeckte/ hebben wy in 2. oft 3 daghen ghereetschap van vertrecken ghemaeckt. 1587. Martius. De Indianen van S. Marie Eylandt zijn spaensche Christenen gemaeckt

Den 18. Martij smorghens zijn wy van dese plaetse vertrocken/ loopende alle dien nacht noord noord-oost ontrent 10 myley / ende des nachts laghen wy met een cleyn seyl ontrent de custen.

Den 19. voorschreven voeren wy oost noort-oost neffens 't lant/ naer een plaetse/genoemt de Conceptie,daer wy onder een Eyland anckerden tot des anderen daechs/ sonder aen Land te gaen.

Den 20. Martij voeren wy vande Conceptie na een Baye die sandijch was / daer wy versch water ende beesten saghen: maer wy en toefden daer niet.

Den 30. Martij quamen wy inde Baye van Quintero, ghelegen in 32. graden ende 50. minuten. Den selven dagh als wy te ankeren quamen inde Baye/ daer was een Ossenhoeder die beesten bewaerde / die lach en sliep op den top vanden Berck / ende als hy wacker worde/ ende onse 3. Schepen sach / was hy seer verslagen/ ende al eer wy conden aen landt comen / was hy op zijn peert gheraeckt / dat daer by weyde / wech loopende soo haest als hy konde. Onsen Generael met 30 schutten aen landt gevaren zijnde/ en hadde daer gheen ure gheweest / daer quamen 3 Peerde Ruyters met

1587. bloote sweerden na ons toe gherent/tot een boghe scheute van ons/
Martius. ende quamen niet naerder. Onsen Generael sant na haer toe twee van onse volck met haer bussen/ met oock Fernando, den Spaengiaert/dien wy ghevangen hadden inden mont vande Strate van Magalanes, een vande 400 die van armoede ende hongher vergaen waren. Maer de twee Ruyteren wilde de onse niet laten met haer busschut naerder komen: maer maeckten teeckenen dat een soude alleen komen/alsoo lieten de onse Fernando alleen gaen/ onse twee niet verre van hem staende. Sy hadden groote spraecke/ten lesten quam Fernando weder van haer/ ende verhaelde wat spraecke hy met haer ghehadt hadde/om victualie/die sy toe seyden/ dat wy soo veel souden hebben als wy begeerden. De Generael sandt Fernando met een ander bootschappe wederom tot haer/ende een busgheschut met hem/ ende zijnde by haer ghekomen/ wilden sy maer een alleen te spraecke staen/ 't welck den anderen toeliet/ ende een weynich te samen sprekende/ sprongh Fernando achter op een van hare Peerden/ende reedt alsoo met hem wech. Niet teghenstaende sijn groote ende swaere eeden die hy daghelicks ter contrarie ghesworen hadde aen den Generael ende alle het volck/ als haer niet te verlaten/ maer met haer te leven en te sterven. Onsen Generael siende dat hy alsoo uyt-ghestreecken was/ nam in versch water: ende met goede wachte voer aen Boort/ met intentie des anderen daeghs volck in 't landt te senden/om haer woonplaetse te soecken/ te plonderen/ende te verbranden.

Den lesten Martij gingh Capiteyn Havers op int Landt met 50 ofte 60 mannen met haer Musquetten/ende trocken 3 oft 4 mylen int Lant / daer sy saghen veel kudden van Koeyen ende Ossen weyden/die seer wilt waren. Desgelijcx veel hoopen van Peerden/ Merrien ende Veulens/oock wilt ende onhandelick. Daer waren oock Hasen ende Konijnen planteyt/veel Patrijsen ende wilde Vogels/het lant seer vruchtbaer/met versch water/vol ghevoghelt van alle soorten.

Veel Ossen/Peerden/Koeyen/ende ander gedierte.

Soo verre ghegaen hebbende dat wy niet voorder konden komen/om het hoogh steyl gheberghte/ rusten wy ons by een schoon versch loopende Revier/komende uyt 't geberghte/neffens schoone weyden. Wy droncken van 't Water ende ververschten ons selven/

ven/ende vertrocken weder nae onse schepen toe/ langhs den wegh daer wy dochten te mogen 't volcks wooninghe vinden: maer alle dien dagh treckende/konden wy niemant vinden/ maer veel wilde honden. Nochtans waren daer dien dagh 200 Peerden uyt/ om ons te bespringen/ op het rapport vande Peerden ende den verloopen Fernando/ dat wy seer onsterck waren/ de welcke ons wel ghesien hadden/maer sy dorsten ons niet bespringen/meynende dat wy veel stercker waren / overmits de goede ordre die wy in 't marcheren hielden/tot dat wy des avonts weder te schepe quamen. 1587. Martius.

Den eersten Aprilis 1587 gingh ons volck aen lant een vierendeel van een myle vande schepen / aen eenen water-put om versch water / ende alsoo sy nu neerstelijcken (sonder groote hoede) haer vaten vulden/ so quamen daer gerent van 't gebergte ontrent 200 Peerden/de welcke/ eer ons volck konde nae de steen-rotse loopen/ (want daer sommighe vande onse ghewapent waren) twaelf werden achterhaelt/doot-geslagen ende gevangen/ ende de reste werde ontset van de gene die op de rotse waren / ende hoewel datter maer 15 met haer wapenen waren / soo schermutseerden wy wel een ure met haer/ende versloeghen wel 24/ ende de rest vertrock. De namen van onse verslagenen waren/als volght: Aprillis. 24 Spangiaerden verslagē.

Wt den Admirael.

Thomas Lucar van Londen/soldaet.
Richard Weler van Londen.
Robbert Pitcher van Norfolck/soldaet.
Ian Longston van Glocesterlant.
Willem Kinghman van Dorstetlant/ soldaet.
Willem Hils uyt Cornuwal.

Wt den Vice-Admirael.

Willem Bird van Weymouth.
Laurens Gamesby van Nieucastel.

Wt de Hugh Gallant,

Herri Blackwel van Weymouth.
Willem Stevens van Pleymouth/busschieter.
Hunfrey Diericx van Londen.
Willem Pitte van Scherboren in Dorsetlant.

1587. Nae dit verlies bleven wy noch inde Reede ligghen/ met scherpe wachte / tot den 5 April / ende namen water in / in spijt van den Vyandt.

Aprilis.

Den 5 voorsz voeren wy uyt de Baye van Quintero, ende een mijle van daer leydt een Eylandt daer veel vande vogels Penguins zijn/daer wy onse behoefte van namen/ ende zeylden wech noorden ende noorden ten westen: want soo streckt de Kust langs henen.

Den 15 April quamen wy recht over een plaetse/ghehethen More-moreno, die is ghelegen op 23 ende een tweedendeel graden / ende is een goede Haven / ende daer is een Eylandt dat de Haven goedt maeckt / want eenigh schip mach van d'een ende d'ander zijde invaren. Hier voer den Generael met 30 mannen aen landt / ende so wy landen / quamen de Indianen van boven de steenrotsen af / tot ons/met versch water ende hout/ ons ontmoetende. Want sy ontsien de Spangiaerden seer/ ende is seer simpel volck, ende leven seer wilt: want sy brochten ons tot haer woonsteden omtrent een myle van daer / daer saghen wy hun Vrouwen ende Wooninghen / die niet en zijn dan eenighe vellen van beesten/ op de grondt geleyt/ ende daer over twee oft meer vorcken oft gaffelen opghheset / daer andere staecken overghheleydt / ende bedeckt met tacken van boomen. Haer kost is rou vleesch/ dat seer stinckt. Ende als yemandt onder haer sterft / begraven sy haer boghen ende pijlen met het lichaem/ ende al dat sy weerdigh hebben. Want wy openden een van haer graven / ende saghen haer ghewoonten. Haer Canoes ofte Boten zijn seer konstigh gemaeckt van twee vellen/al of het blasen waren/ ende sy hebben als twee blasen inden Boot / vol opgeblasen met een pijpken / ende wel stijf toegghebonden ende ghenaept met zenuen van wilde Beesten/ ende int water komende/ swellen seer dicht toe.

d'Indianen betalen haer tribuyt met vis.

Met dese Booten gaen sy in zee en vanghen veel visch/ende betalen daer de Spangiaerden haer tribuyt mede. Maer sy handelen de visch seer beestelick ende vuyl.

Den 23 April / smorghens / namen wy een kleyne Barcke/ die uyt Arica quam gheroept / de welcke wy behielen ende noemdent den Ioris, 't Volck verlietent ende vluchten met het schuytgen. De Hugh Gallants boot nam de Barcke ende des Admiraels Pinasse/ ende volghden de schuyte: maer kondense niet ghekrijgen / voor

datter

datter het volck uyt was / dies voeren sy inde Haven van Arica, 1587.
ende abordeerde een groot schip van 100 vaten / voor de Stadt op Aprillis.
ancker liggende: maer daer en was goet noch volck in/dan 't bloot
schip. Die van Arica deden 3 ofte 4 schoten nae de Pinasse/ alsoo
wy voorby quamen/ ende hadden die met een Minioen-kloot by-
kans gheraeckt uyt het Fort/ waer over wy inde haven voeren
metten Admirael ende Hugh Gallant: want de Vice-Admirael de
Contant, was achter uyt 't ghesichte/ waerom hebbende oock sijn
Boot ghebreck/ landen wy ons volck niet. Want onse Generael
ende 't Volck was geresolveert het Fort in te nemen/ eer datse bin-
nen stercker van Volck worden. De oorsaeck waerom de Con-
tent achter bleef/was om dat sy 14 mylen zuydwaerts van Arica,
in een plaets daer de Spanjaerden ghelant waren / een heel schips
ladingh van Bottisios oft potten met Spaensche Wijn kreghen/
waer van hy soo veel mede nam alst voeren konde / ende soo quam
hy ons inde Haven gevolght. Dien dagh als wy merckten dat
die van Arica haer Volck vergadert/ haer goet ende schat uytghe-
voert ofte begraven hadden/hebbende onse komste vernomen/was
daer meer Volcks van ander plaetsen vergadert/ daerom onse Ge-
nerael gheen profijt van landen en sach. Terwijl dat wy daer
laghen/ schoten sy na ons / ende wy wel twee tegen een. Onse Pi-
nasse voer dicht onder 't landt ende haelde een ander Barcke die
daer reede/in spijte van alle hun stercktén: sy schoten dapper nae de
Pinasse/maer kondense noyt gheraecken. Hier na sandt onse Ge-
nerael een Boot uyt met een Vrede Vendel na 't landt/om te weten
of sy het groot schip wilden rantsoeneren/ 't welck sy weygerden/
om dat sy speciael verbodt ontfanghen hadden vanden Viceroy
van Lima, gheen schepen oft volck te rantsoeneren / op verbeurte
vanden hals. Onsen Generael dede dat / op hope van sommighe
van ons Volck te lossen / die van 't Peerde-volck te Quintera ghe-
vangen waren / anders en sochte hy gheen spraecke.

Den 25 April noch liggende in dese reede/saghen wy een zeyl ko-
men van 't zuyden / derwaerts toe. Onse Generael sant onse Pi-
nasse mettet Boot: maer die vande Forten ende hooge geberghten
maeckten sulcke teeckenen/ met vuyr uyt hun Wachthuysen/ dat-
tet Schip twee mijlen van daer / eer de Pinasse konde by hun ko-
men

1587. Aprillis. men/aen lant strande/zuytwaerts vande stadt/maer hadden luttel moeyten om yet niede te nemen/want 't volck ontliepent alle/waer onder sommighe Monicken waren / alsoo wy die saghen aen lant loopen / ende veel peerden quamen uyt de stadt tot hun ontset/ anders soo hadden wy ghelant gheweest / sonder gheslaghen of ghevanghen te worden. Daer nae waren wy de Barcke aen boort/ die ghesoncken lagh/ende pilgeerden die/ dan daer was niet in van eenighe weerde/ ende so quamen wy onse schepen dien nacht weder aen boort/ende 'sanderdaeghs staken wy het groot schip in brant/ ende soncken een vande Barcken / ende namen d'ander met ons. Soo scheypden wy van daer ende voeren Noort-west.

Den 27 April namen wy een kleyne Barcke/ die quam van S. Diago, seer by Quintera, daer wy onse volck aller eerst verlooren. In dese Barcke vonden wy eenen George, een Griecke/den welcken was eenen redelijcken Piloot voor al de Kusten van Chili. Dese waren ghesonden na de stadt van Lima met brieven/van onse komste adviserende / ende van 't verlies van onse mannen. Daer waren noch inde Barcke eenen Vlamingh ofte Nederlander ende drie Spaengiaerden. Dese hadden alle moeten sweeren ende het Sacrament daer op moeten nemen (eer sy ter Zee quamen / voor eenighe Monicken) dat sy de brieven/so sy ghenomen worden/ souden inde Zee werpen/alsoo sy deden/ als onse Pinasse die na jaechden. Nochtans onsen Gouverneur dede die seer pijnighen / haer duymen diversche reysen met tanghen ende perssen nyppende tot extreme pijne / dat sy dat al bekenden. Oock soo dreychden hy den ouden Vlamingh oft Nederlander dat hy hem wilde hanghen/ende hadde den bast om sijnen hals / ende wert wat opghetrocken vander aerden/ende nochtans wilde hy niet bekennen/ begeerende liever te sterven dan meyneedigh te wesen. Ten lesten wert hy bekent by een vande Spaengiaerden / waer over wy het vyer inde barcke staken/ende namen het volck met ons.

Mayus. De Baye van Pisca op 13 ende twee derdendeel graden. Den 4 Mey quamen wy in een Baye / daer 3 Dorpen stonden/ ghenaemt Daracca, Chinga, ende Pifca, daer eenighe vande onse landen/ ende namen eenighe huysen in/ daer wy broot/wijn/ vygen ende hinnen vonden / maer de Zee was soo rouwe / dat wy niet konden landen aen 't beste Dorp / sonder perijckel van onse booten te

te sincken metten volcke. Dese plaetse staet in derthien en twee 1587.
derdendeel graden/zuytwaerts vande Linie. Mayus.

Den 5 Mey voeren wy uyt dese reede/ latende de Content, onse Vice-Admirael binnen een Eylant van Zeales, waer by wy voor dien tijdt haer geselschap verloren.

Den 9 Mey saghen wy een seyl / dat onsen Admirael nae jaeghde met de Hugh Gallant, ende den Ioris, dat wy onlancks ghenomen hadde uyt de reede van Arica. De Content Vice-Admirael verloren den Ioris, ende dat wy jaeghden en konden wy niet achterhalen/ende den Ioris dien nacht volghende / hebben wy hem verloren.

Den thienden Mey heeft de Hugh Gallant (in welcke Barcke ick François Prettie was) verloren 't geselschap van onsen Admirael.

Den 11 Mey wy inde Hugh Gallant voeren in een Baye/ gheleghen in twaelf ende een derdendeel graden/ waer wy vonden een Rivier van versch water / 's avonts ontrent ten 8 uren / ende hoewel wy van kleynder macht waren/ende niet meer dan 18 mannen aen boort hebbende / soo ginghen wy nochtans aen lant om water/ ende hebben een Boots ladinghe ghevult/ ende aen boort varende / zijnder twee ofte drie vande onse aen lant gebleven / ende soo sy met hun wapenen wat wandelen / vonden sy eenen hoop van 4 ofte 500 sacken Meels op eenen hoop ghelast / ghedeckt met wat Riets/ alsoo dien nacht vulden wy ons water / ende namen soo veel Meels als ons goet dochte/d'welck ons wel te passe quam/ zijnde van ons geselschap / ende ghebreck hebbende. Smorgens inden dagheraet quamen wy aen boort/ende reeden daer op ancker tot nae de noene/ ende terwylen/die vant Dorp ons ghesien hadden/ dreven veel beesten nae de watercant / om ons aen Lant te locken: maer wy dat merckende / lichten onse anckers / ende vertrocken den twaelfden Mey.

400 a 500 sacken Meels ghevonden.

Den 13 Mey voeren wy in een Baye/ ghelegen op neghen ende een derdendeel graden/daer wy peerde volck saghen/ ende daer landen onse Capiteyn M. Bruer, ick Françoys Prettie, Arthur Warford, Ian Way, Predicant / Ian Newiran, Andries Wicht, Willem Gargefield ende Hendrick Hilliard. Wy met ons achten/elck met sijn

Baye op 9 ende een derdendeel graden.

1587. sijn roer / marcherende een quartier van een mijle langhs de zee-
kant/ende vonden daer een boot van 5 oft 6 vaten groot/ opt landt
Mayus. ghetrocken een Cabels lanckte/ ende met grooter moeyten stuerden
wy het Boot int water / vlot zijnde / ginck den Capiteyn ende ick
daer inne terwijl d'ander haer dinghen ende geweyr gingen halen :
maer terstont begonde het boot te sincken/ ende waren terstondt tot
de knien int water / ende konden met ons rondassen 't water so ras
niet uytscheppen/ oft het en quam daer noch rasscher in loopen / soo
dat wy genoegh te doen hadden ons te salveren van te verdrincken.
Als wy nu uytghekomen waren/ stonden wy in groot perijckel van
ons eyghen boot / 't welck wy niet meer en saghen : maer ten lesten/
om de vlackheydt vande Zee-kant / verre ende diep in Zee zijnde/
ende de Zee seer rou/ mosten wy tot de orselen in Zee gaen /ende also
twee ende twee aen boort gheraecken / ende soo zeylden wy den 14
smorgens weder wech.

Den 16 Mey wy inde Hugh Gallant, hebbende maer 16 mannen / namen een groot Schip / dat quam van Guiaquil, ende was
Namen een groot schip van 300 vaten genoemt den Louys, groot 300 vaten / op hebbende 24 mannen/
ende vochten met haer een halve ure / waer in de Piloot was Gonsalvo de Rubas, die wy met ons namen/ende een Negro, ghenaemt
Emanuel. 't Schip was nergens mede gheladen/dan met balcken
7 graden van zuyden latitude. ende wat victualie / waeromme wy dat lieten varen 7 mijlen van
landt seer leck tot sinckes toe/ in 7 graden ten Zuydwaerts vande
Linie. Wy soncken haer boot / ende namen haer voor-zeyl / met
seecker victualie.

Den 17 Mey vonden wy den Admirael ende de ander schepen
2 schepen bekomen waer af d'een wel 20000. pont weerdich was. weder / ende sy hadden ghenomen twee rijcke Schepen / ghelade
met Suycker / Syrope / Mays / Cordowaen vellen / Verckens/
Smout/ Sacken van Potados/ veel Indische Rocken/ sommighe
Marmeladen / ende duysent Hinnen.

Het ander schip was gheladen met Tarwen meel ende doosen
met Marmeladen. Het eene Schip was weert 20000 ponden
steerlinghs/ soo het in Enghelandt ofte elders in Christenrijck gewe
weest ware. Wy vulden onse schepen soo vol / als wyse konden
stuwen/ de overighe Waren / verbranden wy mette schepen : ende
het volck/ die int vechten niet doodt ghebleven waren/ setteden wy
met de Vrouwen aen lant.

Den

Den 20 Mey/des morghens/quamen wy inde reede van Paita, 1587.
ende geanckert zijnde/ lande onse Generael met 60 of 70 mannen/ Mayus.
schermutserende met die vande stadt / ende drevense inde vlucht tot het opperste vande berghen boven de stadt/ behalven eenighe Slaven ende weynich andere/die by den Gouverneur belast waren/beneden in de stadt te blyven/ op de plaetse daer sy een nieu Fort begonnen hadden / hebbende by den anderen ontrent 100 mannen met een bebloet vendel. Daer en tusschen schoot onsen Busschieter uyt een Schip met een groot stuck gheschuts/ende de kloot viel onder dien hoop / d' welck hun dede uyt het Fort vlieden op eenen Bergh / ende van daer schoten sy met haer kleyn gheschut onder ons volck. Als wy gelant waren/ ende de stadt Paita ingenomen hadden/liepen wy den bergh op/so dat wy binnen een ure haer daer afdreven / ende wy op den bergh komende/ vonden waer sy 't goet verborghen hadden daer mede sy uyt de stadt ghevlucht waren. Wy vonden oock de quantiteyt van 25 pont ghewicht silvers / in Realen van achten/ende veel huysraets. Haer packhuysen waren vol goederen van alle soorten. Dan onse Generael en wilde niet ghedogen veel Lakens ofte kleederen wech te nemen/ om haer niet te belemmeren of te beladen: want sy niet en wisten hoe de vyant mochte gherust zijn inde wapenen/zijnde wel sterck vijf tegen ons een/ende wy hadden een halve myle tot onse schepen te gaen. Alsoo keerden wy weder na de stadt Paita, die seer reyn ghehouden wort in alle straten / hebbende oock een Stadthuys int midden / ende hadde omtrent ten minsten 200 huysen. Wy staken het vyer daer in/ ende verbrandent totte gront toe / met alle 't goet/ 't welck wel weerdigh was 15 oft 18000 Ducaten. Daer lach oock een Barcke op de reede / die wy oock verbranden / ende soo vertrocken wy/ onsen kours stellende nae 't Eylant van Puna.

De stadt Payta met 200 huysen verbrant met een Barcke.

Den 25 Mey quamen wy by het Eylandt van Puna, daer een goede Reede is / daer vonden wy een groot Schip van 250 vaten op ancker liggen/ ghereet om haer te setten ende schoon te maken: want die plaetse is daer seer bequaem toe. Wy soncken het Schip ende voeren aen Landt / waer de Heer van 't Eylant woont/ by de water-kant/die een seer kostelick huys hadde/seer konstelijck ghe-ordineert / met veel schoone plaetsen ende binnen Kamers / ende buyten

Het Eylant Puna op een graet vande Equinoctiael Linie.

1587. buyten de Kamers waren Gaelderyen/met een heerlick aensien ende uytsien op de Zee/ ende op het landt. Hadden oock beneden een seer schoone sale/ ende een groote ruymte ofte pack-huys aen d'een eynde vande Sale/ legghende vol van Bottisios, ghevult met Peck ende Teer/ ende Bast-stoofs om kabels te maken. Want de kabels vande Zuydt-zee worden meest ghemaeckt op dat Eylandt. Dese grooten Casickque oft Heere stelt al 't volck van 't Eylandt te wercke ende te slaven voor hem. Hy selve zijnde een Indiaen ghe-boren/ ende was getrout met een seer uytnemende schoone Spaensche vrouwe om sijn playsante wooninghe ende grooten rijckdom. Dese Spaensche Vrouwe is ghe-eert als een Coninginne van 't Eylant/want sy gaet niet met haer voeten op de eerde/ als een seer verachtelijck dinck: Maer alst haer lust een weynich te vermaecken oft te verluchten/ soo wort sy altoos ghedraghen op vier mans schouderen/in een Bare oft Littiere/met een seyl ofte bedecksel voor de Sonne ende wint/ hebbende staet-jonckvrouwen die op haren dienst wachten/met een goet ghetal van de beste mannen haer vergheselschappende. Maer sy ende de Heere/ met alle d' Indianen/ waren alle ghevlucht uyt het Eylant/ al eer wy konden ten ancker komen/ door kalmte int inkomen/ voeren doe nae het vaste landt/ mede nemende wel hondert duysent kroonen/ welck wy vernamen uyt een Capiteyn van 't Eylant/ daer ghelaten met eenighe andere onder hem/den welcken wy op Zee namen/ alsoo hy in een schuytghen oft Canoe was komen besichtighen wat wy voor volck waren.

Mayus.

Menichte van Cabels gemaeckt in Puna.

Den 27 Mey voer onse Generael met seecker schutten ende rondassiers over nae het vaste landt/ daer ons dese Capiteyn seyde/dat dese Cassicque ofte Heer wesen soude/ daer hy oock alle sijne rijckdom ghedraghen hadde. Maer wy daer aen landt komende vonden daer (nieuwelijck aenkomende) 4 ofte 5 groote Booten/ gheladen met Vannanas sacken/ met Meel ende ander soorten van victualie. De Generael seer verwonderende/wat sy mochten zijn/ende wat datse hier mede meynden/ vraeghde den Guyde oft Indische Capiteyn/ hem belastende op sijn lijf de waerheyt te segghen/ (zijnde doen gebonden ende verbaest/ als wy oock alle waren/ vreesende voor eenich verraet) welcke antwoorde dat hy niet en wiste

van

van waer datse quamen ofte mochten wesen: want inde schuyten niet een mensch en was. Ende om dat hy ons gheseyt hadde dattet een seker stuck was/ ende ghemackelijck den grooten Cassicque te vanghen met alle sijnen schat: want daer maer 3 ofte 4 huysen en stonden in een woeste plaetse/daer hy ghevlucht was/ ende gheen resistentie en hadde. Nu dit selfde soo niet vindende/ wert hy ghedreycht met hanghen/ ende ander werf ghevraecht op sijnen hals/ wat dese schuyten mochten beduyden? Antwoorde/ hy en konde niet bedencken/van waer datse quamen/ten ware om 60 soldaten te spijsen/ die hy ghehoort hadde dat trecken souden nae een plaetse Guaiaquel gheheeten/ ontrent 6 mylen van 't Eylandt/daer 2 oft 3 van 's Coninckx Schepen op stapel stonden om te timmeren/ daer ordinaerlijck 100 soldaten in guarnisoen laghen/ die van ons ghehoort hadden/ ende voorts 60 soldaten meer ghesonden/ tot hunder versterckinge ende bevrydinge der schepen ende plaetse.

1587. Mayus.

Onsen Generael dit hoorende/ sonder hem te ontsetten/met een stout ghemoet sijn gesellen vermanende/ trock terstont voorts inder nacht/ een onbekenden wegh int Bosch/ totter plaetse daer sy haer wachten ghehouden hadden/ ende waren eerst uyt ghetrocken soo subtelicken/ dat sy haren kost bradende ende siedende aen 't vuyr hadden ghelaten/ ghevlucht met hun goet ofte begraven/ soo dat wy 't niet konden vinden. Wy namen hinnen/ ende sulcx ons goet dochte/ende quamen soo wegh.

Den 29 Mey voer onse Generael in een kleyn Eylant by Puna, waer dese Heere van Puna hadde alle sijn Tapeetserye ofte behangsel van sijn kamers/die waren van vergult Leeder/ ende Schilderijen seer fraey/met alle sijnen huys-raet/ ende de takelinge van sijn schepen/ rijdinghe in de haven met naghelen/ ysere spijckeren ende dierghelijcke/ de welcke wy daer vonden/ende namen al wegh dat ons goet dochte voor onse Schepen.

Het Eylandt is seer playsant van alles/ ende seer vruchtbaer: maer daer waren geen Mijnen van gout noch silver. Daer waren ontrent 200 huysen in de stadt rontom des Heeren huys/ ende soo veel op een ofte twee Dorpen meer int selfde Eylandt/ dat bykans soo groot is alst Eylant van Wicht by Engelant. Daer is aen d'een zijde van de Cassicx huys een fraeyen hof/met allerhande

't Eylant Puna is bykans so groot alst Eylandt Wicht.

1587. kruyden daer in / ende aen 't leeghste eynde een put van versch water/ ende is rontom beset met boomen / daer de Cattoen op groeyt/ op dese maniere : De soppen van dese boomen groeyen vol hauwen ofte bollen/waer in de Cattoen groeyt/ende inde Cattoen is saet soo groot als een erwete / ende in elcke bol zijn 7 of 8 van die saeykens/ ende soo de Cattoen niet gheplucket wort als hy rijpe is/ soo valt dit saet af/ende springht weder uyt.

Mayus.

Cattoen boomen ende Boomgaerden.

't Cattoen groeyende op boomen.

Daer zijn oock in desen hof Vyghebomen / die altijt vruchten draghen / als oock Pompoenen/Meloenen/ Comkommeren/Radijs/Rosemareyn ende Thymus/ met andere kruyden ende vruchten. Aen d' ander zijde vanden huyse / daer is een andere Boomgaert / waer dat groeyen Orangie Appelen / suere ende soete Lymoenen/Granaet Appelen/Lymen met diversche andere vruchten.

Daer is oock goede wey-gront / veel Peerden/Ossen/Kalveren/ Koeyen/ Schapen / seer vet ende schoone. Menichte van Geyten seer tam/ ghewoon zijnde ghemelckt te worden / hebben oock abondantie van Duyven/ Calkoensche hoenderen ende Eenden / uytermaten groot. Daer was oock een groote ende wijde Kercke by des Heeren huys/ daer hy het Lant-volck dede komen misse horen/ want hy selve was Christen geworden / als hy de Spaensche vrouwe troude/ende op sijn bekeeringe geboot hy alle het volck Christenen te worden. In dese Kercke was eenen hoogen Outaer met een Crucyfix/ende daer hingen in d'een eynde vande kerck 5 klocken. Wy verbranden de kerck/ ende namen de klocken wegh.

Hier en tusschen hadden wy ons Admiraels Schip gheset ende schoon ghemaeckt/ nieu ghepeckt ende gheteert / ende brochten dat weder te water / houdende onse wacht nacht ende dagh in 't groot huys.

Junius.

Den 2 Junij smorgens / alsoo onse wachte was gaen wandelen d'een hier ende d'ander daer/ om Hinnen/ Geyten ofte Schapen te soecken voor den kost / quamen ons subyteliicken bespringhen ontrent 100 Spaensche soldaten / met musquetten ende een vaendel/ die dien nacht aen d'ander eynde van 't Eylant gelant waren/ ende alle de Eylanders met haer / elck met haer wapenen en bagagien/ ende dat door het aengheven van eenen Negro,genaemt Emanuel, die van ons vluchte tot onser eerste aenkomste aldaer/ alsoo subyte-

lick

lick overvallen zijnde / hadden wy het te quaet / want wy niet bo- 1587.
ven 16 ofte 20 mannen by den anderen waren/ waer van alrede een Junius.
ofte twee verslaghen waren/ eer dat wy konden aende huysen ghe-
raecken. Nochtans schermutseerden wy met haer wel anderhalf
ure. Ten lesten door de menichte overvallen zijnde / werden wy
vanden bergh ghedreven / nae de waterkant toe/ ende daer vonden
sy noch een werck/ tot dat Sacharias Saixie, die langhe met sijn hel-
baerde den wegh vanden bergh bewaert hadde/ ende twee van hun
verslaghen hadde/ nu vermoeyt zijnde/ een eerlijcke doodt ontfinck
ende seer kort : want een kloot gingh hem door 't lijf/ ende hem al-
soo doodtlijck ghequetst vindende / riep aen Godts ghenade / ende
viel doodt/ ende daer na wert de Vyant wat verder vanden water-
kant ghedreven/ tot dat ten lesten onse boot quam/ die soo veel van-
de onse wechvoerden/ alst konde innemen/ die door de groote haeste
in perijckel van sincken was. Oock een ghenaemt Robbert Mad-
dock, werden van sijn eyghen gheschut door 't hooft gheschoten/
zijnde een haen aende busse / welcke door haeste afginck / ende vier
vande onse moeste aen lant blijven/ te weten : ick François Prettie,
Thomas Andreus, Steven Gonner, ende Richart Rose, die ons
met onsgheschut veerdigh begaven op een klippe / tot dat het boot
weder quam/ d'welck daer terstont weder was / ende soo gheraeck-
ten wy oock aen boort. Daer werden bevonden 46 van onse vyan- 46 Spangiaerden verslagen en 12 Engelschen.
den verslaghen/ die sy ghesleypt hadden in bosschen ende oude huy-
sen/ alsoo wy namaels vonden. Wy verloren twaelf van onse volc/
als volcht.

Engelschen verslagen uyt d'Admirael.

Zacharias Saixie,
Neales Ianszone.
Willem Seyrgifield.
Nicolaes Heyndricksz.
Herri Roerer.
Robbert Maddock, by sijn eyghen busse.
Herri Mauelen, verbrant.
Eduard Busschieter, verdroncken.
Ambrosius Musicen, verdroncken.

1587. Dese worden ghevanghen ghenomen.

Iunius.

Walter Tilliard,
Fduard Smith.
Herri Thasselye.

Den selven dagh / zijnde den 2 Junij / voeren wy weder aen landt met 70 mannen/ende hadden weder een nieuwe schermutsinghe mette vyanden / ende drevense inde vlucht/ zijnde 100 Spaengiaerden met musquetten/ende 200 Indianen met boghen / pijlen/ ende darten. Dit ghedaen zijnde/staken wy het vuyr inde Stadt/ ende verbrandese totte gront / hebbende wel 300 huysen / ende terstont verdistrueerden wy haer hoven/ boomgaerden ende beemden/ ende verbranden 4 groote schepen/die men nieu timmerde / staende op stapel.

Den 3 Junij wert ons schip de Content gheset ende schoon gemaeckt/in 't aensien van hun allen/oock onse Pinasse/die de Spangiaerden verbrant hadden/ wert weder opghetimmert.

Den 5 Junij vertrocken wy uyt de haven van Puna, daer wy 11 daghen gheweest waren/ ende voeren op nae een plaetse / gheheten Rio Dolce, daer wy waterden / in welcke plaetse wy soncken ons Schip den Hugh Gallant, by ghebreck van volck / zijnde een schip van veertigh vaten.

Sincken haer eyghen schip Hugh Gallant.

Den 10 Junij stelden wy de Indianen aen Landt / die wy in een Boot genomen hadden/soo wy inde haven van Puna quamen.

Den 11 Junij voeren wy vande Reede Rio Dolce.

Den 12 Junij passeerden wy de Equinoctiael Linie/ende continueerden onsen kours Noordtwaerts / de gheheele Maent van Junius.

Iulius.

Den eersten Julij hadden wy in 't ghesicht de Kust van Nova Hispania, zijnde 4 mylen van Landt/inde Latitude van thien graden/ Noortwaert vande Linie.

Den 9 namen wy een nieu Schip/groot 120 vaten/waer dat een Provintiael in was/gheboren in Marcellis, genoemt Michiel Sancius, ende was de eerste die ons tijdinghe brocht van 't groot schip/ gheheeten S. Anna, dat wy naermaels namen / komende vande Philippinas. Daer waren ses mannen meer in dit schip: wy namen

men haer seylen/ touwen/ende brant-houdt tot onse behoefte/ ende verbranden 't Schip/maer behielden 't volck. 1587.

Iulius.

Den 10 Julij namen wy een ander Barcke/ die advyse ofte tijdinghe droegh langhs de kusten henen van ons / alsso ons Michiel Sancius seyde: maer al 't volck vande Barcke was aen landt ghevlucht. Geen van dese schepen hadden eenighe goederen in: maer quamen van Sansonato in de Provintie van Guatimala, om alleen tijdinghe van ons te draghen/ seer vreesende dat sy eenighe tijdinghe van ons souden draghen/ verbranden wy het groot Schip met het kleyn / ende passeerden alsso. Daer passeerden wy de haven van Aquapulco, van waer de schepen uyt-reeden nae de Philippinas.

Den 26 Julij anckerden wy op 10 vadem in de Reviere van Capolita, daer wy dachten te wateren/ende dien nacht voeren wy met 30 man inde Pinasse/ ende roeyden tot Guatulco, zijnde maer 2 mijlen vande reviere/ ende is gelegen in 15 graden ende 40 minuten Noortwaerts vande Linie Æquinoctiael.

Guatulco is 15 graden 40 minuten noort waerts.

Den 27 Julij /'smorghens quamen wy op de Reede van Guatulco, daer wy vonden een Barcke van 50 vaten/ ghekomen zijnde van Sansonato, gheladen met Cacaos ende Anil, dat sy daer gelant hadden/ 't volck was te lande gevlucht. Wy landen daer ende verbranden de Stadt met de Kercke ende Tol-huys / d' welck schoon ende groot was / in welck huys waren 600 sacken Anil, om daer mede te verwen/ ende elcken sack was wel weert 40 kroonen/ ende noch 400 sacken Cacaos, elcken sack weert 10 kroonen. De Cacaos gaen onder 't volck als gelt voor spijse/ ende 150 gaen voor de weerde van eenen silveren Reael/als ghereet gelt. Sy zijn ghelijck een Amandel/ maer zijn soo lieffelijck van smaecke niet/ sy etense ende maken daer dranck van. Dit seyde ons den eyghenaer van 't schip. Ick vonde in die selve Stadt/ eer wy die verbranden/ een mandeken vol doosen/ met Balsem Olie. Na dat wy de stadt gheplondert ende verbrant hadden (daer ontrent hondert huysen mochten wesen) quam den eyghenaer van 't schip vanden Bergh/ met een Baniere van vreede ofte bestandt tot ons (die eerst met al 't volck op 't gheberchte ghevlucht was) ende quam ten lesten onse Pinasse aen boort/ op 't woort ende belofte van Capiteyn Havers/

Descriptie van Cacaos/ gaende voor kleyn gelt ganghbaer.

Guatulco verbrant.

ende

1587. ende wy voerden hem by onsen Admirael tot Copalita, ende met hem ghesproken hebbende/ setten wy hem dien nacht weder aen landt/ mits den Capiteyn hem dat toegheseyt hadde.

Julius. Den 28 Julij seylden wy van Copalita, om dat de Zee soo rouw liep/ dat wy niet konden wateren/ ende liepen weder op de Reede van Guatulco.

Den 29 Julij voer onse Generael aen 't lant met dertigh man/ een myle in 't bosch/ daer vinghen wy een Mestizo, wiens name was Michael de Trucxillo, die Tollenaer was van die plaetse. Hy hadde by hem een deel huysraets/ ende wy brochten hem met sijn goet aen boort. Een Mestizo is te segghen een Spaengiaerts sone/ geboren van een Indiaensche vrouwe/ als van gemengt zaet.

Augustus. Den 2 Augusti/ alsoo wy ons water inghenomen hadden/ ende desen Mestizo ondervraecht/ setten wy hem weder aen landt/ ende voeren dien avont van Guatulco, gheleghen (als gheseydt is) op 15 graden 40 minuten Noortwaerts de Linie.

Haven genoemt Porto Natividad. Den 24 Augusti voer onsen Generael met 30 Man met de Pinasse tot een haven/ ghebeeten Porto de Natividad, daer wy verstaen hadden van Michiel Santius, datter soude wesen een Pinasse: maer eer wy daer konden komen/ was de Pinasse gevaren om Peerlen te visschen 12 mylen voorder/ soo ons eenighe Indianen seyden/ die wy daer vonden. Wy vinghen eenen Mullato, dat is/ half swerten/ op sijn peerde/ gesonden met brieven van advijse over ons/ al de kusten langhs heenen/ tot nieu Mexico. Wy dooden sijn Peert/ namen sijn brieven ende lieten hem achter. Wy staken het vuyr inde huysen/ ende verbranden twee nieuwe schepen/ groot een yeghelijck 200 vaten het stuck/ diemen daer timmerde/ ende alsoo quamen wy weder aen boort.

Reviere van S. Diago. Den 26 Augusti quamen wy inde Baye van S. Diago, daer wy van diversche Reviere water in namen/ langhs welcke Reviere groeyde veel Vannanas Boomen/ hier was overvloedighe versche visch. Peerlen gevischt. Daer waren oock eenighe vande onse die nae peerlen sochten/ maer vonden kleyne quantiteyt.

Septemb. Den 2 September vertrocken wy van S. Diago, des avonts te neghen uren. Dese Baye staet in 19 graden ende 18 minuten Noortwaert vande Linie.

Den

Den 3 September anckerden wy in een kleyne Baye/ een myle westwaerts vande haven de Natividad, gheheeten Malacca, is een goede reede/ ende des middaeghs voer onse Generael met 30 mannen aen landt/ende trock nae een vander Indianen Dorpen/ twee mylen van daer/genoemt Acatlam, daer stonden ontrent 30 huysen met een Kercke/de welcke wy braecken ende verbranden/ ende quamen weder aen boort dien nacht. Het volck was al voor ons ghevlucht/soo dat wy dat saghen. 1587. Septemb Malacca.

Den 4 September vertrocken wy vande Reede van Malacca, ende seylden langhs de kust.

Den 8 quamen wy inde Reede van Chercralla, daer stonden 2 huysen by het water/ ende dese Baye is 18 mylen vande Cabo de Corrientes.

Den 9 September/ smorgens voor den dagh/sant de Generael Capiteyn Havers met 40 mannen/ Michiel Santius, zijnde onse Guide. Wy trocken op in 't landt omtrent twee mylen weeghs/ volghende eenen padt door bosschen ende wildernissen. Ten lesten quamen wy in een plaets daer wy drie huysgesinnen vonden/ met haer wyven ende kinderen/ende eenighe Indianen/ met noch een Spaengiaert/ die een Timmerman was/ ende eenen Portugees/ die wy alle bonden/ende dwongense te komen met ons nae de Zeekant. Onse Generael dede de vrouwen halen veel Vannanas/ Limoenen/ Orangie Appelen/ Pijn-Appelen ende andere vruchten/ daer seer abondant zijnde/ ende hy liet haer mannen wederom los/ behalven Sembrano, den Spaenschen Timmerman/ ende Diego den Portugees. Den 10 dagh verlieten wy die Reede.

Den 12 September quamen wy by een kleyn Eylant/geheten S. Andries Eylant/ waer dat veel ghevogelte was ende Hout/ die wy droogheden/ende soo vele van souten/als ons goet dochte. Wy smeten oock veel Seales ofte Zee-honden ende Ignanos doot/dwelc is een soorte van Serpenten/met vier voeten ende een langhe scherpe steert/een vreemt fatsoen voor de gene diese noyt en saghen/ende sy zijn seer soet van smake. Wy laghen daer tot den 17 deser/ende doen vertrocken wy. Ignanos zijn Serpenten/seer goet om te eten.

Den 24 arriveerden wy inde haven van Massatlan, gelegen op 23 ende een half graden/ recht onder den Tropico van Cancer,

1587. Het is een seer groote Reviere binnen / maer gebarreert ende beslo-
Septemb ten inden mondt / ende op de Noort-zijde van Barre oft drumpel is
buyten goet soet water / maer is quaet aldaer te vullen / om dat het
met een leegh water soo vlack is. Een halve myle van Landt daer
is in die Revier veel versche visch / ende op 't landt goede vruchten /
waer van wy sommighe haelden / doch niet sonder perijkel.

In een Eylant onse Pinas hertimmert.

Den 27 September vertrocken wy uyt die reede van Masatlan, ende liepen nae een Eylandt een myle Noortwaerts van daer / daer wy onse schepen weder kalfaten / ende hertimmerde onse Pinasse / ende daer by een quartier van een mijl / is een Eylandt daer veel Zee-honden zijn.

Shametlan een Stadt.

Hier vluchte van ons een ghevanghen Spaengiaert gheheeten Domingo, zijnde met eenen bewaerder gegaen om hemden te wassen / ende swom over aen 't vaste landt / d' welck was een Engelsche myle breet / alwaer wy gesien hadden 30 ofte 40 Spaengiaerden ende Indianen / die te peerde waren / ende daer wacht hielden / ghekomen van een Stadt / gheheeten Shametlan, d' welck is 11 mylen te lantwaerts in / alsoo Michiel Santius ons verhaelde. Wy vonden op dit Eylant / daer wy onse schepen kalfaten / geen soet water: maer deur Gods hulpe / in onsen grooten noot / gravende 3 ofte 4 voeten int sant / kreghen wy versch water / daer gheen teecken ofte hope van water voor onsen oogen en was / ende soo wy dat niet en hadden ghevonden / souden ghedwonghen gheweest hebben twintigh ofte dertigh mylen te rugghe te seylen om water / ende souden daer door onse Prince ende buyt ghemist hebben / daer wy soo lange nae verlanght ende gehaeckt hadden: Maer Godt verweckte een ghevanghen Spaengiaerts herte / ghenoemt Floris, die ons rade in 't sant te graven (daer wy wat experientie te voren van hadden) ende vonden goet versch water / alsoo / dat wy onse nootdruft in namen. Wy toefden hier totten negenden October / vertreckende 's avonts na de Caep van S. Lucar, d' welck is aende West-zijde van de Caep van California.

Caep S. Lucar op den Caep van California.

Den 14 October vielen wy met het Caep van S. Lucar, welcke Caep is seer ghelijck de Naelde by het Eylandt van Wicht / ende binnen die Caep is een Baye / by de Spaengiaerden ghenaemt Aguada Segura, in welcke Baye vylt een schoone versche Reviere /

Aguada Segura.

waer

waer ontrent veel Indianen woonden. Wy waterden in die Reviere/ ende voeren daer af ende aen vande Caep S. Lucar, totten vierden van November/ende hadden den Wint altijt Westelick. 1587. Novemb

Den 4 November onse Schepen de Desire ende Content, daer in wy waren/alleenlick levende/ varende op ende neder het hooghe lant van California, d' welck leyt in 23 ende twee derdendeel graden Noortwaerts. California op 23 ende twee derdendeel graden.

Den Trompetter van onsen Admirael gheklommen zijnde inde Mers/ sagh een seyl/ draghende inwaerts uyter Zee nae de Caep/ waer over hy riep (met gheen kleyne vreught van ons allen) een seyl/een seyl. Waer door onsen Opper-Schipper ende meer anderen op nae de groote Mers klommen/ die het selfde waer vonden/ ende den Admirael die goede tijdinghe brochten/ die oock seer verblijt zijnde/ terstont belaste de Compangnie alles veerdigh te maken/ d' welck ghedaen zijnde/ jaeghden wy dat Schip nae 3 ofte 4 uren/om de voordel vanden wint te krijghen/ ende op den na noene kreghen wy 't schip boven wint/ soo schooten wy daer nae onse gehele zijde grof ghefchuts/ ende een volle van onse kleyn gheschut/ ende leyden dat daer soo op aen boort. Dit schip behoorde toe den Coninck van Spaengien/ ende was Admirael vande Zuyt-zee/ ghenaemt de S. Anna, ende wert ghereeckent groot te sijn 700 vaten. Alsoo wy gereet waren op 't schips zijde te enteren/ sijnde niet boven 50 ofte 60 mannen ten uytersten in ons schip/ merckten wy dat den Capiteyn van 't Schip sijn vecht-plaetse voor ende achter toegherust hadde/ want hun seylen bedeckten haer achter Casteel/ middelste ende voor-Casteel/ soo datmen niet een man en sagh/ gereet staende met haer ghewepr/ als Lancien/ Spiesen/ Javelijns/ Rappieren ende Targen/ met een menichte van groote steenen/ die sy over boort wierpen op onse hoofden/ ende in onse hoofden/ ende in onse schepen/soo rasch ende dicke/ dat sy ons van haer schip dreven/ met verlies van twee van ons volck/ die verslaghen worden/ ende vier ofte vijf ghewont. Maer dit niet teghenstaende/ rusten wy onse seylen ende wapenen weder/ gaven haer eenen nieuwen aenval/eerst met onse groote geschut/ ende daer nae met ons kleyn: soo dat wy haer deur ende deur schoten/ doodende ende quetsende vele. Den Capiteyn staende als een kloec man op sijn tegen-weyr/ Vonden het groot kostelijck schip de S. Anna.

 met

1587. met alle sijn volck/en wildent noch niet overgheven. Onse Gene-
Novemb rael sijn volck moet ghevende / dede weder den derden aenval doen / met alle het ghetier van Trompetten / grof ende kleyn ghe-schut/tot haer groote schade van volck/ende het schip deurschietende. Aldus moedeloos/ ende schadeloos / ende in perijckel van sincken wesende / door eenighe schoten onder 't water / ende ontrent 5 ofte 6 uren ghevochten hebbende/ staecken sy een vlagghe uyt van vrede ofte bystant/ende versochten sprake/ genade ende versekeringhe van haer leven / ende haer goederen te nemen. Onsen Generael/uyt sijn goetheydt / beloofde haer ghenade / ghebiedende haer seylen te strijcken / ende haer Boot uyt te hysen/ ende aen boort te komen.

Als sy dit hoorden/ warense seer verblijt ende deden alsoo / ende een vande principaelste Cooplupden quam aen boort/ende viel onsen Generael te voet / versoeckende ghenade / die haer alles vergaf wat datter gheschiet oft ghepasseert soude moghen wesen/ doch op sulcke conditie/ dat sy met hem ende alle sijn volck oprechtelijcken souden handelen: oock met alle de rijckdommen die sy aen boort hadden / d' welck de Koopman beloofde / ende soo sant hy om den Capiteyn ende Piloot/ die oock ghebruyckte ghelijcke submissien/ waer op alle den haren goet tractement toegeseyt wert. Terstont soo toonden den Capiteyn ende Piloot den Admirael wat goederen sy gheladen hadden / te weten / 122 duysent Pezos van Gout/ elcke Pezo op twee gulden ofte vier schellingh Engels gereeckent. De rest vande rijckdom daer 't Schip mede was gheladen/waren Syden/ Satynen/ Damasten/ Muske/ ende diversche andere kostelicke Koopmanschappen. Oock van veel allerhande victualie ende keur ende wensch van konserven van alle soorten om te eten/ ende veel soorten van allerhande goeden Wijn. Van dese dingen de Generael geinformeert wesende deur den Capiteyn / waren sy belast inden Admirael te blyven.

Aguada Segura. Ende den 6 November voeren wy inde haven van Aguada Segura ofte Puerto Segura, aldaer werde alle het volck van 't Spaensche Schip (beyde mannen ende vrouwen in getale 190 persoonen) aen landt ghe[s]et / daer sy nae by een versche Revier hadden / ende oock versche visch/ ghevoghelte ende houts ghenoegh. Oock veel

190 Spaengiaerden aen Lant geset.

Conijnen

Conijnen ende Hasen op 't vaste Lant. Onse Generael gaf hun oock veel victualie / Garvanse, Pesou, ende wat Wijns. Oock hadden sy alle de seylen van 't Schip / om haer tenten aen landt te maken/met oock soo veel plancken / om een Barcke te timmeren. Daer nae begonden wy de goederen uyt te hijsen/ende het Gout te deelen / elck sijn portie ghevende. Van welcke uytdeelingh (den 8 November) veel vande Compangie begonden te murmureeren teghen den Generael / principalijck die inden Vice-Admirael Content waren/ d' welck nochtans op een seker maniere ghepayseert werde/voor dien tijdt. 1587. Novemb.

Den 17 November/ d' welck de dagh ofte Jaer-getijde is vande gheluckighe Coronatie vande Coninckllijcke Majesteyt van Enghelant/beval de Generael feeste te maken/ende alle 't gheschut rontomme af te schieten / met oock het kleyn geschut van beyde de schepen / ende des nachts met vuyr-pijlen ende vuyr-werck / ende wederom het gheschut af te schieten / tot groote verwonderinghe vande Spaengiaerts/ die welcke noyt desgelijcks ghesien en hadden. Dit ghedaen zijnde/ soo ontsloegh de Generael Candish den Capiteyn van 't schip ende gaf hem een reaelsche vereeringhe/met provisie voor sijn defentie teghens de Indianen/ voor hem ende sijn volck wapenen/als Sweerden/Rondassen/Harnasch/ Kruyt ende Loodt/ tot sijn groot contentement: maer voor sijn vertreck nam hy uyt het groot Schip twee Jongers geboren in Iapan, die beyde lesen ende schryven konden haer eygen sprake: den outsten hiet Christoffel, ontrent 20 jaren out: den anderen Cosmus, out ontrent 17 jaren / beyde van goet begrijp. Noch nam hy mede uyt 'tselfde Schip 3 Jongers gheboren inde Eylanden van Manilla, den outste Alphonso, van 15 jaren/ den anderen Anthoni de Dasi, out ontrent 13 jaren/ende den jonghsten van 9 jaren / welcke namaels woonden in Engelant/by de Gravinne van Essex. De Capiteyn wort ontslaghen. Namen mede 2 jongers van Japan gheboren. Noch 3 vande eylanden van Manilla.

Voorder nam hy mede eenen Nicolaes Rodrigo, Portugaloys/ die niet alleene gheweest en hadde in Canton, ende andere plaetsen van China, maer oock in 't Eylandt van Iapan, zijnde een landt uytermaten rijck in silver Mijnen/ ende hadde oock inde Philippinas gheweest / nam oock mede een Spaensch Piloot / die wel bedreven was van Acapulco, ende op de kusten van Nova Spaingia, Acapulco is de haven daer seupt seylen/ als

1587. tot de Eylanden Ladrones, daer de Spaengiaerts ghemeenlick in varen om versch water/ wanneer sy seylen tusschen Acapulco ende de Philippinas, welcke Eylanden van Ladrones niet alleen water en hebben: maer oock Vannanas ende Potatas wortelen / al-hoe-wel het volck daer seer rou/ wilt ende heydens is.

Novemb. mẽ vaert na Philippinas.

Verbranden het groot schip S. Anna met 500 vaten goets.

Den 19 November / omtrent 3 uren nae den noene dede den Generael het groot Schip S. Anna, toebehoorende den Coninck van Spaengien / in brant steken. Het hadde noch wel in 500 vaten van haer beste ladinge/ ende wy sagent afbranden tot het water toe. Doen schoten wy een stuck gheschuts af / ende settent seyl op met vreughden / nemende onse kours t' huyswaerts nae Engelandt / met eenen fraeyen wint/ die doen ghekomen was int Oost Noordt-Oosten / ende den avont ghekomen zijnde/ lieten wy ons ander Schip/den Vice-Admirael de Content achter ons/ die noch niet uyt de haven ghekomen en was/ ende aldaer meynende dat sy ons souden achterhalen/ verloren wy haer/ende sagense noyt meer/ ende quamen oock noyt t' huys.

Na huys keerende verloren het schip dat noyt t'huys quam met Capiteyn Brawer.

Wy waren seylende van dese haven Aguada Segura in California, nae de Eylanden van Ladrones, de reste vande maent November ende den gheheelen December/ ende soo voorts totten derden Januarij 1588/ met eenen goeden windt 45 daghen/ ende wy gissen ofte achten geseylt te hebben ontrent 1700 oft 1800 mylen.

Ladrones.

1588.

Januarius

Den 3 Januarij 1588 smorgens te 6 uren/hadden wy 'tgesichte van een vande Eylanden vande Ladronas, gheheeten het Eylant van Guajana, 't welck staet op 13 graden ende twee derdendeel/ na het Noorden. Ende seylende met een proper voorwindeken/ waren wy op een ofte twee uren nae noene / op twee mylen nae daer by/daer ons teghen quamen 60 ofte 70 seylen Canoes ofte Boten/ vol van wilde menschen ofte lantvolck/ die na de Zee tot ons quamen/ mede brengende Potatos wortelen/ Vannanas/ Cocos ende versche visch/ die sy inde Zee ghevanghen hadden/ ende hielden die om hoogh/om met ons te mangelen. Als wy dit merckten/ bonden wy stucxkens van out yser aen kleyne koordekens ende visch-lijnen/ende wierpen haer dit toe nae de Canoes/ sy vatten die/ ende namen 't yser af / ende bonden daer aen een Potato wortel/ ofte een bundel Vannanas/ die wy aen boort trocken/ende also mangelden

Vruchten van't eylant Ladrones.

wy

wy luyden met haer / tot dat wy versaet waren: maer wy konden haer niet ontslaghen worden / want daer quamen sy so veel om ons schip / datse malkanderen quetsten / ende braecken een ofte twee van haer Canoes: maer 't volck salveerden haer met swemmen / in elcke Canoes waren 4 / 6 ofte 8 persoonen / al naeckt / goede ende fraye swemmers / sy zijn al tanept van verwe / ende seer vet van lichaem / hoogher ende broomer van statueren als ons volck in Enghelant is. Haer hayr draghen sy seer langh / ende eenighe hebbent opghebonden met een knoop op de kruyne / oock sommige met twee knopen / seer ghelijck hare beelden die wy ghesneden sagen in hout op 't voorste van haer Booten / ghelijck de ghelijckenisse van duyvels. Haer Canoes waren seer kostelijck ghemaeckt / als wy opt eenighe saghen / zijnde die gemaeckt sonder eenigh snijdende instrument / sy en zijn geen twee voeten breet / maer ontrent 20 oft 30 voeten lanck / ende achter en voor zijnse even ghelijck ghemaeckt van sterck riedt ende dierghelijcke / hebbende mast ende seyl / 't seyl ghemaeckt van matten van Seggos, vierkantigh of driekantigh / seylen soo wel recht inde wint als voor de wint. Dese wilden volghden ons soo langhe / dat wy van haer niet konden ontslaghen wesen / tot dat onse Generael beval 5 of 6 bussen ghereet te maecken / ende hy selve schooter een van los onder haer / met oock alle d'ander: maer sy waren soo dapper ende kloeck / dat wy niet konden mercken ofter yemant doot bleef ofte niet / want sy konden haer te rugge laten vallen in Zee / ende so al duyckende voortkomen.

1588.

Ianuarius

Constigh Canoes.

't Volck van Ladrones seer kloeck.

Den 14 liggende met ons Schip hollende van middernacht tot 's morghens te 4 ofte 5 uren / vielen wy metten daghe met een Hooflandt ofte Eylandt vande Eylanden Philippinas, dat ghenoemt is Spiritus Sanctus, d' welck seer groot ende langh was / hoogh lant ende int midden leegh / alsoo de Caep leyt Oost ende West / streckende verder in de Zee Westwaerts. Dit Eylandt ofte Caep is wel verde van 't Eylant van Guahana, ende vande Ladrones, 310 mylen. Wy waren in 't seylen van dese kours 11 daghen / met schaersen wint ende eenigh quaet weder / gheen seyl voerende 2 oft 3 nachten. Dit Eylant leyt op 13 graden / ende is een lant vol volcks / seer woest ende heydens / het geheel lant is boschachtigh ende het is geleghen van het principaelste Eylandt van Philippinas, gheheeten Manilla,

Inde Philippinas / tot Spiritus sanctus.

Guana Eylant.

1588. Manilla, ontrent 60 mylen Manilla, is wel bewoont ende beplant met Spaengiaerden/ ontrent 4 ofte 500 persoonen/ die woonen in een ongesloten Dorp/ d' welck nochtans drie ofte vier kleyne block-huysen heeft/ eensdeels ghemaeckt van houdt/ ende eensdeels van steen/ zijnde niet seer sterck. Sy hebben een ofte twee kleyne Galeykens/ die de Stadt toebehoorden/ het is een rijcke plaetse van Gout ende ander commoditeyten/ ende sy hebben jaerlijcks traffique van Acapulco in Nova Hispangia, ende oock wel twintigh oft dertigh Schepen van China, ende vande Sanguelos, die hun brenghen diversche Coopmanschappen. Dese Cooplupden van China ende Sanguelos, zijn eensdeels Morischen ende Heydens volck/ sy brenghen veel Gouts met haer/ d' welck sy verhandelen ende vermangelen voor silver/ gevende ghewichte voor ghewichte. Dese Sanguelos is een volc van wonderlijcke vernuftigheyt in alle hant wercken/ van te vinden/ te versinnen ende yet te maecken: jae soo konstigh ende expert in alle haer saecken/ dat gheen Christenen hun konnen te boven gaen van Naelde-werck/ Borduer-werck/ op Satijn/ Sijde ofte Lijnwaet te maecken/ Beesten/ Vogheleñ/ Visschen ofte Wormen/ ende conterfeyten met Sijde/ Gout ofte Peerlen seer excellent.

Januarius. Manilla inde Philippinas. Acapulco. Sanguelos.

Den 14 des avonts quamen wy inde strate tusschen het Eylant van Lucon, ende het Eylant van Cambaya.

Capul/ een Eylant van de Ladrones.

Den 15 Januarij quamen wy by een Eylant Capul, ende hadden tusschen dit Eylandt ende een ander maer een enghe passagie/ ende een groote wrimpelinghe van een sterck ghetijde/ met een deel zanden ende rotsen/ ligghende op den poinct van 't voorsz. Eylant Capul, nochtans geen perijckel: maer diepten ghenoegh/ ende binnen den poinct een fraey Baye ende goede Reede/ diep 4 vademen waters tot een Kabels lenghte aen 't lant. Ten 10 uren smorgens quamen wy ten ancker/ ende ons Schip en was soo haest niet ten ancker gekomen/ of daer quamen twee Canoes aen boort geroeyt/ waer in dat was een vande principaelste Cassicquen ofte Heeren van 't Eylandt/ waer van datter seven zijn/ de welcke meynden dat wy Spaengiaerden waren/ brochten ons Potatos wortelen/ die sy heeten Comotas ende groene Cocos/ daer teghens gaven wy dit volck stucken van Lijnwaet/ ontrent een vierendeel van een geerde oft

Een vande opperste van Capul komende af boort.

oft Engelsche elle voor vier Cocos / ende soo veel lijnwaet voor een korsken vol Potatos als een pot vol in quantiteyt / welcke Potatos wortelen seer goeden kost is / ende seer soet ghesoden oft ghebraden. 1588. Ianuarius

Dese Overste ofte Cassicque was sijn vel al ghesneden met veel wercks ende de vijskens / over al sijn lichaem. Wy hielden hem aen boort / ende deden hem sijn volck wegh seynden om de andere Overste te halen: die niet so haest wech waren / ofte het volck van't Eylant quam met menichte van Cocos ende Potatos / ende d'ander Overste quamen oock aen boort / ende brochten Hinnen ende Verckens. Ende sy ghebruycken die selvighe maniere van handelen met ons / alsoo sy doen mette Spaengiaerden: want sy namen voor elck Vercken ('t welck sy noemen Balboye) 8 Realen van silver / ende voor elcke Hinne ofte Haen eenen silveren Reael. Aldus laghen wy op onse ancker al den dagh / niet anders doende dan te koopen Potatos / Cocos / Hinnen ende Verckens / ende sulcks als sy brochten / alsoo dat wy ons selven wel ververschten.

Den 15 Januarij 1588. den selven dagh 's avonts / begeerde Niclaes Rodrigo (de Portugaloysche Piloot / die wy uyt 't groot Schip ghenomen hadden / by de Caep van California) in 't secreet met onsen Generael te spreecken / ende by hem komende / seyde (hoe wel hy al te vooren als vyandt gheweest ware) hy hadde hem nu trouwe ende dienst toegheseyt / daeromme wilde hy 't niet verswijghen / een verraet als teghen hem op handen was / welcke was / dat den Spaenschen Piloot (mede uyt 't selfde schip ghenomen) hadde eenen secreten brief ghschreven ende ghesegelt / den selven in sijn kiste ghesloten / meynende dien by de inwoonders van dat Eylant (in alle haest) te senden tot Manilla: Inhoudende / datter 2 Enghelsche schepen hadden gheweest op de kusten van Chile, Peru, Nova Hispania, ende Nova Gallicia, ende dat sy veel schepen ghenomen hadden ende veel Koopmanschappen / ende diversche Steden verbrant / ende alle die schade ghedaen die sy konden / ende dat sy 's Coninghs Schip (dat van Manilla quam) genomen hadden / met alle het Tresoor ende Koopmanschappen / ende 't volck aen Landt gestelt / hem met ghewelt by hem houdende / etc. Daeromme adviseerde hun / dat sy hun bolwercken met hun twee Galeyen / mede

Den Spaenschen Piloot die schreef aen den Gouverneur van Manilla / Candis te komen overvallen / etc.

1588.

Januarius

Nota.

De noort-weſte paſſagie 50. mylen van Manilla.

mede adviſerende hoe ſy nu waren rijdende by 't Eylant Capul, welck was het uyterſte van 't Eylandt van Manilla, zijnde maer een ſchip/ ende weynigh volck daer in/ ende dattet ander ſchip (alſo hy dochte) was gevaren nae den Noort-weſten paſſagie/ ſtaende in 55 graden. Ende ſoo ſy eenighe middel konden vinden ons te nemen/ daer wy op ancker laghen/ ſouden ons lichtelijck vermeeſteren/ overmits wy ſwack waren/ ende dat de plaetſe daer wy laghen/ was maer vijftigh mylen van daer. Ende ſoo ſy ons lieten ſchapperen/ in korte jaren moeſten wy rekeninghe maken/ haer Stadt beleghert ende gheplondert te worden by de Enghelſche. Deſe informatie aldus ghegeven/ riep Candiſh tot hem deſen Piloot/ ende belaſte hem daer mede/ d' welck hy in 't eerſte ſterck loc-

Den Spaenſchen Piloot wert ghehanghen.

hende/ maer in 't eynde 't ſtuck openbaer ghemaeckt/ ende ſeecker gheweten/ by ſpeciale bediydinge ende ghetuyghe/ belaſt den Generael/ datmen hem ophanghen ſoude/ d' welck alſoo gheſchiede den 19 Januarij. Wy laghen negen daghen ontrent dit Eylant van Capul, daer wy alderhande ververſinghe hadden/ ende alom verſch water/ ende hout ghenoegh. Het volck van dit Eylant gaet

t Fatſoen van 't volck van Capul.

meeſtendeel naeckt/ ende zijn taneyt van verwe. De mans hebben maer een ſchorte om haer middel/ ghemaeckt van een ſeecker lijnwaet/ van hun eyghen wevingh/ dat gemaeckt wort van Vannanas bladeren/ d' welck ſy tuſſchen de beenen/ voor op den Navel toebinden/ bedeckende haer ſchamelheyt. Dit volck heeft een ſeer ende ſeltſaem ghebruyck/ te weten/ dat elck manneliјck Kindt ofte

Een vreemt gebruyck.

Knechtken onder hun/ heeft eenen Tinnen nagel door het hooft van ſijn manlijckheyt/ in ſijn Kintſheyt doorſteken/ die naghel is gheſpleten aenden punt/ ende dan omgheſlagen/ het hooft van den naghel is als een kroonken/ ende die wonde groeyt inde jonckheyt weder alſoo toe/ ſonder groote pijne van 't Kint/ ende deſen naghel trecken ſy uyt ende inne alſt van noode is/ ofte hun te paſſe komt. Ende voor meerder waerheyt/ om daer van ons te willen verſeeckeren/ namen wy ſelve een van die naghelen uyt/ ende ſtakent weder in/ van een van de Soonkens vande Caſſicks ofte Lants-Koninck/ ontrent thien jaren out zijnde/ die ſulcken nagel in ſijn manlijckheydt droegh. Deſe maniere ofte ghewoonte van doen was daer geconſenteert/ op de requeſte vande Vrouwen van den lande/

die

ZVYDSYDE VAN TIERRA DEL FVEGO
Waerghenomen ende afghebeeldt
door
Ioannem a Walbeek

Duytsche mijlen 15 voor een graed der breedten

MAR DEL NORT

Verschoors Ree

Mauritius Landt

Valentijns bay

Straet van Lemair

Staten landt

Windhonds bay

Goe Ree

Terhaltens eylandt

NASSAVSCHE VOERD

Schapenhams bay

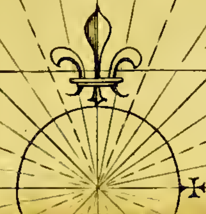
Ewoudts eylandt

Lheremitens eylandt

Barnevelds eylanden

C. de Horen

I. de Diego Ramires

NIEWE ZVYDZEE

F. 38

die vindende haer mans begheven totte sonde van Sodomie/soch-ten remedie daer teghen / ende verkreghen de Wet by haer overste Magistraten. Voorder sijn alle de knechtkens aen haer manlick-heyt besneden. Dit volck aenbidt gheheel den Duyvel / ende heb-ben dickmael spraecke met hem/ die haer altemet openbaert in een leelick monsters schepsel. 1588. Ianuarius Ghebesnedenen aenbidden de Duyvel.

Den 23 Januarij dede onsen Generael Candish voor hem ko-men alle de principaelste van dit volck / ende noch wel hondert ey-landen meer/ die hy alle tribuyt hadden doen betalen / welcken tri-buyt was Verckens/ Hinnen/ Potatos, ende Cocaos, ende voor hem zijnde / gaf hy haer te verstaen dat hy ende sijn ghesellen En-ghelschen waren vyanden vande Spaengiaerts/ ende over sulckx ontfoude ende spreyde hy een vendel/ende sloegh op de trommelen/ waer van sy alle verwondert waren/so dat sy ten lesten beloofden) dat niet alleene sy / maer alle de Eylanden daer ontrent / hem sou-den helpen ende bystaen teghen de Spaengiaerden / wanneer hy soude weder komen/ende in teken dat hy dat aennam/ gaf hy haer gelt weder / voor alle den tribuyt hem ghegheven / d'welck sy seer vriendelijck aennamen/ende roepden rontom ons Schip/ om ons vreught ende feeste aen te doen/met groote dapperheyt. Ten lesten dede onse Generael een grof stuck gheschut afschieten / waer af sy seer verwonderden / ende met seer groot contentement namen hun oorlof van ons. Die van Capul met de andere Eylande beloven de Engelschen by te staë tegen den Spaengiaert.

Den 24 Januarij setten wy 't seyl op 'smorghens / ende seylden langhs de kusten van 't Eylandt van Manilla, nemende onsen kours Noortwest/tusschen het Eylant van Manilla ende het Ey-lant van Masbar.

Den 28 Januarij smorghens te 7 uren / rydende op ancker/tus-schen twee Eylanden / saghen wy een Fregatte, uytkomende van tusschen twee Eylanden/ende soo wy dochten van Manilla, seylen-de vast neffens 't landt van 't Eylandt Panua, wy joeghen dese Fregatte na/ende quamen haer by: maer beklamt zijnde/roeyden sy/waer over wy het ancker lieten vallen / anderhalve myle vande plaetse daer sy in voer/ ende manden onse Boot met ses Busschie-ters ende ses sweerden / ende volghden de Fregatte / die in een Re-viere liep/die wy niet konden vinden: maer alsoo wy langhs den lande

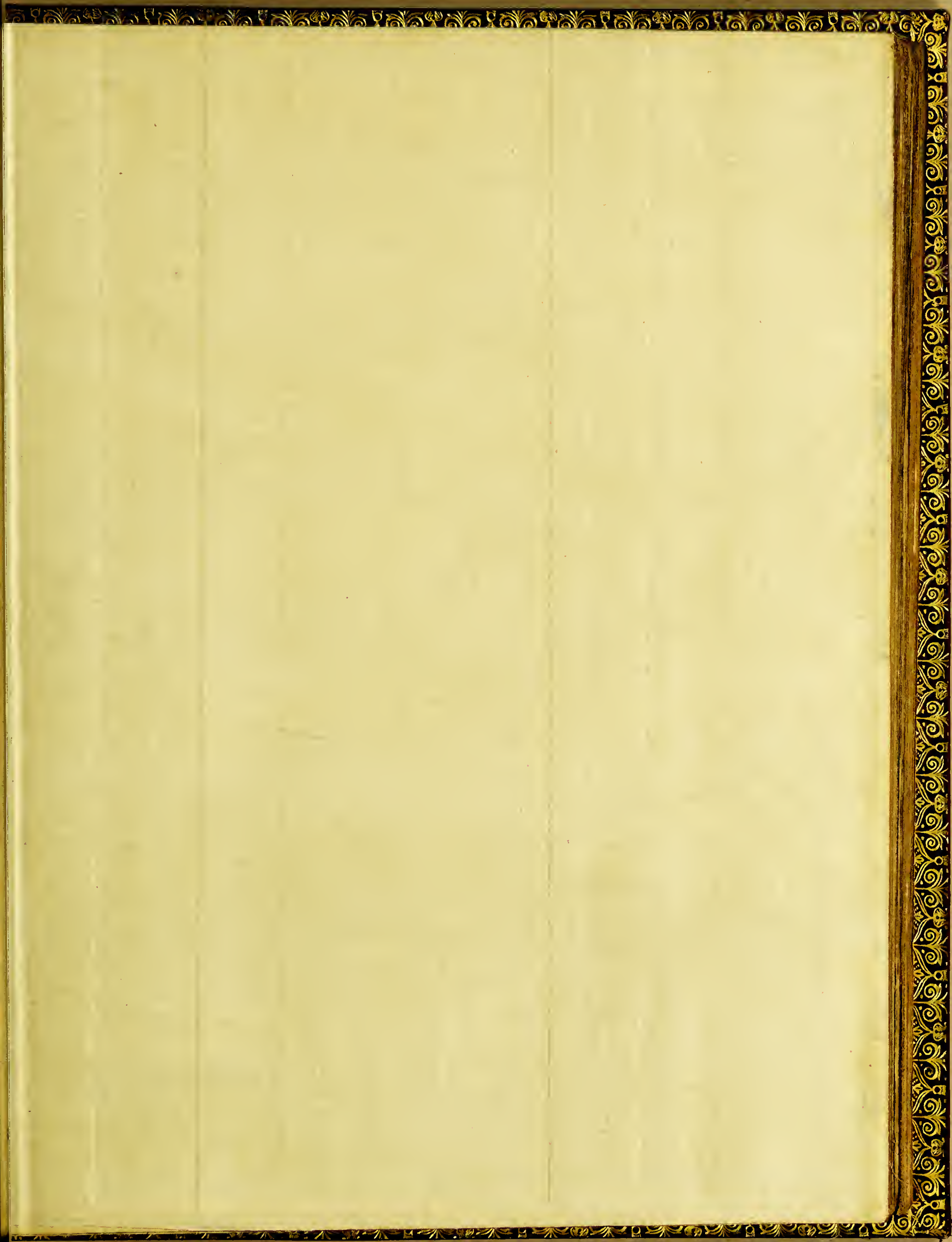
1588. lande roeydē/vonden wy groote ondiepten/ daer veel staken in Zee
Ianuarius opghestelt waren/ waer uyt 2 ofte 3 Cannoes quamen/ maer roey-
den van ons/hoe wel wy tot hun riepen/ ende wy en dorsten niet te
verde van ons Schip varen/ ende omsiende/ saghen wy een ander
Baelsi ofte groote Canoa, ende die daer in saten/ saten alsoo wy
langhs sitten/ende was langhs heenen beset met staken/ van groo-
te Rieden opghetimmert ghelijck een bergie/ ende onder roeydense.
Hier in waren 5 ofte 6 Indianen ende eenen Spaengiaert/ende al-
so wy haer bykans genaeckten/ quamen wy aen gront: maer eeni-
ghe vande onse sprongen over boort/ende maeckten het Boot los/
ende doen namen wy dese Baelsi ofte groote Canoa, maer de In-
dianen sprongen over boort/ende al duyckende gheraecktense van
ons/ maer wy namen den Spaengiaert. Soo haest wy dese Baelsi
genomen hadden/ vertoonden hem aen lant op 't zant een bende sol-
daten Spaengiaerts/ hebbende een vendel met een root kruyce/ ge-
lijck de vlaggen van Engelant/ende waren ontrent 50 oft 60 sterck/
welcke onlanckx met een Barcke ghekomen waren van Manilla,
tot dese plaetse/ gheheeten Ragam, om te halen een nieu Schip des
Coninckx/ dat ghetimmert was in een Reviere binnen de Baye/
ende toevende daer naer eenich yser-werck/ dienende totten Roere
van 't voorsz. Schip/ dat sy dagheliickx verwachten. Dit krijghs-
volck schoot nae ons/ ende wy nae haer: sy manden oock een Fre-
gatte om ons te nemen: maer wy ontquament met roeyen ende
seylen/ende siende datse ons niet en konden achterhalen/ ten waere
datse quamen onder ons gheschut/ keerden weder aen lant/ende de
Fregatte liep om den Caep/ die wy niet meer en saghen.

Alsoo quamen wy aen boort met onsen Spaengiaert/ die gheen
soldaet noch schipper en was van Manilla, ende hadde daer langhe
in 't Gast-huys gheleghen/ende was een slecht simpel mensche/ die
ons niet en konde antwoorden op 't gheen dat wy hem vraeghden
vanden staet vanden Lande. Hier laghen wy op ancker alle den
nacht/ ende merckten dat de Spaengiaerden hun verdeylden in 2
ofte 3 deelen/ ende hielden scherpe wacht/ ende schooten dickwils.
Dit landt hadde veel plat lants/ ende veel schoone ende rechte boo-
men/ bequaem tot masten van alle soorten van schepen. Daer zijn
oock Mijnen van seer fijn gout/die de Indianen bewaren. Ende

(In Manilla is een Gast-huys.)

(In Panna zijn seer goede Gout Mijnen.)

zuyt-

F. 4

zuytwaerts van dit Eylandt is noch een ander schoon groot Ey- 1588.
landt / d' welck den Spaengiaerden niet onderworpen en is / noch Iannarius
andere Natien / ende 't volck datter in woont zijn al Negros ofte
Swerten / ende is ghenaemt het Eylandt van Negros, ende is soo Het Eylant van
groot ofte grooter dan Enghelandt / gheleghen in neghen graden. Negros/
Het meeste deel schijnt te wesen leegh Landt / ende oock seer vrucht- op 9 gra-
baer. den.

Den 29 Januarij 's morghens te 6 uren setten wy 't seyl op / onse Haer ver-
Boodt voor uyt seyndende tot nae noene / passeerende alle dien tijdt treck nae
als door een strate / tusschen de twee Eylanden van Panua ende Ne- de Phi-
gros, ende ontrent 16 mylen verre saghen wy een openinghe zuyt- lippinas.
west ende by zuyden / tot welcken tijdt onse Boot aen boort quam /
ende dede den Spaengiaert die wy daer genomen hadden / aen lant
setten / met een bootschap ende recommandatie totten Spaenschen
Capiteyn van 't volck / daer wy van quamen / hem ontbiedende dat
hy wilde een goede hoop gelts ende gouts vergaderen / want wy
wilden hem eer korte Jaren komen besoecken met sijn ghesclschap
tot Manilla, ende hy hadde nu maer een grooter Boot gebreck / om
sijn volck te landen / anders ware hy hem nu komen besoecken.

Den 8 February / 's morghens te 8 uren saghen wy een Eylandt / Februarij
ghebeten Batachina, welck leydt op een graet vande Linie Æqui-
noctiael noortwaerts.

Den 14 Februarij quamen wy ontrent 11 oft 12 kleyne Eylan- 11 ofte 12
den / heel plat ende leegh leggende / vol boomen / ende passeerden voor eylanden
by Zanden / als verdronckten Eylanden in Zee. Dese Eylanden op 3 gra-
vande Molucos, ligghen op 3 graden 10 minuten zuytwaert van- den 10
de Linie. minuten Zuydt-waerts.

Den 17 Februarij stierf eenen Ian Geneford, een Kuyper / die
langhe sieck gheweest was van een oude sieckte.

Den 20 Februarij vielen wy by eenighe Eylanden / daer veel
kleyne Eylanden by laghen / gheleghen op vier graden noortwaert
vande Linie.

Den 21 Februarij / zijnde Asschen-woensdagh / stierf van een seer Capiteyn
heete pestilentiale koortse / Capiteyn Havers / die 7 ofte 8 dagen daer Havers
van sieck was / tot grooter droef heyt vanden Generael ende 't ghe- sterft.
heel geselschap / waer over wy af schoten twee falconetten / ende een

 seker

1588. Februarij seker gheschut ende alle onse roers/ ende nae dat hy in een slaeplaecken was ghewonden/ende onse ghebeden gedaen hadden/wert over boort geworpen met grooter droefheyt. Daer nae werde ick terstont oock sieck/met vele andere/ende also bleven wy met groote pijne 3 weken oft een maent/ uyt oorsaecke vande groote extreme hitte ende onghetempertheyt vanden Climate.

Martius. Komste tot Java major. Den eersten Martij/ hebbende ghepasseert door de Strate van Iava minor, soo quamen wy ten ancker onder de Suyd-oost zyde van Iava major, daer wy sagen seker volck/visschende by de Zeekant/ in een Baye onder het Eylant/ dies onsen Generael inden Boot trat/ met seecker volck / mede nemende eenen Negro die de Morische tale konde (die hy uyt't groot schip S. Anna ghenomen hadden) ende voer nae de visschers toe/ de welcke onse Boot gesien hebbende/vloden aen lant inde bosschagie/ seer voor ons vreesende: maer de Generael gheboot den Negro die te roepen/so haest als sy hem hoorden/quam daer eenen aenden water-kant/ende de Generael dede hem vragen nae water ende nae hout/dat hy haer wijsde. Voorder dede hy hem belasten/ dat hy soude gaen tot sijnen Coninck ofte Overste/ ende bootschappen hem datter een schip ghekomen was/ om met hem te handelen/van Diamanten/ Peerlen ende andere Juweelen/ die sy mochten hebben/om voor Gout ofte ander Koop-manschappen te manghelen. De visscher antwoorde: dat wy souden hebben allerhande victualie/die wy begeerden. Alsoo quam ons volck weder/ ende daer nae soo vulden wy ons water/ende namen houts ghenoegh.

Den 8 Martij quamen tot ons 2 oft 3 Canoes vande stadt oft dorp/met eyeren/hinnen/versche visch/Orangie-Appelen ende Limoenen/ ende brochten ons de tydinge dat wy meer souden ghehadt hebben/ maer het was te verre om aen ons schip te brenghen/ waer over wy ancker lichten ende voeren naerder de stadt/ ende alsoo wy onder seyl waren/ontmoeten wy een van 'sConincks Canoes/komende nae ons toe/daer wy nae wenden/ende quamen ten ancker. Jn dese Canoes was 's Conincks Secretarius/ die om sijn hooft hadde een geverwet lijnwaet/ opghewonden ghelijck der Turcken Tullibants. Hy was al naeckt/ behalven sijn middel/ ende sijn borst was al besneden met pylen/ende was barvoets. Hy

De Secretarius vanden Coninck van Java komt ons aen boort.

hadde

hadde eenen taelman by hem een Mestizo, half Indiaen half Por- 1588.
tugees / die goet Portugees sprack. Dese Secretarius seyde onsen Martius.
Generael dat hy brochte een vercken/ hinnen/ eyeren/ versche visch/
Suycker-rieden ende Wijn/ welcke Wijn was soo sterck/ al haddet
ghebrande Wijn gheweest/ ende soo klaer als water. Voorder sey-
de hy/ dat hy binnen vier daghen soo veel victualie soude brenghen/
als wy begeerden. Onse Generael tracteerde hem heerlijck / met
diversche konserven ende Wijnen / soete ende andere / ende dede de
Musicynen voor hem spelen. Hier na dede hy hem aenseggen dat
hy ende sijn ghesel schap Enghelschen waren/ ende dat wy te China
gheweest hadden / ende daer ghetrafficqueert / ende dat wy waren
ghekomen om Koophandel t' ontdecken / ende wilden varen nae
Mallacca.

Waer op't volck hem antwoorde datter waren seker Portuga- Nagelen/ Peper/ Suycker ende dier- gelijcke isser veel in Java Major.
loysers int Eylandt/ die daer geduurlick woonden / met haer trafic-
querende/ om Negros/ Nagelen/ Peper/ Suycker/ ende diergelijcke
te koopen.

Desen Secretarius met sijnen taelman sliepen een nacht t' schee-
pe/ waer over des avonts/ onse Generael belaste (in 't stellen van de
wacht) dat een yeghelijck sijn roer/ kruyt/ ende loot rede soude hou-
den / ende schieten 40 oft 50 schoten/ ende een grof stuck gheschuts/
alles tot verwonderinghe van dit wild Heydens volck / die niet veel
schepen ghesien en hadden/ alsoo toeghe rust/ ende smorghens liet hy
hem gaen metten taelman/ seer beleefdelijck.

Den 12 Martij / 4 daghen naer dat sy ons bescheyden hadden/ Allerhande victualie ontfangen uyt Java Major.
quam 's Conincks Canoe: maer om dat haer de wint tegen was/
konden sy dien avont niet aen boort komen/ dan voeren in een Cre-
ke tot 'sanderdaeghs dat sy quamen / ende terstont volghden noch
neghen of thien van 's Conincks Canoes/ ghe laden met victualie/
met twee levende ossen/ thien groote ende vette Verckens/ een hoop
Hinnen/ Eenden/ Gansen/ Eyeren/ Vannanas/ Suycker-rieden/
Suycker in Koecken/ Caco / soet ende suer Orangie-appels / veel
Limoenen/ veel Wijns/ ende ghebrande Wijn / sout op spijse te be-
reyden / ende voorts allerhande Victualie meer / met verscheyden
Officieren des Conincks/ ende oock twee Portugaloysers / luyden
van middelbaer groote/ seer fraeye mannen/ ende hadden elck eenen

Kolder

1588. Kolder aen/met lange koussen tot de enckelen toe/ende witte hemb-
den met omslaende kraghe/ eerlick ghekleet/sonder dat sy bervoets
Martius. ginghen / zijnde onder dat volck schande koussen ende schoenen te
dragen. Insgelijckx wasset inden vasten / in welcken tijdt sy peni-
tentie doen. Dese Portugaloysers te sien was ons een groote
vreughde/want wy in anderhalf Jaer gheen Christenen onse vrien-
den zijnde / ghesien hadden. Onse Generael tracteerde haer wel
met Banckettten ende Musijcke / ende sy waren niet min verheugt
van ons te sien/ als wy van haer/ ende sy vraeghden wat tijdinghe
datter was van Don Anthonio haren Coninck / of hy levendigh
of doot was: want sy in langhen tijdt in Portugael niet gheweest
waren / ende dat de Spaengiaerden haer altijt gherepoorteert had-
den/ dat hy doodt was. Onsen Generael voldede haer vraghen/
hun versekerende dat den Coninck noch leefde ende in Enghelant
was/ hebbende eerlick onderhout van onse Coninginne / ende dat
het oorloghe was tusschen Spaengien ende Engelant/ende dat wy
ghekomen waren onder den Koninck van Portugael inde Zuydt-
Zee/om de Spaengiaerden te beoorloghen / ende dat wy gheplon-
dert/ ghesoncken ende verbrant hadden/alle de Schepen langhs de
Kusten/ die wy hadden konnen bekomen / tot 't ghetal van 18 ofte
20 Schepen. Met dit rappoort werden sy voldaen/ende verhaelden
ons weder den staet van 't Eylant van Iava, eerst haer vruchtbaer-
heyt / den overvloet ende keur van allerhande victualie ende vruch-
ten/ als wy verhaelt hebben: oock den grooten rijckdom ende rijc-
ke Koopmanschappen die daer waren. Verhaelden oock de na-
tuere vanden volcke/ de naem vanden Coninck in dat gheweste des
Eylants/ was Raja Bolambona, een Man die een Majesteyt en-
de ontsich onder de sijne hadde. 't Ghemeyn volck mach noch ko-
pen/ verkoopen oft manghelen met gheen ander natien sonder des
Coninckx oorlof/ op verbeurte van den hals. De Coninck was een
man seer out van jaren/ ende hadde hondert wyven/ende sijn So-
De vrouwen dooden haer selven over haer Mans doot in Java. ne hadder vijftigh. De maniere vande lande is/ soo wanneer d
Coninck sterft/ nemen ende verbranden sy 't lichaem ende bewaren
de asschen/ ende vijf daghen daer nae / gaen alle de Wijven vande
dooden Coninck nae 's Lants ghebruyck in een seker plaetse t' s
men/ende die de principaelste ende weerste was / heeft eenen bal i
ha

haer handt/die sy van haer worpt/ ende daer de bal valt ende licht/ 1588.
daer gaen sy alle met haer aensicht in 't oosten/ ende daer steken sy Martius.
haer selven dat herte af met een Pongiaert/ die sy hieten een Crise, soo scherp als een vlijm/ende soo vaeyen ende wasschen sy haer selven in haer eyghen bloet/ende soo vallende op haer aensichten/stervense. Dit is soo waer als het vreemt is om hooren. Het manvolck is seer poletick ende subtijl/ seer kloeck ende sterck van lichame/ hoe wel dat sy naeckt zijn: in al datse in handen nemen / seer ghehoorsaem haren Coninck die sy seer ontsien: want al dat hy haer ghebiet/zijnde soo sorghelijck alst wil/ so en derven sy dat niet weygeren al souden sy daer alle over sterven / want hy soude haer anders wederkeerende / den kop doen afslaen / 't welck dat volck maeckt het kloeckste ende stoutste van alle het zuyt-ooste deel vander werelt/obermits sy den doot luttel vreesen/ want so sy ergens teghen hun vyanden haer ghequetst vinden / loopen sy voorts desperatelick in haer eyghen ofte vyants sweert / om eer uyt de werelt te wesen. Ende hoe wel de mans seer graeu ende taneyt zijn van Schoone verwe/ soo waren de vrouwen nochtans schoon van complexie/en- vrouwen de gaen veel meer ghekleet dan de mannen. Na dat sy ons aldus in Java. hadden verhaelt de ghelegentheyt vanden lande ende de manieren vanden volcke/seyden sy ons/ so hunnen Coninck Don Anthonio van Portugael wilde daer komen / sy wilden hem verseeckeren te hebben alle de Malucos tot sijnen gebiede. Daer toe China, Sangles, ende de Eylanden van Philippinas, ende dat hy hem mocht verseeckeren te hebben alle de Indianen van die Landen aen sijn zijde. Aldus hebbende ten vollen contentement ghegheven dese Portugaloysers ende het volck van Iava, die ons de victualie ghebrocht hadden in haer Canoes, namen sy hunnen oorlof aen ons/ met toesegginghe van alle vrientschap tot onse wederkomste / ende soo scheydende/ gaf den Generael hun 3 schoten met grof gheschut tot eenen adieu.

Den 16 Martij 1588. setten wy 't seyl op nae de Caep de Bona Esperanca, zijnde het aller zuydlijckste van Africa.

De rest van Martio ende de maent April/waren wy bezeylende de groote Zee Oceane, tusschen Iava ende het vaste landt Africa/ gade slaende ende acht nemende op den Hemel / den Cruzero/den

1588. Zuydt-Pole ofte sterren / ende andere sterren: Oock de Voghels/ die het Zee-volck merckenen ende teeckenen zijn van schoon goet weder/ende oock quaet weder: Het genaecken van eenich vast lant ofte Eylant: Vande winden ende tempeesten/reghen ende donder/ met veranderinghen van getijden ende stroomen/daer hadden wy op te achten.

Mayus.

Den 10 May hadden wy eenen storm uyten westen / ende het waeyde soo sterck ende strenghe / soo dat wy nauwelick het Schip konden aenden windt stueren/ ende de windt duerde een dagh ende nacht tot sanderdaeghs.

Den 11 May klom een van ons volck inde Mers / ende sach Landt / zijnde Noort ende Noort-west van ons/ ende ontrent den noene saghen wy 't landt West van ons/ d'welck alsoo wy imagineerden/ was het Caep de Bona Esperanca, waer van wy ontrent waren 40 ofte 50 Enghelsche mylen / ende uyt oorsaecke vande schaerse windt laghen wy Zuyt-oost tot middernacht/ ende doen wert de wint goet/ende wy haelden 't langhs heenen Westwaerts.

Den 12 ende 13 May waren wy bekalmt / ende de Locht was dick ende mistachtigh tot den 14 nae noene te drie uren / eer dat de locht op klaerde/ ende wy saghen weder lant / d' welck was Capo Falso, dat 40 oft 50 mylen leydt van Caep de Bona Esperanca. Dese Caep is goet te kennen/ want daer zijn recht boven 't selfde drie hooghe berghen/niet wijt vanden anderen/ende de hooghste is de middelste/ende het lant is veel leger aende Zee-kant. De Caep de Bona Esperanca leydt recht West by Zuyden van Caep Falso voorsz.

Capo Falso.

Den 16 May ontrent 4 uren nae den noene wert den wint Oostelick ende waeyde seer stijf / d' welc duerde tot des anderen daegs/ waer mede wy smorgens te 6 uren saghen het Promontorium, gheheeten Cabo de bona Esperanca, zijnde den 17 May / ende is een redelick hoogh landt / ende aende aller westersche point/ een weynich van 't vast lant/vertoonden hem twee heuvelen/d'een op d'ander/en noch drie andere liggen wat verder inde Zee/nochtans daer en tusschen leegh landt totte Zee toe. Dese Caep van Bona Esperanca, wert gherekent 2000 leguas te wesen van 't Eylant Iava, by de Portugaelsche Zee-kaerten; maer ten is op 150 mylen nae/ alsoo

Den 17 Mey waren wy by Capo de bona Esperanca.

alsoo wy bevonden by den loop van ons Schip / want waren besigh met seylen / van dese 1850 leguas tot inde negenste weecke. 1588. Iunius.

Den 8 Junij / inden dagheraet / vielen wy in 't ghesichte van 't Eylant van S. Helena, maer seven oft acht mylen van daer zijnde / hebbende als geenen wint / konden daer dien nacht niet gheraecken.

Den 9 Junij / hebbende een kleyn windeken / setten wy 't nae 't lant toe / ende sendende onse Boot voor uyt om de haven te bespieden / ende nae noene quamen wy ten ancker op twaelf vadem twee ofte dry kabels lenghte van 't landt / in een fraeye stille Baye / onder de Noort-weste zijde van 't Eylant. Dit Eylant is seer hoogh landt / ende leyt in 't midden vande Zee / tusschen 't vaste landt van Africa, ende 't vaste lant Brasilien, ende de kusten van Guinea, ende is 15 graden 48 minutē zuydwaert vande Linie Æquinoctiael, ende is gheleghen van Cabo de Bona Esperanca ontrent 5 ofte 600 mylen. Anckere by Sint Helena. Het Eylant van S. Helena leyt in latitude van 15 graden 48 minuten ten zuydtwaerts.

Den selven dagh ginghen wy aen landt / daer wy vonden een schoone valeye / waer veel fraeye huysen ende timmeragien ghemaeckt waren / met namen een Kercke / die met tichelen ghedeckt ende seer schoon ghewittet was / van buyten met een portael / ende aen 't opperste vande Kerck stont een Outaer / waer op een groot tafereel stont in lijst / hebbende de schilderije van onsen Salighmaker Jesus Christus op 't kruyce / met de picture van onse lieve vrouwe biddende / met andere historien / konstelick geschildert. De zyden vande Kercke mueren waren al behangen met beschilderde kleeden / ende veel diwijsen daer op gheschildert. Daer waren twee huysen / staende by de Kercke / aen elcke zijde een / die diende voor keuckens om te koocken / ende huysen van dienste noodelick / ende dese huysen zijn boven plat / waer op geplant is een schoonen wijngaert / ende tusschen beyde dese huysen deur loopt een goet ghesont versch water. Daer is oock recht over de Kercke een schoone strate van steenen / ende streckt tot een valeye aende Zee-kant / in welcke valeye is eenen Hoff geplant / daer in groeyen veel Pompoenen / Meloenen / ende op de strate is een houte timmeragie / daer in hanghen twee klocken / daer sy totter Misse mede luyden / ende daer by stont noch een kruyce / konstelick ghehouwen van steen / ende op 't

selve

1588. selve was ghehouwen in cyfer letteren op wat Jaer dattet gebout was/te weten/in 't Jaer ons Heeren 1571. Dese valeye ist schoonste ende 't grootste plat landt van 't Eylandt/ seer playsant ende beplant met Fruyt-boomen ende Kruyden. Daer zijn Vyghe-boomen die altijdt vruchten op hebben/ ende dat veel/ want een Boom heeft 't seffens bloeysem / groen Vyghen ende rype Vyghen 't gheheel jaer deur/door oorsake dat het Eylandt so nae de Sonne staet. Daer zijn oock veel Orangie ende Limoen-boomen / Granaet-Appelen/ Citroenen/ Dadel-boomen / die vruchten draghen als de Vyghe-boomen/ende dese boomen zijn al ordentlijck geplant / datmen daer onder ende tusschen wandelen mach / ende op elcke ydel plaetse is ghesaeyt Petercely/ Surckel/ Basilicum/ Venckel/ Anijs-zaet/ Mostert-zaet/ Radijs/ende ander goede cruyden/ ende 't versch water loopt ten veel plaetsen door desen Boomgaert/ ende het konde lichtelijck ghebrocht worden te wateren elcken Boom vande valeye.

Iunius.

De excellente vruchten van het Eylandt S. Helena.

Het versch water komt van boven 't gheberghte/ ende valt van een steenrotse inde valeye/ ontrent de hooghte van een kabels lengte/ende heeft veel aderen/ waer mede het al om bewatert wort. Het Eylant is hoogh/berghachtigh/ met diepe valeyen/ ten ware op de toppen van sommighe bergen ende andere vlacke plaetsen/ daer alle de voorsz. vruchten groeyen / want meer groeyter boven op de berghen dan beneden / maer het is sorghelijck daer op en af te komen/om dat het soo steyl is.

Menichte van Patrijsen.

Daer is oock op dit Eylandt menichte van Patrijsen / die seer tam zijn/die niet lichtelijck wegh vliegen al komtmen by haer/maer sy loopen teghen de steyle bergen op. Wy schoten eenighe met vogel-roers/ ende sy scheelen veel van onse Patrijsen in Enghelandt/ in groote ende van kouleur / want sy bykans soo groot zijn als een Hinne/ ende zijn asch-verwigh / leven in holen 12/ 16/ oft 20 te samen/ ghy kont gheen boogh-schoot gaen / ghy en sult 1 ofte 2 van dese holen ontdecken.

Phasanten.

Daer zijn menichte van Phasanten/ die goet ende vet zijn/ passerende die van onsen Lande in groote ende menichte / ende scheelen niet veel inde kouleur van de Patrijsen.

Turcsche ofte Calkoensche hoenderen.

Wy vonden alhier oock veel Turcksche ofte Calkoensche hoen-

deren/

deren/swerte ende witte/met roode hoofden/ van groote ghelijck de onse/ende hunne Eyeren wit ende groot ghelijck als d'onse. 1588.

Iunius.

Daer zijn de Geyten met duysenden/ die de Spaengiaerts noemen/ Cabritos, ende zijn seer wilt. Ende men salder dickwils 1 ofte 200 t'seffens sien/ jae dickwils sien gaen in kudden een half myle lanck/ende sommighe zijn soo groot als een Esel/ met een mane ghelijck een peert/ende eenen baert hanghende tot de gront. Sy liepen op de steyle klippen/ dattet ons onmoghelijck scheen. Wy vinghen ende doodender vele/hoe snel datse in 't loopen waren: maer sy zijn by duysenden op de berghen. Geyten of Cabritos.

Daer zijn oock veel Verckens/seer wilt/vet ende groot/ende zijn meest op 't gheberghte/ sy laten haer qualijck yemant ghenaecken ofte vanghen ten ware sy sliepen.

Wy vonden in dese huysen doen wy daer quamen drie slaven/ Negros/ ende de een was gheboren in 't Eylant van Iava, die ons seyde dat de Oost-Indische Vlote/welck vijf Schepen waren/daer van het minste groot was acht oft 900 vaten/ gheladen met specerye ende Calikutsche Laken / met veel kostelijcke gesteenten ende peerlen / ende waren van dit Eylandt ghescheyden twintigh daghen te voren eer wy daer quamen.

Dit Eylant heeft langh ghevonden geweest by de Portugaloysers/ende is van haer beplant gheweest tot hun ververs inghe / alsse uyt West-Indien komen/ want daer komende / vindense van alle nootdruft/ om dat sy daer niemant op laten woonen / die de vruchten mochten vernielen / ten ware eenighe siecke mensche uyt hun Schepen / die sy dencken datse niet levendigh konnen t'huys brenghen/ die sy daer laten om te ververschen / ende nemen haer weder wegh met de naeste vlote/ soo sy soo langhe leven. Sy komen hier meer aen in t'huys komen/dan in 't gaen naer Oost-Indien/want sy in 't uytvaren op de reyse wel versien zijn met kooren: maer in 't wederkomen niet dan slechtelijck versien ende besorght van victualie/met kooren dat in Indien groeyt.

Den 20 Junij hebbende ingenomen houdt ende water/ende ons tamelijck ververschende met het ghene dat wy daer vonden / ende onse schepen schoon gemaeckt hebbende/setten wy 't seyl des avonts te acht uren nae Enghelandt. Wy hadden den Windt Zuyt-oost/ ende Vertreecken van S. Helena nae Enghelandt.

1588. ende voeren Noort-west ten westen op/ want den wint is ghemeenlijck van 't landt/ van dit Eylant S. Helena.

Iunius. Iulius. Den 3 Julij voeren wy Noort-west/ den wint noch zijnde zuyt-oost / ende vonden ons in een graet ende 48 minuten zuydtwaerts vande Linie Equinoctiael.

Den twaelfsten Julij waeydet als geenen wint / des avonts heel kalm/ende duerde tot den 15 Julij.

Den 17 Julij hadden wy de Windt schaers West Noort West/ maer ghekomen zijnde in dry ofte vier graden by de noorden vande Middel-linie / vonden wy de Windt Oost ende Noort-oost / ende Oost Noort-oost / ende veranderde niet / voor dat wy quamen tusschen dertigh ende veertigh graden Noordtwaerts vande Linie Equinoctiael.

Augusty. Den 21 Augusti worde den windt Zuyt-west ende waeyde wel/ ende by de noene waren wy in 38 graden vande Noort-weste Latitude.

Den 23 Augusti voeren wy Oost ten Zuyden/om te krijghen de Noortsche Eylanden vande Azores.

Den 24 Augusti/saterdagh 's morgens te vijf uren/vielen wy in't ghesichte vande twee Eylanden/ Flores ende Corvo, staende in 39 ende een halve graet/ende seylden Noort-oost in.

Septemb. Den 3 Septembris ontmoeten wy een duytsche ofte Vlaemsche Hulcke/ die van Lisbona quam/ die ons verhaelde de overwinninghe ende 't verlies der Spaensche vlote teghen Engelant/ tot onser aller verheuginghe.

Den 9 Septembris nae een vreeslijcke storm ende tempeest/ die wegh nam 't meeste deel van onse seylen: maer door de bermhertighe gonste vanden Almachtighen Godt / arriveerde wy in de verhoopte haven van Pleymouth in Engelant / van daer sy uytgevaren waren in 't jaer 1586. den 21 Julij/ etc. Danckt Godt.

FINIS.

Eenighe Iaren hier nae heeft dese Candish weder een diergelijcke Voyagie voor-genomen, dan niet volbracht: overmits dat hy tusschen weghen ongheluck kreegh, ende inde Magelanische strate zijnde, is weder ghekeert, ende op de Zee ghestorven.

De

Fol 51

't Noorder deel van

WEST-INDIEN

230 240 250 260 270 280 290 300 310 320 330 340 350 360

Circulus Arcticus

AMERICA SEPTENTRIONALIS

Nova Brittannia

Canada

New England

Virginia

Florida

Nova Granada

Capaschi

Calicuas

Sinus Mexicanus

Hudsons Baie

Buttons Baie

Fretum Hudson

Fretum Davis

GROEN LANDT

Ysland

Frisland

Açores Insulæ

al: Flandricæ

Barmuda Ins. or Summer Ilands

Tropicus Cancri

MAR DEL NORT

MAR DEL ZUR

Cuba

Spanniola

California

Hope advaunced

C. Philips

Hubbarts Hope

Porte Nelson

Ne Ultra

C. Southampton

Mansfeild Ile

Digs Ile

Il. Resolution

the Bay of Gods Mercies

Here Hudson Anno 1611 wintered

C. Blanco

C. Mendocino

S. Catalina

S. Clemét

Roca Partida

Les Mouges

La Vezina

S. Thomas

Tertugas

Havana

I. Sablon

I. de C. Verde

De heerlijcke Schip-vaert Van den

Edelen Heere Fransoys

Draeck/ ende Heer Jan Haukeins/Ridderen/na West-Indien/ ghepretendeert Panama in te nemen/ met ses van des Conninginnen Schepen/ ende 21 andere/ met ontrent 2500 Mannen/ Anno 1595. Beschreven by eenen die daer mede in de Voyagie gheweest is.

Namen der Coninginnen Majesteyts ses Schepen.

Diffiança, Garlanda, Aventura, Delicht, Voorsicht, Hope.

ANNO 1595. den 28 Augusti/ ouden stijl/ lichten wy ancker met 27 schepen/ op eenen Donderdagh/ van Pleymouth, de Mane 3 dagen out/ ende anckerden wederom in de Baye van Cavvzon, tot sanderdaeghs nae noene/ dat wy t'seyl setten. Des anderen daegs smorgens/ 't schip de Hope, daer Sire Fransoys Baskerfielde op was/ sloegh teghen de klippe Eddesteen / dies schoot hy een stuck gheschuts los om hulpe/ dan gheraeckte weder daer van / ende voeren soo nae de kust van Spaengien. 1595. Augustus

Den 8 September namen wy 2 Duytsche Vlieboten / varende na Barbarien/ die wy tot Canarien toe by ons hielen/ ende lietense onbeschadicht weder gaen / anders dan dat wy haer verhinderde eenighe tijdinghe van ons den vyant te draghen/ ende soo kreghen wy den 26 September in 't ghesicht Forta Vetura, een vande Canarische Eylanden.

Den

1595. Den 17 September nae lange dispute/ resolveerden wy de stadt
Septemb van groot Canarien (welcke twee ofte drie Castelen heeft) te bespringhen. Ende alsoo wy de Hooft-stadt overschoten waren tot den Noort-oosten / keerden wy weder tot voor het fort oostwaerts/ ende sochten te landen met 1400 mannen inde Zantbay / tusschen de Stadt ende het Fort: maer door ons lanckſaemheyt/ hadden die van 't Lant een schanse op 't zant ghemaeckt/ ende stelden daer veel gheschuts/ soo dat wy daer deur / ende om dat de Zee soo hol op 't landt sloegh/ wy aen landt genaeckende/ niet sonder groot perijckel van ons volck konden landen / welck perijckel de Generael niet wilden aengaen/ want aen landt waren te voet en te peerde wel 8 of 900 Spaengiaerts/ die teghens ons dapper schoten. Ten selven tijde dede onse Generael het ancker legghen binnen een mus quets scheute wel 3 uren lanck/ met Salomon, Bonaventeur, Constance, ende 9 oft 10 andere schepen/ met oock twee kleyne visschers boten/ om het landen te vorderen/ tot datse saghen dattet niet gheraden en was /ende voeren doen aen 't West-eynde van 't Eylant/ ende waterden aldaer/ alwaer Capiteyn Grimston, met ses ofte seven andere/ op den bergh gaende/ werden van 't bergh-volck overvallen/ dry ofte vier doot gheslaghen/ ende de rest met den Chirurgijn van Salomon werden ghevanghen/ die ontdeckten onse ghepretendeerde Voyagie. Waer over haren Viceroy eenen af sant om alle de plaetsen van Indien te waerschouwen daer wy meynden te komen / hoe wel sy al te voren by den Coninck den achtsten Augusti / gheadviseert waren/al eer wy uyt Engelant scheyden.

Den 28 September seylden wy wegh / loopende voorby Teneriffa, het hooghste Eylant datter is/ ende ons kours houdende nae de Eylanden van Cabo Verde, voeren voorby de Eylanden van S. Lucia, S. Vincentio, ende S. Anthonio, ende stelden van daer onsen kours nae het Eylant van S. Iuan de Piorta Riço, welck is gheleghen 1000 Enghelsche leguas vande Eylanden van Canarien/ welcke zijn 750 Duytsche mijlen/ passerende S. Bernardo, en-
October. de sagen den 27 October het Eylandt van Matenino, ende voeren nae Dominica, daer quam by ons een Canoa ofte Boot/ gheladen met Tabacco, Suycker-rieden/ Vannanas ende andere vruchten/ aenbiedende die te vermanghelen voor Bylen / Messen / Paternosters/

sters/Kammen/ ende dierghelijcke. Het volck zijn Mensch-eters/ 1595.
swaep ende sterck van lichaem / dan sy zijn al root gheverwet. De October.
Generael Draeck dicht by het Eylandt Marigalante zijnde / quam hem dese Canoa aen boort / hy gaf haer een geel lijf ken ende neusdoeck voor vruchten. Des anderen daeghs lichten wy onse Anckers/ende voeren tusschen Todos Santos, (welcke zijn 4 ofte 5 Eylandekens/tusschen Dominica ende Guadalupe) daer is niet op dan Boomen. Wy quamen tot de zuyt-oost zijde van Guadalupe ten ancker/dicht by 't landt. Aende west-zijde van dit Eylant ist diep water ende goet anckeren / daer quam Sir Ian Haukeins weder by haer / vande Zuyt-zijde van Dominica. Hier waterden wy/ ende maeckten onse schepen schoon/ ende maeckten diversche Pinassen/ ende ververschten ons krijghs volck. Dat Eylant van Guadalupe is niet bewoont / dan van wilde Beesten/ Wolven/ Valcken/ ende Pellicanen. Den Oversten Draeck doode een wilt Vercken met sijn Roer.

Den 30 Octobris wert de Barcke/ genaemt Françoys, groot 35 vaten / daer Capiteyn Wignal op was (zijnde de beste van Haukeins vlote) nae ghejaeght van vijf Spaensche Fregatten, zijnde Schepen van 200 vaten groot/ op hebbende 550 mannen / die den 15 September uyt Spaengien afgesonden waren / onder Don Pedro Tello, om na Porto Rico te varen / om het silver ende tresoor/ daer ghebrocht by de Philippa, te halen. Dese onse Barcke hielt haer kours met dese Fregatte, meynende dat het Haukeins schepen waren/ ende ten lesten wertse ghenomen in 't gesicht van ons Carveel. Sy lieten het Schip met 4 oft 5 siecken ende ghequetsten in zee dryven / nemende de andere ghevanghen in haer Schepen/ soo ons de ghevanghens seyden/die wy in S. Ians Eylant namen.

Den 4 Novembris begonnen wy ons victuali-schip/ de Butsack Novemb
te ontladen/ende alle het ghereetschap af te nemen/ overmits dattet in 't seylen ons niet konden volgen. Van daer setten wy onse kours N. W ten N. ende 'smorghens saghen wy de Eylanden Montferrata, Rodonda, S. Christophel, Estazia, ende Saba, ende 't grootste van dese Eylanden is boven acht mijlen niet lanck / daer is goet anckeren op 8/7 ende 5 vaem / schoon zantachtigh water. Voorts voeren wy Z. W. ende quamen den 8 Novembris ten ancker/ seker

1595. 7 oft 8 mylen voorder/onseker Eylanden/gheheeten Virgines, ghe-
Novemb rekent sorghelijck: maer wy vonden aldaer een goede reede in 14/
12/ ende 8 vadem/ al haddet voor 1000 schepen gheweest/ zijnde seer
hooghe Eylanden: maer wy konden daer gheen versch water ghe-
krijghen/maer wel veel visch met haken ende netten. Dese Eylan-
den zijn vol Papegayen ende Pellicanen/ soo groot als wilde Gan-
sen. Wy monsterden daer ons volck/ verdeelende die in 12 deelen/
alsoo passeerden wy door de Eylanden / daer niemant opt vele ghe-
passeert was/ende korten onsen wegh wel 100 mylen. Hier begon-
Jan haukeins wort kranck. de Sire Ian Haukeins kranc te worden/deur quellinge/om dat sy in
Canarien aen lant geweest waren/ ende dat 't schip de François ge-
nomen was / ende alle haer aenslagen ontdeckt waren. Van daer
voeren wy den 10 November N. ten O. in/een myle voorder/in een
kleyne Reede/ in 13 vadem waters/ ende aen alle zijden gheberghte.

Den 12 Novembris/ 'smorgens passeerden wy een enghte/doch
sonder perijckel/ ende voeren West ten Noorden na S. Jans Ey-
landt/daer Porto Rico in leyt/ ende nae de noene lieten wy drie Ey-
landen ten Zuyden van ons ligghen / gheheeten de Passages, ende
quamen dien avont tot de Oost-hoeck van S. Jans Eylant/ende
soo tot Porto Rico.

Jan haukeins sterft. Hier stierf Siere Ian Haukeins, een vande twee Generalen ofte
Oversten / nae wiens doodt Siere Thomas Baskerfielde op dat
Schip ginck/ gheheeten de Garlanda, ende eenighe uren eer wy ten
ancker quamen/ liggende voor Porto Rico, in den avondt/ kregen
wy van landt omtrent achthien schoten grof Gheschuts/ waer van
het leste Schip vanden Admirael/ genaemt Diffianca, door de Be-
saens mast trefte/ ende raecte inde kamer daer de Generael Draeck
ter maeltijdt was/ ende brack den stoel daer hy op sat/ hebbende een
schale Wijns inde handt/ die hy noch uytdronck / ende en was niet
ghequetst: dan het quetste aen de Tafel Siere Nicolaes Cliffordt,
Ridder / in sijn Oye/ daer hy korts van stierf / met oock Capiteyn
Stafford, ende Mr. Brovvire, die daer oock van stierven/ met meer
andere gequetst.

Hier nae setten wy 't seyl/'twelck stont Oostwaerts/ ende 'smor-
gens quamen wy ten ancker voor de hoeck/buyten de Stadt/ wat
Westwaerts/by de drie Eylanden.

Porto

Porto Rico heeft veel Forten/ende zijn qualijck te bekomen. 1595.

Den 13 Novembris werdt besloten dat dertigh Musquettiers Novemb.
uyt elck vendel genomen soude worden/met 25 Pinassen ende groo-
te Booten / ende dat die souden t'savonts inde Haven varen om
vuyr-werck te schieten ende te worpen inde Schepen/principalijck
inde vijf/die den 15 September uyt Spaengien ghekomen waren/
onder Don Pedro Tello, ende waren noch den 28 Septembris in
Canarien/ende den 27 Octobris in Desseada, ligghende onder het
Casteel: D'welck kloeckelick wert bestaen ende volbrocht/ want de
vijf Fregatten stakense aen brant/ende een vande grootste schepen/
de Over-Admirael brande gheheel af/ende beschadichde alle de an-
der: Niet teghenstaende/ dat die vanden Casteel ende de Schepen
wel 190 schoten grof geschuts tegens ons schoten/sonder het kleyn
geschut dat merckelijcke schade onder ons volck dede/ende wel vijf-
tigh doode/ ende oock soo veel wel quetste. Desgelicks bleven daer
oock vele Spaengiaerts verbrant/verdroncken ende verslagen/met
eenighe die wy vingen.

Sy hadden oock eenighe schepen ghesoncken inden mont van 't
Canael/ende die met masten over ghelept ende ghestopt tot bykans
het Fort toe / soo dat het onwinlick scheen. De groote Fregatten
die sy weder blusten / hadden elck twintigh Metalen stucken ghe-
schuts op/ende hondert tonnen bus krupt. Haer ladinghe was ge-
weest/ Syde/Olie/ende Wijnen. Het silver ende tresoor datse qua-
men halen/wert ghebrocht op het sterckste Fort datter was/ welck
silver/als een vande ghevanghens bekende/was 350000 Ducaten/
ofte 350 tonnen silvers. Sy hadden alle hun vrouwen ende kinde-
ren inde bosschen gesonden / ende niet dan krijghs volck ende wey-
rent volck inde Stadt behouden.

Den 14 Novembris lagen wy noch onder 't gheschut van 't uy-
terste Fort: maer sy vreesden dat wy de naeste nacht mochten we-
derkomen/ soo datse weder begonsten uyt te komen met 4 Fregat-
ten/eerst den Admirael/den welcken wy korts ('t was door onghe-
luck ofte al willens) sagen sincken/ ende soo deden sy mette andere
oock/soo ons dochte/ofte voerdense dieper onder haer sterckten.

Den 15 November soo wy daer noch laghen/ sagen wy een Ca-
ravelle komen van 't punct des Casteels: maer eer onse Pijnasse

1595. haer konde by komen/liep sy aen lant/daer onse Booten niet konden komen/om de drooghte/ oock soo quamen sy van lant tot haer hulpe.

Novemb

Den 16 ende 17 voorschreven was het kalm ende stille.

Den 18 anckerden wy wat Zuytwaerts van den West-hoeck van 't Eylandt/wat uytsteeckende om een zant/daer lagen wy op 4/5/ende 6 vademen/de gront schoon wit zandt/ daer landen wy/ ende maeckten daer vier Pinassen op/ende wiesschen onse schepen/ ververschende ons volck / ende wy namen daer een Pinasse van't Eylandt Hispaniola, met verscheyden brieven/ waer uyt wy verstonden/dat 2 Engelsche Vrybuyters, ofte Oorlogh Schepen veel quaets omtrent haer Eylant ghedaen hadden.

Den 20 November dede onse Generael de 3 schepen / den Phoenix, den Delicht, ende het Carveel, haer anckers lichten/ende ginghen liggen voor de mont van een Revier/ op twee vadem waters/ sachte gront/ ende een myle Zuytwaerts van onse schepen/ lach de Generael voor de Revier op 3 oft 4 mylen / ende socht een stedeken/ ghenoemt S. Garmani, ende nam een huys in met ghevanghens/ ende soo roepde hy oock tot Siere Baskerfielde, ende bleef daer een nacht.

Den 23 November losten wy alle 't goet dat in een schip was/ ghenaemt Dulpit, om dat sy gheen seyl met ons konden houden/ ende verbrandent. Nae de noene / alsoo wy t' seyl waren gaende/ quam daer een Spaengiaert met sijn wijf aen boort / aenden Admirael/uyt vreese van gestraft te worden/om dat hy hem niet begeven hadde inde Stadt Porto Rico, volghende het ghebodt / ende doen voeren wy wegh West ende Noorden/ uyt oorsaecke van een bancke oft hoop klippen/ die onder water ligghen 4 ofte 5 mylen vande zuyt-west Caep van 't Eylant.

Den 25 November voeren wy Zuydt-west / passeerende Cabo Roxo, ende saghen Mona, een kleyn plat Eylant / tusschen Hispaniola ende S. Ian. Dien dagh barsten de Boeghspriet van't schip de Exchange, van Mr. Winters, ende bleef achter/waerom de Phoenix nae haer toe werde ghesonden/ die vond' haer met Gods hulpe/ ende soo bleef hy by haer tot 'smorghens: doen maeckte hy hem met een kabel aen sijn Schip vast: maer omtrent te 9 uren brack

haer

haer groote mast ende voorspriet met de kabel. Waer over sy het beste goet met het volck daer uyt namen/ ende soncken het Schip/ ende soo voer de Phœnix tot den 26 voorsz. eer hy 't ghesichte vande vlote kreegh. 1595. Novemb

Den 29 kreghen wy 't ghesichte van 't Eylant Curacao, 18 mylen vande vaste Landen/ ende aende Noort-west zijde quamen wy ten ancker dicht onder 't landt/ in een diep water/ sonder perijckel: maer wy haelden onse Anckers terstont weder op/ ende voeren Noort-west ten Westen/ ende West Noort-west nae het vaste lant toe/ende sagen dien avont Aruba noch/ zijnde een kleynder Eylant dan het ander was/ende lieten dat liggen omtrent drie mylen zuytwaerts van ons. Curacao. Aruba.

Den lesten van November saghen wy drie ofte vier klippen/ gelijck Eylanden/ gheheten Monges, tusschen Aruba ende 't naetste Noort punct van 't vaste landt/ ende 's noenens saghen wy 't vaste landt/ daer wy een groot ghetijde vonden/ loopende Westwaerts/ ende het water was seer wit.

De Phœnix ende Carveel, met een vande kleyn Cathen of visboten hielden 't binnen/ ende inde middernacht quamse onder Cabo De la Vela, ende maeckten doen een teken met vuyr/ waer door alle de Vlote ten ancker quam onder de Caep/ daer is goede reede/ goede gront / ende dicht by 't landt wel 14/ 12/ ende 10 vadem waters. Dese Caep is een plat landt/ sonder boomen/ playsant/ ende valt 8 ofte 10 mijlen Zuyt-oost ende Noort-west / ende een busschoot van 't punct leyt een kleyn Eylant. Capo De la Vela.

Den eersten December rusten wy alle ons krijghsvolck voor Rio de la Hacha, welc is een Stadt twintigh mijlen Westwaerts/ een vande outste daer omtrent gheleghen in 't vaste landt / hoewel niet seer groot: maer playsant / en in een vruchtbaer Landouwe. Wy namen de Stadt lichtelijck in sonder grooten wederstandt/ mits 't volck verliep. De schepen laghen op ses vadem waters/ ende de kleyne op twee ende een halve vadem. Oostwaerts vande Stadt light een zant. Decemb. Rio de la Hacha.

Daer is een versche Revier een boogh-schoot vande Stadt/ dan inde mont leyt een sant / daer de kleyne Schepen qualijck konden over komen: maer binnen ist navigabel voor grooter schepen/ wel

 6 ofte 8

1595. 6 ofte 8 mijlen opwaerts. Des nachts voer de Generael Draeck met 150 mannen opwaerts/ ses mijlen Oostwaerts ende nam een Visschers stedeken/ ghenaemt La Hencheria, daer sy duycken om Peerlen. Het volck verliep/ behalven 16 of 20 Soldaten/ die wat wederstants deden: maer werden veel ghevanghen met eenighe Negros. Wy vonden daer wat Peerlen ende andere buyt inde huysen/daer wy ons wat ververschten/ Thomas Baskerfielde troc opwaerts.

Decemb.

Nombre de Dios.

Den 6 December quamen daer Spaengiaerts om de Stadt La Hacha te rantsoeneeren/maer wy konden niet accorderen/ende als wy ghereet waren om te vertrecken/ saghen wy een Carveel/ d'welck wy binnen een ure namen/met noch 2 Barcken/ die geladen waren met Indische Terwe/dat wy Mays noemen/met oock wat silvers ende peerlen/doch van kleyne weerde.

Den 7 December stierf Meester Iarcke, Capiteyn op de Hope, ende doen wert Thomas Draeck Capiteyn op de Hope gemaeckt/ ende Ionas Boderham, Capiteyn op de Bonaventura, ende Mr. Cæsar, Capiteyn op de Amitie.

Den 10 Concludeerden de Spaengiaerts voor't rantsoen van de Stadt op 24000 Ducaten/ende een gevangen beloofde voor sijn rantsoen 4000 Ducaten.

Den 14 brochten die inde Stadt een quantiteyt Peerlen/maer schatteerden die so hooghe/ datse den Generael te rugge sant: aenseggende/dat sy niet langer dan 4 uren respijt hadden om het rantsoen te betalen.

Den 16 December quam de Gouverneur selve inde Stadt te noenmael/ende onder andere conferentie metten Generael Draeck, seyde hy opentlick dat hy op de Stadt niet en paste/ ende wildense daerom niet rantsoeneren/ ende dat de Peerlen daer teghen sijnen wil ghebrocht waren/ende datter gheschiet was/ ware alleenlick geschiet om tijt te winnen/tot dat d'ander Steden/ die niet weyrbaer waren/mochten geadviseert wesen om haer goet/beesten/ ende volc te verbergen in bosschen uyt onse handen. Des niet tegenstaende gaf hem Draeck, volgende sijn gheleyde/ twee uren tijts om hem te versien.

Den 17 voer Baskerfielde met de Elizabeth, Constantie, Phoenix,

ix, Carveel, ende 4 ofte 5 Pinassen eenige mijlen Westwaerts/ en- 1595.
de landen aldaer/ treckende opwaerts in 't Landt/ nae een plaetse/ Decemb.
geheeten Tappa, die hy nam ende afbrande / ende van 't eenige we-
derstant / alsoo hy over een water passeerde / dan hem werde maer
een man ghequetst/ die wy noch levendigh 't scheepe brochten/ ende
trocken noch een myle voorder / verbrandende het Dorp Salamba,
ende keerden weder t' scheep/ met eenighe ghevangens ende redelic-
ken buyt.

Den 18 December werde de Rangericca ende de Stadt van Rio de la Hacha, totten gront verbrant/ behalven de Kerck ende de Jonckvrouwen huys / om dat sy aen den Generael daerom ghe-schreven ende ghebeden hadden / ende dien dagh setten wy het seyl weder op om by d'ander Schepen te komen / die met Baskerfielde waren.

Den 19 keerden wy nae de Caep de l'Aguja, ende den twintigh-sten Decembris 's morghens kreghen wy 't in 't ghesichte. Het is een Caep seer subject tot stormen/om datter seer hoogh lant is/ ende binnen die Caep leydt een Eylandt/ inde mont vande strindel/ende heeft een witte kladde ofte placke in West Noort-west. Het landt daer ontrent is heuvelachtigh / ende daer staet op den top van een klippe een waeck-huys / ende binnen de klippe leydt een kleyn Ey-landt/ ende tusschen Dibotte ende 't vaste landt mooght ghy in va-ren/ oft te lywaert/ ende daer by ofte binnen is de Reede ofte stadt S. Martha, die wy namen ten elf uren. Het volck was al gevlucht/ behalven eenighe Spaengiaerts / Negros/ Simerones/ ende In-dianen/ die ons voor een bravade dertigh ofte veertigh scheuten ga-ven / ende so wech loopende. Ende dien nacht wert de Luytenant des Gouverneurs ghevanghen/ ende kreghen eenighe buyt uyt de Bosschagie/ want inde Stadt was niet ghebleven/ende in al 't vaste landt en was gheen rijcker plaetse / want het sant blinckte gelijck oft met Gout vermenght hadde geweest. S. Martha light tusschen een hoogh ghebergte/ ende is ses-en-twintigh leguas van Rio de la Hacha. In dese Baye is een slechte of quade Reede te meer om dat wy een cleyne Mane hadden / want alle cleyne Maen-ghetij-den maeckt daer veel storms/ alle 't vaste landt heenen. Nota.

Den 21 Decembris wert bevolen die Stadt te verbranden/ ende

t' seyl

1595. t'seyl te gaen/seer sterck waepende: maer hielden 't uyt/veel Solda-
Decemb. ten geimbarqueert zijnde inde smalle Schepen naest den lande. Wy verlooren dien nacht 't ghesicht vanden Phœnix, Capiteyn Augustijn, Pieter Lemmond, ende de Garland met de Pinasse/ zijnde naest het lant/ werden ghejaeght vande Galeyen uyt Cartagena, ende Pieter Lemmond, met negen van ons volck/ worden ghevanghen/ ende de reste gheraeckte weder onder onse vlote.

Den 26 December saghen wy de Eylanden welcke eenighe mylen Oostwaerts gheleghen zijn van Nombre de Dios.

Den 27 quamen wy tot den mont van Nombre de Dios, ende te een ure namen wy die Stadt in/ 't volck al ghevlucht zijnde/ behalven eenighe hondert Spaengiaerts/die het Fort behielen/ ende met drie ofte vier velt-stucken nae ons schoten/waer van datter een berste in 't afschieten/ ende schoten oock al hun cleyn gheschut tot ons af: maer siende onsen gheweldighen aenval/ vloden sy nae de Bosschen.

De Stadt is redelijcke groot/ hebbende breede straten/ hooghe huysen/ van sterck hout ghetimmert/ met oock een fraeye Kercke ende een houten. Daer en was niet inde Stadt ghelaten/ ende alle de winckels waren gheleeght. Daer was een Molen boven de Stadt/ende op de top van eenen anderen bergh/in 't bosch/stont een wachthuys/ daer vonden wy twintigh stucken Silvers/ ende twee barren Gouts/met sommige geslagen munten/ ende anderen buyt.

Nombre de Dios. Dese Stadt is ghelegghen in een waterachtighe plaetse/ seer genegen tot reghen/ ende soo een ongesonde locht/als eenighe plaetse in West-Indien: daer groeyen veel Orangie-Appels/ Vannanas/ Cassaue wortels/ende diergheliijcke Fruyten: maer sorgelick te eten. Aende Oost-zijde van de Stadt/ binnen de Bay/ valt een versch Revierken/van goet water/vol huysen ende hoven/ ende een half mijle van dese Stadt Oostwaert in 't Landt/ light een Indiaens Stedeken/derwaerts wy trocken met 100 Man/ dan sy hadden een brugghe af gebroken/ ende lagen inde Bosschagien met 20 ofte 30 Busschieters/ besprongen ons ende sloegen Ionas den Lieutenant doot/ende quetsten 3 oft 4/ende vluchten soo inde Stadt/ ende staken selve 't vuyr daer in/ ende liepen nae de Bosschagien/ ende wy branden de rest/terwijl onse Generael een mijle van daer water

in nam. De Reede van Nombre de Dios is fraey: dan als ghy wilt anckeren voor de Stadt/ daer liggen een reghel steen klippen aen elcke zijde/ doch sonder perijckel/ om datmense siet/ men mach tusschen beyde ligghen op 3 oft 4 vadem: ende buyten de klippen op 8 ofte 10 vaem/ want daer mach u niet hinderen. Onse Sergiant Mayor stierf aldaer. 1595. Decemb.

Den 24 December trock Sir Thomas Baskerfielde met 703 man/ ofte 750 behalven Chirurgijnen ende den tros nae Panama, alwaerse eenen engen quaden wegh vonden/ 30 Engelsche mijlen lanck/ uytgehouwen uyt 't gheberghte ende bosschagien/ seer vuyl/ diep/ ende waterachtigh/ werden dickwils bespronghen/ ende ons volck hadde noyt quader wegh ghesien/ ende ontrent half weghen hadden de Spangiaerts (langhe te vooren ghewaerschout zijnde) op den top van een bergh/ in een enghte/ die wy passeeren moesten/ een Fort ghemaeckt/ daer sy 90 oft 100 sterck op waren/ ende diergelijcke 2 stercken (soo wy hoorden) moesten wy noch passeren/ eer wy te Panama konden komen. Dese van 't Fort schoten ende sloeghen op ons/ eer wy op onse hoede waren/ ende dooden strackx meer dan 20 vande onse/ waer dat onder was Capiteyn Marchan, Quartier-meester Generael/ de Vendrigh Samson Mairritz Williams, een vander Coninginne Helberdiers/ den Luytenant Huntley gequetst/ namaels gestorven/ Capiteyn Nicolaes Baskerfielde in sijn Oye gheschoten/ met meer andere/ omtrent 40. Onse Soldaten moede ende mat zijnde/ hebbende gheen victualie meer/ noch middel om te bekomen/ soo resolveerde Baskerfielde sijn aenslagh nae te laten/ ende te rugghe te keeren/ ende 't selfde schrevense aen Generael Draeck, ende keerden den 4 Januarij 1596. nae Nombre de Dios. Baskerfielde treckt na Panama. Panama. 1596. Januarij.

Den 5 Januarij 1596. alsoo de Generael Draeck/ Nombre de Dios hadde doen verbranden/ verbranden oock de Kerck ende alle haer Fregatten, Barcken/ ende Galioten/ ende wy setten 't seyl des avonts westwaerts.

Den 10 Januarij saghen wy westwaerts een Eylandt/ 30 mijlen van daer/ ghoheeten Escudo, daer anckerden wy op 12 vadem goet zant ende ancker-gront/ soo men komt nae den Oost-hoeck/ moetmen een regel klippen schouwen/ die daer uytleggen ten eynde

1596. de van 't Eylant/soo wy ten ancker quamen/ saghen wy een schip
Januarij. seylen/ dat onse Pynas nae jaeghden/ ende wy namen 't / 't welck Mays in had/ 't volck geexamineert zijnde/ bekenden datse ghesonden waren van Nombre de Dios, om alle de Zee-havens Westwaerts te waerschouwen van onse komste. Dit Eylandt light omtrent 9 ofte 10 mijlen van 't vaste Lant/ende is vol bosschagien/ ende wel 2 mijlen langh onbewoont: heeft schoon soet water aen alle kanten/ maer is seer reghenachtigh. Hier maeckten wy onse schepen schoon/ ende rusten onse resterende Pinassen op/ tot den 22 Januarij/ende voeren weder na Nombre de Dios, want onse Capiteyn Pilot daer stierf van sieckte/ ende de Generael Draeck werde mede sieck/bleef in sijn kamer/klaghende van kamer-ganck.

Den 23 Januarij setten wy 't seyl nae Porto Bello, welck maer 3 mijlen Westwaerts is van Nombre de Dios.

Den 28 's morghens te 4 uren soo stierf onse Generael Draeck, hebbende een tijt sieck gheweest vande loop des buyck/ die 's nachts te vooren begonde te stoppen. Hy verklaerde eenige dingen recht eer hy stierf/als dat hy voor gewis wiste/ dat de Spaenschen haer souden ontmoeten / ende datse wel sorghe souden draghen voor de Schepen van haere Majesteyt / ende meer dinghen/ haer nootlick wesende. Daer nae stont hy op en kleede hem: maer worde weder
Draeck sterft. te bedde ghebrocht / ende stierf inden Heere een ure daer nae. Hy maeckte sijnen Broeder Mr. Thomas Draeck, ende Capiteyn Ionas Boedham, Executeurs van sijn Testament / ende Thomas Draeckx/sone/sijn Erfgenaem van alle sijn erfgronden/uytghenomen een Hove/die hy Capiteyn Boedham voorsz gaf. Daer stierf oock Iosias Capiteyn van 't schip Delicht. Den selven dagh ankerden wy inde Haven van Porto Bello, zijnde de beste Haven die wy noch ghevonden hadden. Wy vonden langhs de kust goede rede voor groote ende kleyne schepen/ daer stont een stuck geschuts op den Oost-hoeck van 't Eylant een Saker ghelieeten/ende daer is tusschen dat ende 't vaste Landt 5 of 6 vadem waters: maer het beste inkomen is in den open mont/ tusschen dat Eylandt ende een ander Eylant dat Westwaerts leyt/ met een regel steen-klippen.

In Porto Bello waren maer acht of thien huysen/ behalven een groot nieu huys/datmen daer boude voor de Gouverneur/ die daer komen

komen soude. Daer was oock een seer sterck Fort by de water 1596.
zyde/met Bolwercken van groote Boomen ghemaeckt/ende daer Januarij.
steenen ende eerde tusschen ghevult. Soo wy daer niet gekomen hadden/ende haer voornemen belet/sy souden daer de sterckste plaetse van alle 't vaste Landt ghemaeckt hebben / meynende daer een groote Stadt te bouwen. Wy vonden aldaer drie Metalen stucken gheschuts/ghesoncken inde Zee/die wy uytlichten. Het volck met alle haer goet was gevlucht. Binnen de Baye was een kleyn Dorp sonder sterckte / daer by een groote versche Rivier / die ons volck twee mijlen oproeyde / ende vonden daer Wijn/ Olie / ende wat Ysers.

Nae dat wy daer ten ancker gekomen waren/ ende Siere Françoys Draecks uytvaert volbrocht hadden/ ende dat Siere Thomas Baskerfielde, met al de Capiteynen aen boort waren van 't Coninckliick schip de Diffianca, soo wert daer een sermoen gedaen by Mr. Bryde de Predicant/ten propooste dienstelick/ende hadde oock goet ghehoor. Van daer belaste Sire Thomas alle de Capiteynen aen boort te komen van 't schip de Garlanda, daer hy raet met haer hiel/toonende sijn kommissie oft last/ ende hy worde aenghenomen voor Generael/ ende Bodeham worde Capiteyn van 't Schip de Diffianca, eñ Mr. Savel worde Capiteyn van 't schip de Aventure.

Boven de voorschreven Capiteyn Iosias, stierf oock Capiteyn Egerton, een Edelman/van 't Schip de Voorsicht, ende Iawoon, principael Churgijn vande vlote/ uyt 'tschip de Garlanda, met ooc Abraham Kendal, op 't schip den Saker.

Op dese plaetse namen wy weder versch water in/ wieschen onse schepen/maeckten nieu seylen/ ende zijnde mette Generael alle Capiteynen gheaccordeert/ soo wy door eenighe middelen konden keeren op na S. Marta, dat wy dien wech souden ingaen/ maer so niet/ souden wy directelick nae Engelant varen.

Den 6 Februarij ontlasten wy 't Schip de Elisabeth, toebeho- Februarij.
rende Mr. Watz, Alderman van Londen / ende soncken 't. Ten selven daghe/eenige uyt het schip de Pegasus gaende wateren/ werden bespiet van eenighe Spangiaerts/quamen op haer gheloopen/ ende sloegender twee doot/ ende namen twee oft drie ghevanghen/ loopende daer mede wech.

1596. Den 7 Februarij/ 't schip de Delicht ende Capiteyn Ednes Fregatte werden oock ghelost ende ghesoncken/ om datse leck waren/ ende vande Coninginne Schepen hadden seylen van doen.

Februarij

Den selven dagh monsterden wy/ en hadden gesonden ende siecken 2000 man/ ende 'sanderdaeghs stelden wy alle onse gevangens aen lant/ soo wel Spangiaerts als Negros/ maer te vooren hadde de Overste Sire Thomas, twee van onse ghevangen Spangiaerts ghesonden tot Nombre de Dios, ende Panama, om rantsoen te halen voor sommighe principael ghevanghens / maer sy en quamen noyt wederom: dan soo wy gereet waren om te vertrecken/ quam daer een met een witte vaen/ beteeckende bestant/ die tot den Generael seyde dat sy 18 van ons volck hadden/ die wel getracteert waren/ ende soo wy noch 8 of 10 daghen wilden vertoeven/ sy souden ons van Panama gebrocht worden/ dan wy achten dat sy ons sulcx sochten wijs te maken/ om so te doen vertoeven/ tot dat 's Coninckx armade mochte komen.

Den 7 voorsz setten wy onse kours nae S. Martha, ende den 14 saghen wy 't Eylandt Baru, eenighe 14 mijlen Westwaerts van Cartagena gheleghen. Onse Generael gaf 'snachts last dat wy souden varen nae 't Stedeken Baru in de Bay: maer dien nacht waeyde soo veel wints (ende gheduerde alle de kleyne Maen) soo dat wy dien nacht verloren uyt 't ghesicht 't Schip de Voorsicht, ende 'sanderdaeghs weder nae lant keerende/ verloren wy uyt 't gesicht de Schepen Susanna, de Panel, de Hope, ende de Pegasus, waer over wy den naesten dagh staken na Kaep S. Anthonio, ende verlieten onse kours nae S. Martha.

Den 25 Februarij sagen wy het Eylant van Caiman Grande, wel 30 mijlen Westwaerts van Iamaca, zijnde een leegh sandigh Eylant/ vol schilt-padden.

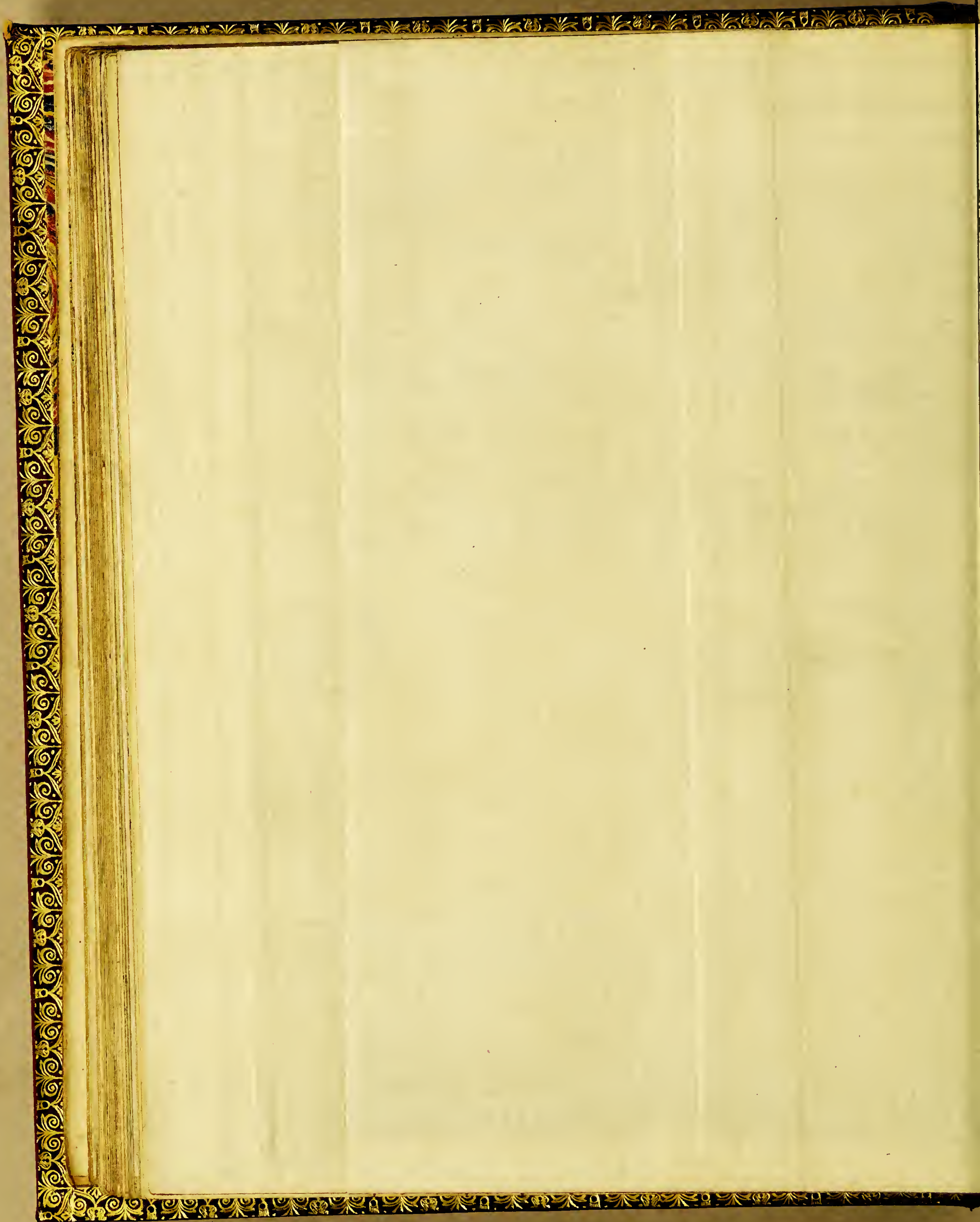
Den 26 sagen wy het hoogh lant van Cuba, Oostwaerts vande gebroken Eylanden/ ende aen 't Oost-eynde van 't Eylant van Pinos, waren wy ingeschoten/ inde sorgelicke plaetse Iardines, dan 't selfde gewaer wordende/ voeren Z. Z. O. uyt/ ende voeren doen

Martius. West ende Noorden nae de Pynas/ welck wy den eersten Martij sagen. Het is een leegh eylant/ vol boomen ende versch water in 't West-eynde/ ende soo ghy komt geseylt op het middel/ sult ghy sien

rijsen

VERTOON VAN'T VERBRANDEN VAN DE SPAENSCHE SCHEPEN IN'T CALLAO

rijssen boven op d'ander landt 8 oft 9 ronde heuvels/ ende aller Westersche heefter 3 in een. 1596. Martius.

Alsoo wy waren aen 't West-eynde / ende meynden te wateren/ saghen wy 20 seylen/ ontrent een ure nae den noene. Dit was een derdendeel van 's Coninckx vlote/ die alreede was ghesonden na de Honduras, zijnde te samen 60 seylen / met bevel ons te bespringhen waer sy ons vinden konden. Dese die ons ontmoetede/ hadden haer verversschet inde Havana, ende voeren na Cabo de Corientes, zijnde 50 Spaensche mijlen van malkanderen/ daer ons dese Schepen ontmoetede/ ende soo haest alsse ons saghen/ meyndense boven wint van ons te komen/ maer wy kreghen dien boven haer/ ende als wy recht boven wint van haer waren met al onse vlote/ stack onsen Admirael de vlagge vande Coninginne uyt/ soo t'seffens nae haer toevarende/ dan hy belaste de Diffianca niet te schieten voor datse dicht by een waren.

De Vice-Admirael vande Spangiaerden / zijnde veel grooter dan eenige vande onse/ ende de beste seyler van alle haer vlote/ quam voor/ ende schoot sijne twee voorste grootste stucken op de Concorde, de welcke sy terstont betaelde / ende alsoo begon de strijt. De Bonaventuer hielt het draghende op hem/ hem toe klinckende sulcken hoop geschuts ende musquetten/ dat hy sijn geheele zijde scheurde. De Admirael en spaerde sijn kruyt en loot niet: maer de Diffianca in 't midden van haer vyanden donderende/ vocht so gheduerigh/ tot dat de Vice-Admirael met 3 oft 4 andere ghedwonghen waren Oostwaerts te wenden/ verlatende de Admirael met de rest vande vlote/ die daer nae so heet niet meer aen quamen. Dese strijt duerde 2 uren ende meer. Ten onderganck vande Sonne keerde de gheheele vlote Oostwaert/ ende wy volghden onse kours Oostwaerts/ nae Cabo Corientes, meynende de rest van haer vlote te ontmoeten. In dit ghevecht verloor de Diffianca vijf mannen/ als drie Engelsche/ een Grieck/ ende een Negro/ ende in d'ander Schepen waren eenige gequetste ende verslagen Capiteynen/ met eenige andere/ ende saghen inden avont een groot spaensch schip in brant/ dat (soo ons dochte) by haer Bus kruyt toequam.

Den 2 Martij inden dageraet waren wy vast by Cabo Corientes, welck is een leeghe Caep/ met een hoop Boomen/ hoogher dan

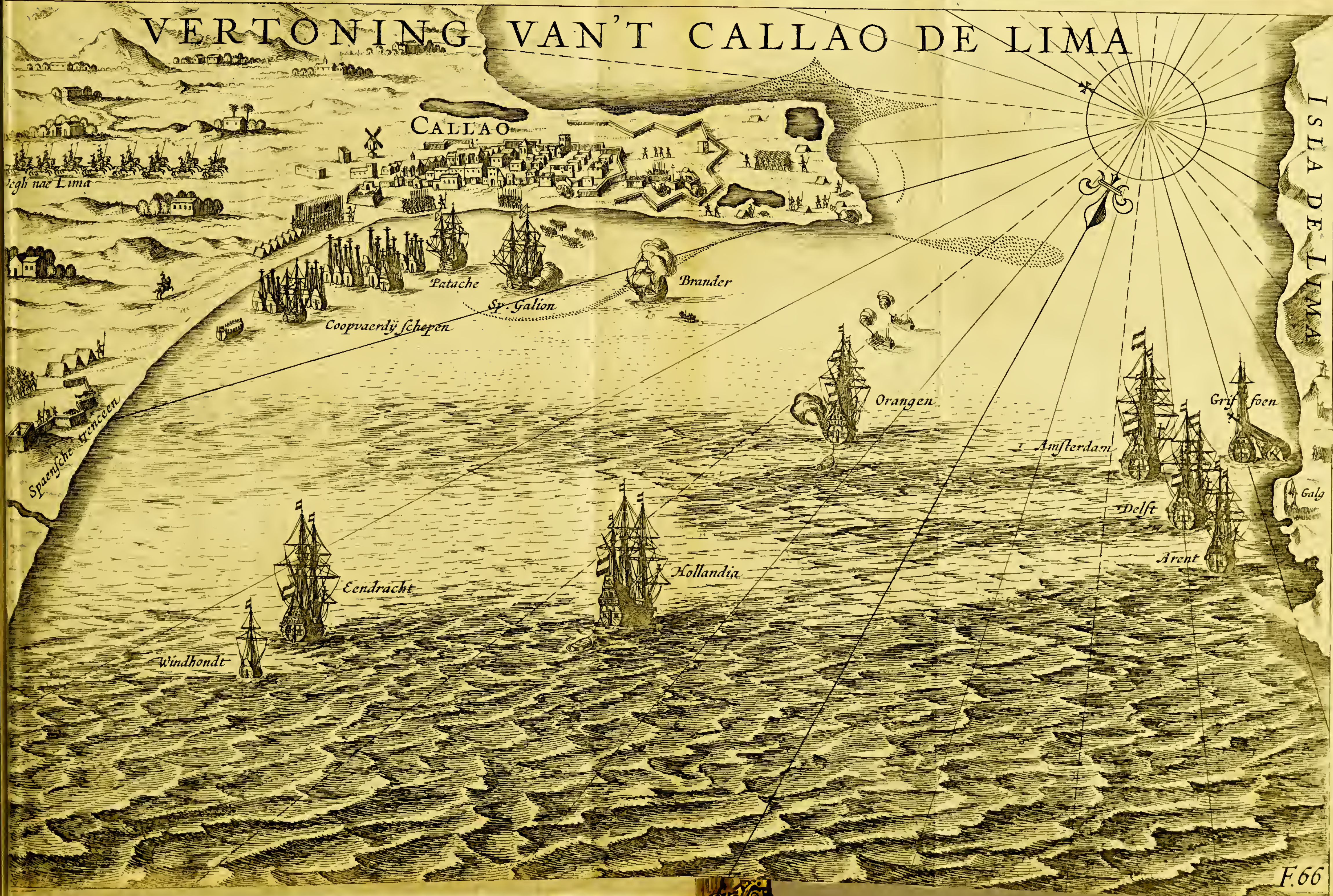
1596. de rest/ zijnde een mijle Oostwaerts vande Caep / want al Cuba is
Martius. vol Boomen ende Bosschagien aende Zuyt-zijde. De Spaensche vlote/die wy doen maer 14 telden/ hiel vast op ons aen/ te Windewaerts/ maer dorsten ons niet nader komen / hoe-wel onse Admirael nae haer toefde. Soo haest als wy met seylen de Capo ghewonnen hadden/ behalven 't schip de Salomon, die soo nae 't landt was / dat hy de Cabo niet konde verdobbelen oft krijghen / wierp hem oostwaerts/ende was so achter ons/ te lijwaert van onse vlote. Dit siende 3 ofte 4 vande beste seylers der Spangiaerden / quamen na hem/ende wy dit siende/setten de Diffiance nae hem toe om hem te verlossen / d' welck de Spangiaerts siende/ liepen weder by haer vlote/ende terwijl lach onse vloot stil/verwachtende den Salomon, ende soo setten wy onse kours nae Cabo de bona S. Anthonio, d' welck wy twee uren nae noene in 't ghesicht kreghen/ zijnde oock een leeghe Caep/ende tot den Zuyt-oosten heeftmen een wit-sandighe Bay/daer drie oft vier schepen mogen wateren. Daer is goede reede voor Noort ende Ooste winden. De selve nacht lagen wy een glas ofte twee Noort-west / ende daer nae Noort Noort-west/ ende Noort-oost/ ende 'smorghens te 5 uren kregen wy 't ghesichte van Cuba, d'oosten vande Organos, welck zijn sorghelijcke steen-klippen/ liggende ontrent 8 mijlen op de Noort-zijde van Cuba, so haest ghy Cabo S. Anthonio passeert. Van daer seylden wy oostwaert van 't lant/ den wint zijnde Zuyt-west/ ende 'savonts te ses uren hadden wy groot onweder/ende daer nae kreghen wy de heele nacht kalmte.

Den 5 Martij wert de wint heel schaers.

Den 7 saghen wy een hoogh landt/ghelijck een kroone/dat hem vertoonde 13 of 14 mijlen Westwaerts van de Havana, mede een ander plaetse in Cuba, gheheten Mesa de Maria, dat is de tafel van Maria, acht mijlen Oostwaerts vande kroone. 't Landt over de Havana vertoont twee kleyne berghen / ghelijck eender vrouwen borsten/ende wy vonden geen groot ghetijde/ voor dat wy quamen in de Canael van Bahama.

Den 10 saghen wy de Cabo de la Florida, zijnde maer een redelijck leegh lant/ ende gebroken Eylanden ten zuyden vande Cabo/ ende ten twee uren nae noene verloren wy 't ghesichte van 't landt/

12 mijlen

VERTONING VAN'T CALLAO DE LIMA
CALLAO
Wegh nae Lima
Patache
Sp. Galion
Brander
Coopvaerdij schepen
Spaensche trenceen
ISLA DE LIMA
Orangen
Amsterdam
Griffoen
Galg
Delft
Arent
Hollandia
Eendracht
Windhondt
F.66

12 mijlen

12 mijlen Oostwaerts vande Cabo. Daer nae voeren wy Noort-oost tot middernacht/ ende doen voeren wy Oost ten Noorden/tot den 13 Meert/ende waren in 31 graden/daer nae soo schaerste ons de wint met eenen storm/in welcken wy verloren den Bonaventuer, ende den kleynen Ian, ende seylden doen Oost Zuyt-oost. 1596. Martius.

Den 19 Meert waren wy in 29 graden / onse kours was Oost Noort-oost / ende den 21 Meert hadden wy grooten storm / maer goeden wint/ende doen blevender veel van onse vlote achter/ uytgenomen de Hope, die voor was / soo dat niemant by den Admirael en bleef dan de Diffiance, de Aventure, ende de Phœnix.

Den 31 waren wy in 39 graden/ende namen de kours op Flores, d' welck wy den 8 Aprillis saghen/ende den negende April quamen wy ten ancker aende Zuyt-zijde van't Eylant/daer wy waterden/ om dat den Diffiance niet veel waters en had. Draecks twee Piloten aen lant gheset. Aprillis.

Den 10 Aprillis setten wy 't seyl op/ende hadden Paesch-dagh/ zijnde den elfsten Aprillis/veel regens ende wints/ ende quamen in de haven van Pleymouth, ende andere plaetsen van West-Engelandt den 15 May / ende eenighe van hem binnen de Riviere van Londen den 29 May/Anno 1596. ende de ander schepen oock voor en naer.

FINIS.

Beschry-

Beschrijvinghe vande Zee-vaert der geheeler Werelt van Cabo Blanco in Guinea, tot / ende door de Magallanische Straet / ende van daer voorts langhs de Zee-kusten van Chili, Peru, Nicaragua, Guatimala, Mexico, California, over de aldergrootste Zee/totte Eylanden Philippijnen, Molucken, Banda, Borneo, Iava, ende Sumatra, door-by de vaste landen van China, eñ Oost-Indien/ het Eylandt Madagascar/ Cabo de bona Esperanca, de Eylanden van Sint Helena, ende Cabo Verde.

Vanden bequamen tijdt om te varen na de Magallanische Straet.

Die uyt Engelant nae de Magallanische Straet wil gaen / moet den eersten van Junius uytsetten/ op dat hy de Sonne altijts naer hem houde / want soo ghy door de Magallanische Strate in den bequaemsten tijdt des Jaers wilt varen / moet ghy inden December daer door varen / want dan sult ghy schoon weder hebben ende Oostelicke winden/ ofte ten allerlanckſten in de Maent van Januarius : want anders ist seer qualijck daer door te varen. De Edele Heere Thomas Candish, quam in de Strate den 6 van Januarius / ende den 23 van Februarius was hy door de Strate ghekomen/ ende het was buyl weder / ende waeyden veel Westelijcke winden/ ende men kan de Magallanische Straet wel in drie oft vier Maenden (met Godts hulpe) beseylen / alsmen onderweghen niet en vertoeft/ om hem te ververſſchen.

Van

Van Engelants eynt tot het Canarisch Eylandt Palma, is de streckinghe Zuyt Zuyt-west/ ende Noort Noort-oost 470 Engelsche leguas/ 't welck zijn 352 en een half duytsche mijlen. Van het Eylant Palma tot Cabo Blanco, oft Wit-hooft is de streckinghe Zuyt wel soo Oostelick/ende Noort wel soo Westelick 160 Engelsche leguas/ welck zijn 120 duytsche mijlen.

Zuyden ten Westen van Cabo Blanco, light een sant/ ende ghy meucht anckeren van die Cape in 5 oft 6 vademen waters. Dese Cape staet in de hoogte 20 graden ende een halve/ ende daer vloeyt altijts eenen stroom uyt de selve Bay. So ghy Zuytwaerts wilt gaen/so neemt uwe streckinge Zuyt-west ten zuyden/ ende Noortwaerts is de kuste vry / ghy meucht onder die Cape rijden van Noort Noort-oost/ tot Zuyt Zuyt-west in 8 ofte 9 vademen waters. Insgelijcks wacht u oock van den loop-stroom / want hy set nae het Oosten/ want wy seylden maer 12 graden Zuytwaerts/ende wy liepen nae het Oosten / ende bevonden dat wy van den loopstroom bedroghen waren 60 Engelsche leguas / ende liepen in met Sere Leona in Guinea, men rekent 20 Enghelsche leguas ende 60 Engelsche mijlen in eenen graet der breede/ soo dat vier Engelsche leguas zijn drie Duytsche mijlen. Dit lant ten Zuyden streckt hem 5 ofte 6 leguas veer/ ende so ghy ten Zuyden begeert te trecken/ ende met Sere Leona komt/ set in de wint West ten Zuyden / tot dat ghy gantsch van Madrebombe zijt ontrent 25 ofte 30 vademen/ ende dan sult ghy vry van Madrebombe wesen / maer indien ghy om gheen ander saeck in en gaet dan om waters wille / ick soude u wenschen aen het groote Eylant te wateren / want in Sere Leona daer komen gheweldige wreede baren van den Oever. Maer het is een bequame haven om te berghen / nochtans wacht u van den Noort-westen punct in 't inkomen / want daer leyt een rijse Rotsen twee kabels lenghde vanden oever/ende Oostwaerts een sant/ ontleent daerom seer naer den Westerlijcken punct / ende ghy sulter 8 oft 9 vademen waters bevinden / het vloeyt op den Oever over den anderẽ dagh/O ten Z.ende W.ten N. den vloet loopt zuytwaerts/ ende vloeyt 10 voeten waters in de haven. Van Cabo Blanco tot Cabo Frio in Brasilia / is de streckinge Z. Z. W. ende N. N. O. 930 Engelsche leguas/welc zijn 697 ende een halve duytsche mijlen.

Cabo Frio.

Cabo Frio.

Cabo Frio is een seer hoogh lant/ ende so ghy uyt de Zee komt/ ende valt daer van Noortwaerts 7 oft 8 leguas / sult ghy zijnde 10 Leguas van daer hebben 55 vademen wit Sandt/ ende de Cape van u zijnde Zuyt-west ten westen / ende loopende West aen zijnde 5 leguas van lant/sult ghy veertigh vademen hebben slijckachtighe gront/ met kleyne steentgens so groot als erweten/ ende drie leguas van de Oever sult ghy achthien vademen waters op swartachtige slijck-gront hebben / ende soo ghy het loot ontrent Cabo Frio laet schieten/als het Noort-west van u licht/ sult ghy geenen gront hebben in hondert vademen waters / ende maer twee leguas daer van zijn. Cabo Frio staet inde hooghte van 23 graden by Zuyden de Middellinie. De kust 12 leguas Noortwaerts leydt Zuydt ende Noort/ ende inde maent van October hebt ghy de winden seer veranderlick / ende daer loopt een groote stroom nae het Noorden / soo ghy 20 leguas binnen Cabo Frio nae S. Sebastiaens waert/ het diep loot werpt sult ghy 45 vademen hebben op swarte slijckerigh sant/ ontrent 4 ofte 5 leguas van 't landt.

De Eylanden die ten Noorden liggen aen Cabo Frio.

De Eylanden die Noortwaerts van de Cabo Frio, liggen negen leguas verre vande selve Caep / ende sy ligghen Noort ten Oosten/ ende Zuyt ten Westen/ ende het grootste Eylant onder hen/leyt teghen het Oosten/ende is het uyterste/ende tusschen hen is een legue/ ende het vaste Landt toont hem ofte het Eylanden waren/ ende ick achte/ dat soo wanneer yemant daer in met het Lant bedwonghen wiert te varen/mocht hem selven onder dees eylanden bergen/ want wy deden versoeck van de bovenghenoemde Eylanden / ende wy quamen tusschen hen ende het Lant/ ende hadden 20 ende 25 vademen waters aldaer/ende sy en zijn niet over een halve boogh-scheut verre van den Oever / ende ligghen op de hooghte van 22 graden ende 33 minuten/daer en is gheen meer perijckel dan wy bevinden ofte sien en konden.

Het Lant ten Ooſtwaert van S. Sebaſtiaen.

Seylende van Cabo Frio voorby de Riviere van Ianeire, (alwaer de Portugesen een Stedeken hebben) soo sal hem het Landt verthoonen/welck 8 leguas Oostwaert light van S. Sebastiaens eylant/

lant/

lant/ ende als dat selve Lant van u light Noort-west ten Noorden vijf leguas/ soo verthoont het hem seer ghelijck het Eylandt van S. Sebastiaen, maer wort een weynich leegh lants in 't West ghesien/ d' welck soo ghy S. Sebastiaen Noort-west ten Noorden hadde S. Sebastiaen. det/ sout ghy geen Lant in 't Westen konnen bemercken/ ten sy dat ghy ver daer van waert/ ende met helder we'er sult ghy d' Eylant Alleatres sien.

De Eylanden van S. Sebastiaen.

Als het Noort-ooster hooft van S. Sebastiaens Eylandt van u light West ten Noorden/ ende het Zuyder-hooft Zuyt-west ten Westen/ soo en kont ghy nae het Westen gheen meer Lant ghesien/ ten sy dat ghy seer veer daer van waert/ ende dan meucht ghy de Alleatres aen het Westen van de Eylanden sien/ ende soo ghy aen het Noort-ooster-hooft ingaet/ daer en is geen meer perijckels dan ghy siet/ tot dat ghy tusschen de Eylanden ende het vaste Landt ingheschoten zijt/ ende daer is een ondiepte/ die bykans den halven wegh over streckt. Maer weest altijts stout aen de Eylanden 8 ofte 9 vademen waters te ontleenen/ ende hout dese streeck so langh tot dat ghy van verren veel verscheyden Bayen siet/ daer sult ghy versch water vinden/ ende een bequame plaets om 8 ofte 9 vademen waters op schoon sant te rijden. Inde Maent van November is het daer tot veel regen onderworpen/ ende de Winden zijn seer veranderlick/ ende soo ghy een Net met u draeght/ en behoeft ghy geen spijse van u victualie te verquisten/ want ghy daer meer visch kont ghekrijghen dan men op eten kan/ ende insgelijcks so ghy een Pynas met u hebt/ kont ghy voghelen ghenoegh vande Eylanden Alleatras krijgen/ want 4 ofte 5 leguas in 't Zuyden van het Eylant S. Sebastiaen, daer ghy in 't ghesichte rijdet/ hebt ghy groote menichte van vogelen.

Item in 49 graden/ zijnde van lant 4 ofte 5 leguas/ in 't midden vertoont het hem als ofter een haven waer/ maer daer en isser geen/ want wy daer met onse Pynas waren. Het is een seer diepe Baye/ ende de kust leydt daer van Zuyt ten Westen/ ende Noort ten Oosten/ tot dat ghy in 50 graden ende een halve daer van komt/ ende vloeyt so naer als ick bedencken mach Zuyt-oost op den veranderdagh/ het Zuyden-hooft West Zuyt-west van u zijnde/ en-

de het Noorder-hooft Noort-west ten Westen/soo ghy vier leguas daer van staet sult ghy 30 vademen waters op swartachtige gront hebben.

In 50 graden ende een halve/ zijnde 6 leguas van 't Landt/soo weet het uyterste lant in 't Noorden is een Cape/want het Landt zuyt-waert streckt Noort-oost ende Zuyt-west/ ende is een schoone kust/ende soo ghy het loot werpt ontrent 6 leguas daer van/sult ghyer 24 vademen krijgen op swarte steenkens/ so groot als boonen/met eenighe roode schelpen / de Cape van u houdende Noort-west ten Westen / ende het Zuyden-hooft West ende Zuyt-west van u dragende. Het lant liggende op 51 graden ende 20 minuten/ streckt hem Zuyt ende Noort / ende aen het Zuyt-wester-hooft is een openinghe/ en is een haven/ maer om dat het soo grooten wint waeyden / en konden wy met onse Pynas niet daer in gaen / ende van daer loopt een lange beke / ende dat voert u nae de Cape Maghet/ de openinghe vande Straet. Die kuste leyt zuyt zuyt-oost/ ende noort noort-west / en de Cape van de Maghet Maria is een witte Cape/ ende steylachtigh als Doever is/ daer binnen in is een lage beke/ende loopt in West Zuyt-west. De breede van de Cape is 12 graden ende 50 minuten.

De kust van 51 graden ende een derdendeel leyt zuyt zuyt-oost/ ende noort noort-west tot 52 graden en 30 minuten / het welcke de Cape Maria is/ende van de Cape Maget leyt een lage banck/ende is soo langh als het boven-ghenoemde landt is / het leyt van de Cape Maget West Zuyt-west/en is 2 leguas langh/de straet leyt van des bancks punct West Zuyt-west ontrent 36 leguas / ende daer ligghen twee Eylanden/dat in 't zuyden is gheleghen/ woordt Penguijn Eylant genoemt/ende daer meucht ghy stoutelijck rontsom dat Eylant in 7 ofte 8 vademen waters rijden / maer eer ghy aen het Eylant komt/leyt een ondiep water/ en komter niet naerder dan in 5 ofte 6 vademen waters/ het leydt aen de havens zijde. Aen de Noort zijde leyt Mores de Hambre, de streckinghe is zuyt zuyt-west van Penguijns Eylant/ende het leyt daer van 16 leguas/ ende van daer tot de Cape Frouward, ofte Suersiende leyt de streckinghe zuyt-west ende noort-oost/ende is 14 leguas van daer gheleghen / ende van de Suersiende Cape leyt de kust noort-west ten westen/

westen / ende zuydt-oost ten oosten tot aen de Cabo Galanti, ende daer is de aller bequaemste reede van de gantsche Straet/ende van daer tot de Bay van S. Ierombe leyt de streckinge noort-west ende zuyt-oost/ende het leyt 7 leguas van de Cabo Galanti.

Het Eylandt van S. Maria, gheleghen aende zee-kusten van het Gout-rijck lant Chili, op de zuyderlijcke hooghte van 36 graden/ is een bequaem Eylandt/ende overvloedigh van allerley victualie/ ghy moochter aen de oost ende noort-zijde seer bequamelijcken rijden/wacht u nochtans van de noort-zijde/wanter een sant leyt/ende het zuyder-hooft is een Engelsche mijle verre al gebroken gront. Dit Eylandt staet in de hooghte van 37 graden 15 minuten / ende van S. Maria Noort-oost ten oosten 36 graden 40 minuten / is een bequame haven/de Conception genaemt/ ende het teecken is rijck/ ende daer leyt in de openinghe van de haven Searadoro ghenaemt/ een seer bequame haven voor alle zuydelicke winden. S. Maria.

Item de Kuste van het Lant van Conception, de welcke is de hooghte 36 graden ende 2 minuten / tot dat ghy komt tot 35 graden/streckt Noort ten Oosten/ ende zuydt ten westen/ende van die hooghte tot dat ghy komt tot 34 graden Noort-oost ten noorden/ ende zuyt-west ten zuyden is het een schoone kust daer ontrent te anckeren / ende van 34 graden tot 33 leyt Noort-oost ende zuytwest. Het is een vrye kust.

Van Conception totte Baye van Quintero, is de streckinghe Noort ten Oosten/ ende zuydt ten westen 60 leguas/ welck zijn 45 Duytsche mijlen. De Baye van Quintero is een bequame haven voor alle winden/ maer voor de Noort-weste winden moocht ghy in 6 ofte 7 vademen waters rijden. Ontrent den Oever is versch water/ ende groote menichte van Ossen. Dese Bay is teghen het Noorden van Malvareso ofte S. Iago 7 leguas/ en staet in de hooghte van 32 graden 10 minuten. Aen het Eylant is gevogelt genoegh te kreghen. Conception.

Van de Bay Quintero tot het Landt van Morromoreno, is de streckinghe Noort ten Oosten wel soo Oostelijck/ ende zuyden ten westen wel soo westelijck 185 leguas / welck zijn 138 ende drie vierendeel Duytsche mijlen. Morromoreno staet in de hooghte 23 graden ende een halve. Dit is een bequame Haven voor alle Quintero.

 winden/

winden/ende ghy mocht aen beyde zijden wel uyt komen. In die haven is veel visch/maer gheen hout nochte water. De Indianen sullen voor u doen dat ghy begeert.

Morro-moreno. Ende vande Morromoreno tot het landt van Arica, leyt de kust noorden ende suyden/ ende Arica staet inde hooghte 18 graden ende twee derdendelen. Het is een bequaem lant om bekent te worden/ ende van daer noortwaerts leyt de Zee-kust noort-west/ende alhier meucht ghy insgelijcks in de reede voor alle winden anckeren/ende als ghy het zuyderlant zuyt-west ten zuyden bringet/so meucht ghy in acht ofte neghen vademen waters anckeren. Wy namen drie schepen daer.

S. Iago. Wanneer dit lant van S.Iago Noort-west ten noorden van u is/ meucht ghy nae de reede daer in varen oost ten noorden / ende ghy meucht daer bequamelijck voor alle winden die daer waeyen anckeren/ende het staet in graden neghen ende een halve / ende daer is hout ende water ghenoegh te krijghen.

Cabo de Corientes. Cabo de Corientes is goet om te kennen / ende de kust leyt van daer tot de Cabo de S. Lucas West ten Noorden / ende west noort-west.

Cabo Corientes staet inde hooghte 19 graden ende een halve. De haven van Natividad lighte te naester hant van daer Oost ende West.

Ghy mooght tusschen de Eylanden ende de punct van Mapatlan anckeren voor alle winden/ uytghenomen den zuytlicken wint/ ende soo den zuydelicken wint wilt waeyen/meucht ghy tusschen de Eylanden ende het selve wel uytvaren/ ende het is een bequame plaets sonder alle perijckel/ende staet in de hooghte 23 ende een derdendeel graden.

Cabo de S. Lucas. De kust by Cabo de S. Lucas leyt Noort-oost ende Zuyt-west/ ende soo ghy ontrent de Cape van S. Lucas zijt/ leyt het lant noort-west ende ten noorden / ende in 't noorden van de Cape van S. Lucas isser een Bay / daer ghy wel anckeren meucht. De plaetse is Aguada Segura ghenaemt / de Cape staet in 22 graden ende 58 minuten.

Spiritus Sanctus. De Cape van Spiritus Sanctus, light op de hooghte van derthien graden/ ende van daer tot aende Straet van Manilla streckt de

de kust West ten Noorden / ende leydt daer van festhien leguas.

Wanneer dit voorlant is zuyt zuyt-west van u/dan is de Strate van Manilia zuyt-west ten westen van u/ende de hooge Pijcke west ende ten zuyden/en 5 leguas daer van zijnde / soo vertoont het hem seer bequamelijcken vande Straet te onderkennen/ ende tot een eylant Capali genaemt/is het 9 leguas / ende het leyt daer in van der Straten mont zuyt-west / ende het is een bequaem Eylandt voor hout ende water/ende de Mooren die daer in woonen zijn seer goet volck/ghy meughter rijden rontsom het Eylant/ na dat de winden waeyen.

Wanneer dit lant van Pariaroca 7 leguas zuyt zuyt-west van u is liggende / dan vertoont de Strate van Balimbuam ten zuyden/ ende terwijlen dat het groot Iava aen stuer-boort is / ende het kleyn Iava aen back-boort / soo en isser gheen meer perijckel dan ghy siet/ het leyt door het zuyden ende ten westen/ ende het staet inde hooghte neghen graden thien minuten/ende is drie leguas over / en leyt de Cape Cetebes ten z. z. w.

Het lant van Balambuam light west ten noorden vande Straet 16 leguas af / ende heeft inde breede 8 graden / 48 minuten / ende brenght dit lant Noort Noort-west van u/ ende dan vertoont het hem 4 leguas daer van zijnde / ende soo ghy victualie ende water ontbreeckt/ gaet in aen het Ooster-hooft wel nauwelick toesiende/ want aen de punct leyt een sant / ende ghy meuchter tot aen het lant ingaen/ende ghy meuchter allerley victualie hebben/ uytghenomen het broot/want het volck aldaer is seer stille. Balambuam.

Wanneer de Cabo Falso Noort ten Westen van u light/ so vertoont het hem 5 leguas daer van/ ende de Cape Bone Esperanca is van daer vier-en-dertigh leguas/ende leyt N.W. ten N. ende staet in 34 twee derdendeel graden/het is een Eylant/het welcke alst helder weder is/hem vertoont gelijck de Cabo de Bone Esperanca. Cabo Falso.

De Cabo de bone Esperanca, alst van u ten Noorden draecht/ dus vertoont het hem 5 ofte 6 leguas af / en ontrent dese Cape en zijn geen ondiepten/ende aende Cabo Falso 28 leguas af/ hebt ghy een ondiepte/ ende het is wit sant. De Cabo bon Esperanca staet in de hooghte 34 graden ende 25 minuten. Meester Candish Straet/welck is de Straet van Balambuam, ende de Cabo de Bona Cabo de Bona Esperanca.

na Esperanca legghen naester handt West ten Zuyden ende Oost ten Noorden/ ende is daer tusschen die twee 1900 leguas.

Van de Cabo de Bona Esperanca tot het Eylant van S. Helena, is de streckinghe Noort-west ende een halve streeck Westelijcker/ staet inde hooghte 15 graden ende 40 minuten/ ende de reede is aen de Noort-west zijde van het Eylandt / ende ghy meucht daer voor alle winden rijden / want ghyer nimmermeer daer eenighe noordelicke winden hebt/ ten zy dat het in 't keeren vander Zee is/ ende het is een bequame plaets om daer te wateren.

Den 9 Junij quamen wy tot het Eylandt/ ende scheyden weer van daer den 21 Junij: op dit Eylant hebt ghy groote menichte van allerley vruchten / als Dayen/ Vygen/ Orangien/ Limoenen/ Citroenen/ ende het isser vol van Swijnen ende Geyten.

Dagh-boeck vande Zee-vaert
van Mr. Thomas Candish.

Dagh-boeck. Van den 26 dagh des middachs tot den 27 dagh des middachs/ namen wy onse streckinghe West zuyt-west 12 leguas / ende wy waren 24 leguas van daer / ende inde hooghte 50 graden ende 10 minuten/ merckt oock dat de kuste leyt van de Cabo Deseado, het welck in 53 graden staet / tot dat ghy komt in 50 graden Noorden ten Westen een weynich westelick/ ende dan valt het lant ten noorden/ ofte Noort ten Oosten/ ende op den selven dagh/ zijnde den 26 vielen wy met het lant in 50 graden.

Van den 27 tot den 28 dagh des middaghs / maeckte wy onse streckinghe ten Noorden ende ten Westen / nae mijn duncken 10 leguas op ende neer.

1 Martij. Den eersten dagh van Maert aenmerckte ick de Sonne / ende bevont ons te zijn inde breede 49 graden 8 minuten / zijnde 33 Leguas van het lant/ ende woenſdaeghs des middaeghs al los.

Den 3 Meert waren wy inde breede acht-en-veertigh graden ende een halve / ende wy waren 26 leguas van 't lant / en des Vrydaeghs op den middagh al los.

Den 4 dagh van de Maert waren wy inde breede 48 graden/ en van 't lant 38 leguas/ ende des saterdaeghs op den middagh al los.

Den

PASCAERT VANDE ZEECVST VAN BYSVYEN CALLAO DE LIMA TOT BYNOORDEN DE BAY ACHTER DE PISCADORES

Ias Piscadores

De wech die de vloot gezeylt is

Lima Cidade de los Reyes

R. de Lima

Callao

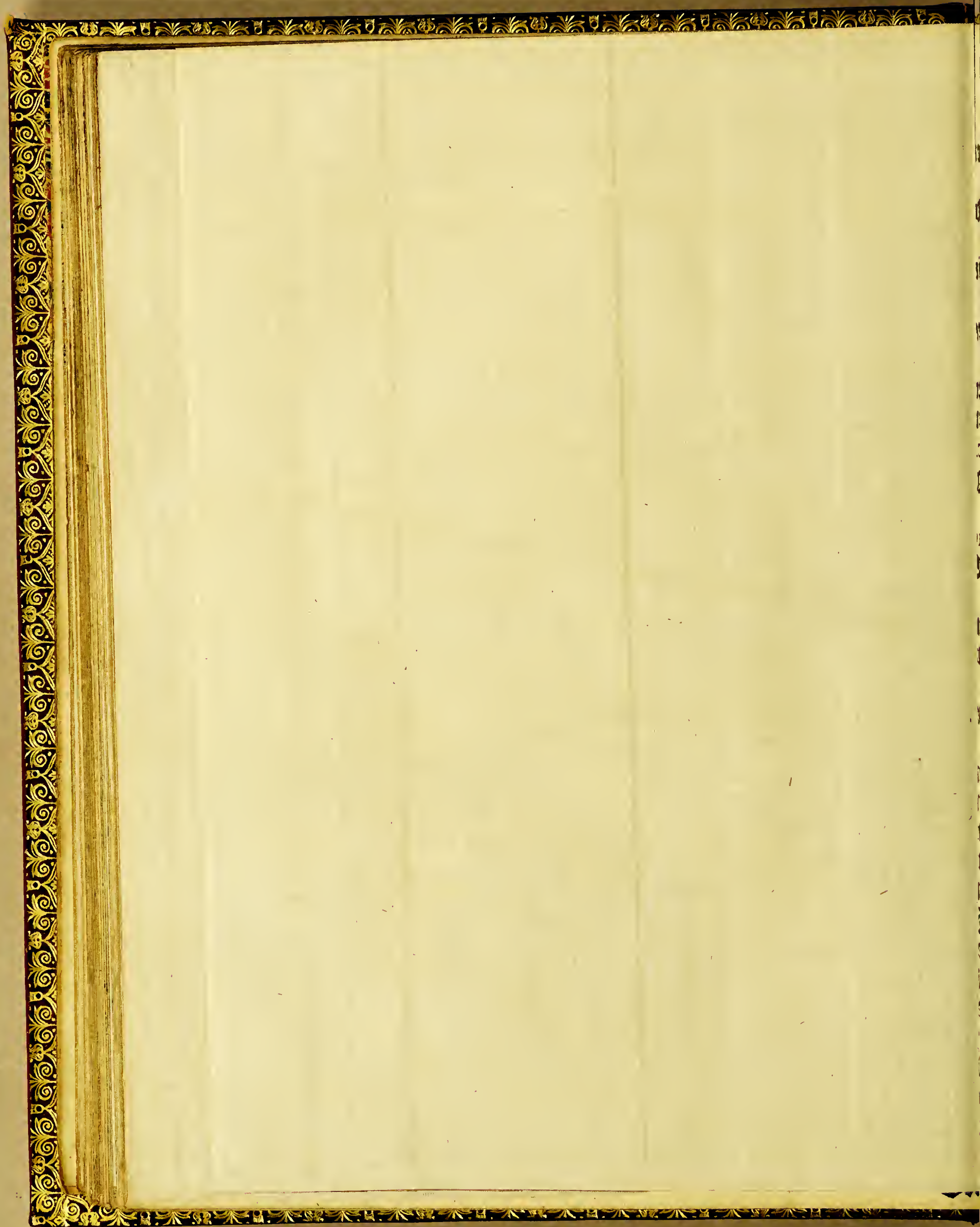
I. de Lima

Duytsche mijlen

1 2 3

VERTONING VANDE REE INDE BAY ACHTER DE PISCADORES

F. 76

Den 5 dagh vande Maert waren wy in de breede 37 graden en 5 minuten/ ende des Sondaeghs op den middagh al los.

Den 6 dagh vande Maert waren wy in de breede 45 graden ende een halve/en des Maendaeghs op den middagh al los.

Op Dinghsdagh/ zijnde den 7 dagh vande Maert quamen wy in de breede 45 graden en 10 minuten al los.

Den 9 dagh vande Maert waren wy in de breede 42 graden ende 50 minuten/zijnde op Donderdagh des middaghs al los.

Den 10 dagh vande Maert waren wy in de breede 39 graden ende 15 minuten/ Balladerio van ons zijnde Oost ten Noorden/ ende wy waren 20 leguas van het lant/ende het Eylant van Mon-cho van ons zijnde Noort Noort-oost daer van liggende 15 Le-guas/op Saterdagh ten noen al los.

Den 12 dagh vande Maert quamen wy in de breede 34 graden 10 minuten / voor't aengaende van den 11 tot den 12/ 22 leguas Oost ten Noorden van den 12 tot den 13 dagh.

Den 13 dagh vande Maert waren wy in de breede 38 graden/ ende twee derdendeel/noordelick zijnde ontrent den middagh/ ende wy liepen 24 leguas.

Den 14 dagh vande Maert vielen wy met het landt des mor-gens te 6 uren/den wint int zuyden/ ende wy liepen 35 leguas.

Dit Eylandt van S. Maria staet in 37 graden ende 15 minuten/ ende van daer ginghen wy Noort-oost ten Oosten in 6 graden 40 minuten. Het is een seer goede bequame haven ende een groot ey-landt/ ghy meuchter rontsom heenen gaen/ ende voor alle winden anckeren. Noteert oock dat van Mocho de kust leyt ten Zuyden ende Noorden tot dat ghy aen S. Maria komt: ick aenmerckte de Sonne/en bevont ons te wesen in de breede 36 op den 20 dagh van de Maert / ende de kust leyt daer heenen wegh Noort ten Oosten/ ende Zuyt ten Westen / ende is een seer goede kust daer aen te anc-keren/met veel bequame Bayen. S. Maria.

Insgelijcks de kust leyt van Lacope Besione, het welcke staet inde breede 36 graden 10 minuten/ tot dat ghy komt in 35 graden Noordt ten Oosten/ende Zuydt ten Westen/ en is een seer schoone kust daer ontrent te anckeren.

Weet oock dat het Eylandt van S. Maresa ende Consebeseon, S. Maresa.

 liggen

liggen Noort-oost ten Oosten/en Zuyt-west ten Westen.

Den 28 dagh aenmerckte ick de Sonne in 34 graden ende een halve/ende den wint ten zuyt-oosten.

Den eersten dagh van April waren wy aen den Oever om ons van water te versien/ ende daer quamen af hondert ofte meer peer-de-volck/ende sloegen 13 van onse mannen doot.

Den tweeden dagh ten 9 uren des nachts / hadden wy een Aert-bevinghe.

Item op de t'wee Eylanden buyten den Noordelijcken punct is gevogelt genoegh/so veel alsmen eten kan/beyde aen oude ende jonghe Pellicanen in de maent van April.

Item op den 5 dagh van April vielen wy met de Bay / ende het staet in 33 graden / ende leyt ten zuyden ende ten noorden. Van de Bay ende daer twee leguas ghebroken gront hebt ghy ghevoghelt genoegh/ghy meucht het lant Noort Noort-oost brengen.

Den 7 van April aenmerckte ick de Son met den liniael-stock in 30 graden ende 20 minuten / het welck is 29 graden en 28 minuten.

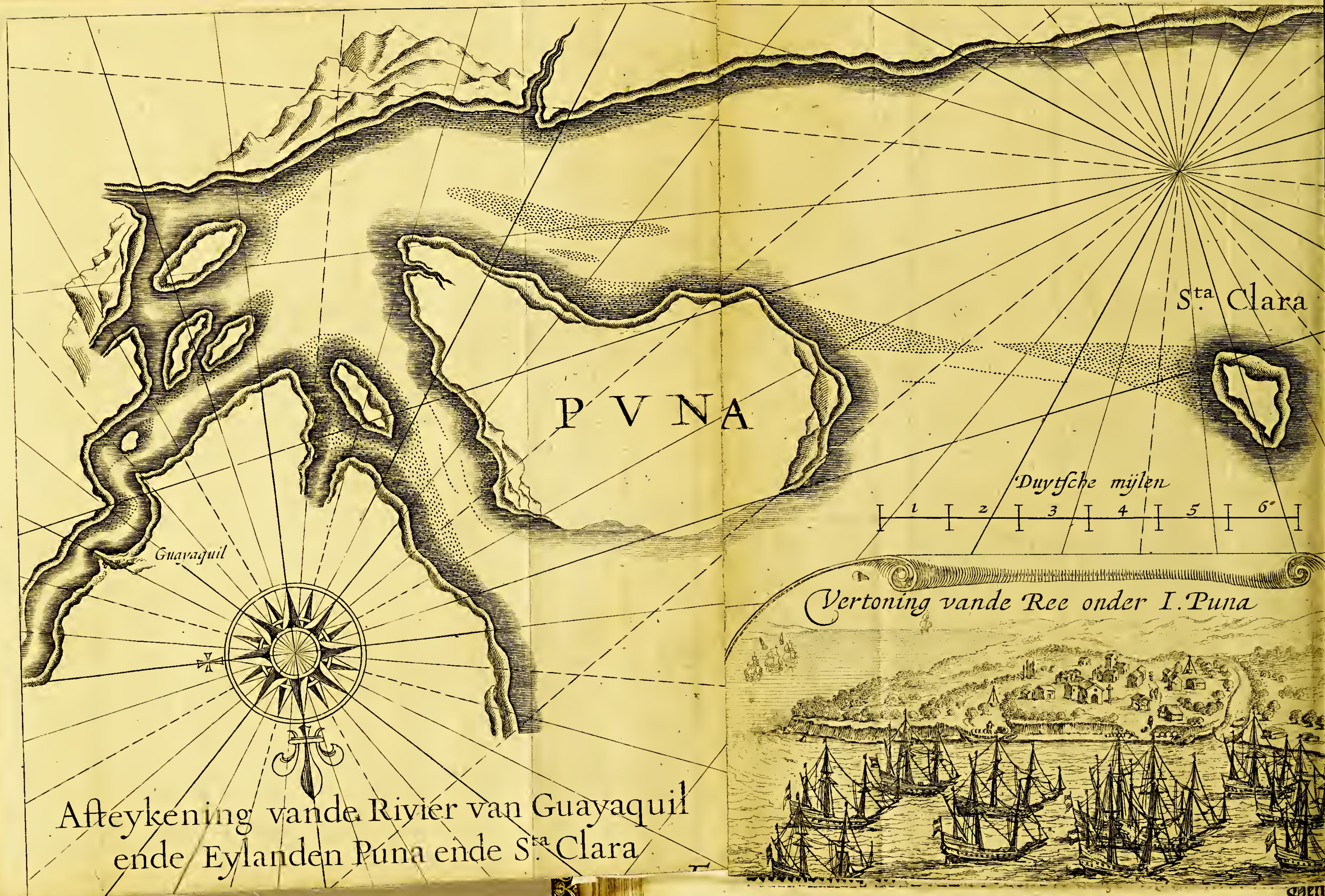
Item in 27 graden staet een Bay / daermen voor alle winden anckeren kan/ dan alleenlijck den Noorden wint / maer daer en is geen water in de Bay/ oft eenich dragende dinck datmen sien kan/ ende de kust leydt lanckx heenen Noort ten Westen / ende Zuyt ten Oosten.

Den 17 dagh van April aenmerckte ick de Son / en bevont ons te wesen in 22 graden ende 10 minuten. Noteert oock dat Moremorani staet in de hooghte 23 graden ende een halve ten Noortwaert van den punct: Moremorani is een bequame haven voor alle winden ende daer is visch ghenoegh / maer gheen hout ofte water. Den 20 dagh van April bevonden wy in 20 graden en twee derden-deelen te zijn.

Den 26 dagh van April quamen wy van Arica, ende den 24 waren wy derwaerts ghekomen/ ende wy vonden daer een schip van 100 tonnen met twee barcken/ het Stedeken heeft drie stucken gheschuts/ de reede is redelijcke bequaem / ghy meuchter op 8 oft 9 vademen waters anckeren/ ghy meucht het zuydelicke lant zuyt-west ten westen bringhen. Het staet inde hooghte 18 graden ende twee derdendeelen/ en van daer leyt de kust N. W. ende Z. O.

Den

PVNA
Sta Clara
Guayaquil
Duytsche mijlen
1 2 3 4 5 6
Vertoning vande Ree onder I. Puna
Afteykening vande Rivier van Guayaquil
ende Eylanden Puna ende Sta Clara

Den 5 dagh van de May waren wy tot Paraca ende Perſca,
nde wouden te Paraca ghelant hebben / maer de Zee ginck te ſeer
oꝛnigh/en Paraca ſtaet inde hooghte 13 graden twee derdendee-
n/ende het is een open Bay/ ende inde ſelve Bay daer liggen twee
ſte dꝛie Eylanden met ghebꝛoken gront. De Bay van Perſca is
en open Bay.

Den 15 dagh van May namen wy twee Schepen op buyt/het
ene was 40 ton ſwaer/gheladen zijnde met Meel ende konſerven/
nde het ander was een ſchip van 120 ton / ende was gheladen met
Seep/Meel/Speck/Honigh/Smeer/ ende dierghelijcke pꝛofijten/
n wy bꝛachtenſe te Charva,den 13 dagh des nachts/ende verbꝛan-
denſe daer/ende quamen weer van daer den 19 May.

Het Eylant van Puna ſtaet in de hooghte 2 graden 40 minuten/
nde wy quamen aen het Eylant den 26 May/ende berghden ons
ſchepen daer/ ende op den tweeden dagh Junij quamen de Span-
giaerts af/ende vielen op ons volck ende verſloegender elf/ want ſy
ons volck onverſiens overliepen / ende ſy hadden 50 ſtucken Ghe-
ſchuts/met ſoo veel vendelen/ſpieſen/bogen/ ende pijlen.

Ende ſoo ghy van 't Zuyden komt / ende wilt nae Puna gaen/
moet ghy van Cabo Blanco noozt-ooſt gaen/ want de Eylanden
liggen heel diep inde Bay.

Op wat dagh Meeſter Candiſh ſijnen buyt in de Zuyder-Zee verkreegh.

Wy namen het Schip op de Santano op den 4 dagh Novem-
bꝛis/ende wy waren 9 leguas van de California,ende wy quamen
in een haven 2 leguas van de Cape in 't Noozden ghelegen/ ende is
Aguada Segura genaemt/ende wy blevender tot de 9 dagh van der
ſelver maent/ wy vierden daer/ ende vertrocken weer van daer des
nachts te 7 uren / ende wy verloren daer een van onſe Schepen/ de
Content ghenaemt. Vierde Novem-ber.

Op den eerſten dagh van December/ontrent den middagh wa-
ren wy in 13 graden ende 5 minuten Weſt / ende des nachts te ſes
uren quamen wy wegh ten Weſten tot op den 4 dagh des mid-
daeghs/wy ginghen 144 leguas/ en waren in de hooghte 12 gra-
den ende 15 minuten/ des Maendaghs op den middagh/den ſeſten
dagh der Maent 19 leguas. Eerſte Decem-ber.

Ick meyne van 13 graden gingen wy van eersten dagh Septembris tot den 5 toe/ 192 leguas.

Item op den 6 dagh ten 12 uren/ 240 leguas.

Item den 7 dagh van December waren wy in 12 graden 46 minuten/ende waren van 13 graden 288 leguas.

Item den 8 dagh van December waren wy in 11 graden 45 minuten/ ende wy quamen van den 7 dagh te 11 uren/ tot den 6 dagh te 12 uren 48 leguas.

Op den welcken dagh van December in twaelf graden ende een halve/ tegen het noorden droeghen wy 50 leguas kort van de Ladronas, zijnde den 10 dagh te twaelf uren.

Item den 12 dagh waren wy inde hooghte 12 graden ende 30 minuten/ zijnde van de Philippinas 450 leguas.

Item den 14 dagh van December waren wy inde breede derthien graden en twintigh minuten/ zijnde 180 leguas voort gheschoten ontrent de Carde, ende met haer additie voort gheschoten 680 leguas/ ende den 14 dagh al los.

Item den 16 dagh waren wy in 13 graden 24 minuten/ zijnde 270 leguas van de Ladrones geschoten.

Item den 18 dagh waren wy in 14 graden ende 30 minuten/ vande Eylanden 200 leguas.

Item den 20 dagh waren wy in 14 graden ende 20 minuten/ kort zijnde van de Ladrones 9 leguas op Woensdagh des Middaeghs.

Item den 22 dagh waren wy kort van de Eylanden zijnde in 13 graden ende 50 minuten.

Item den 23 dagh aenmerckte ick de Sonne/ ende bevont ons te zijn in 13 graden ende een halve.

Item op Sondagh den 24 dagh der Maent/ waren wy in 13 graden ende 36 minuten.

Item den 26 dagh waren wy 13 graden 4 minuten/ ende hadden 23 leguas volbracht. Ende wy quamen ontrent de Eylanden Los Ladrones, den 3 Januarij 1588. ende quamen binnen de Strate vande Eylanden Philippinas, den 15 Januarij/ ende voeren die voorby den 28 Januarij.

De Cabo Spirito Sancto staet in 13 graden/ ende van daer tot

de Straet Manilia leyt de kust West ten Noorden/ende is tusschen beyde 18 leguas: wy quamen in aen de Straet den 15 dagh Januarius/ ende quamen tot het eylant van Capole den 16 dagh der selver maent/ende het is 9 leguas van de Straten/ende wy anckerden aen de West-zijde daer van/ tot aen den 24 dagh des morgens/ ende wy vonden daer redelick volck / ende wy namen van hem Kaes/Wortelen/ende diergelijcke dinghen.

Maer van de straten in 10 mijlen/leyt het zuyt-west/ende noort-oost/ ende van het Eylant Cape Pole tot Basebate, leyt het noort-west ende Zuydt-oost 14 leguas daer van/ ende van Basebate tot Deglone is 7 leguas. Deglone leyt aen de zijde van Manilia, ende is een seer goede bequame haven voor alle winden. Noteert oock dat van Basebate tot de allerbinnenste straet zijn 12 leguas West Zuyt-west/ende lieten een Eylandt aen hoogh-boort ligghen / Sabonna genaemt/ende was 6 leguas lanck.

Noteert oock dat van het Eylandt van Sababonna, het welcke in 11 graden en 50 minuten staet/ quamen wy West Zuyt-west tot Panay. Het Eylant is 32 leguas lanck/ende leyt West ten noorden ende Oost ten zuyden/ ende aen het Ooster-hooft ligghen veel Eylanden/ ende tusschen hen ondiepe wateren/ ende van dees Eylanden 10 leguas zuyt-west/daer is een hooft Kape Boy, ende van daer 3 leguas Oost Zuyt-oost leyt een Eylant / ende van daer quamen wy West Zuyt-west/ tot dat wy het westelicke-hooft van het Eylant Deugresso zuyt zuyt-oost van ons ghebrocht hadden/ ende wy quamen daer van wegh 12 leguas ten zuyden ende ten westen met onsekere ondiepten/ want wy dickwils maer 7 vademen waters en hadden/ ende menichmael weer 13. Wy quamen daer aen soo veel Eylanden datmense niet ghetellen konden/ende van daer Zuyt ten Westen/ quamen wy tot de allerbeste Straet zuyt-west ten zuyden. Wy voeren voor de Philippinas den 28 Januarij / God sy danck. Het zuyder deel daer van is in 10 graden gheleghen.

Wy quamen weer van de voorsz Straet zuydelick / tot dat wy vielen met het noorden-hooft van Melle de Navaye, ende van daer quamen wy zuyt ende zuyt ten westen / tot dat wy met het zuyden-hooft van 't landt vielen / het welcke Cabo Canella ghenaemt is/ ende van die Cabo Kanella leyt een Eylant ten zuyden ses leguas

 van

van daer/ ende brenght dat Eylant ten Westen Oostwaerts van u/ ende ontrent den Oever tusschen den zuyt-oosten ende noort-westen liggen 28 Eylanden / wacht u van de ondiepten die onder ons alle-sins ligghen / want ghy hebter altemet 10 vademen waters / ende menichmael 12 vademen / ende 6 vademen. De Cabo Canella leyt in de hooghte 6 graden ende twee derdendeelen. Efforanno is inde hooghte ses graden.

Op den 4 dagh Februarij kreghen wy het uyterste eynt in 't oosten/gheleghen van het Eylant Franco, Noorden ten Westen/ van ons 120 leguas af / ende wy quamen Zuydt ten Westen 8 leguas daer van/ zijnde des morghens. Item op den 7 dagh hadden wy Cabo Canello ten Noorden ende ten Oosten van ons/ hebbende inde breede twee graden ende vijftich minuten/ ende op dien dagh des middaghs quamen wy van daer Zuyt Zuyt-west.

Cabo Felle Bessa. Item den 12 dagh van Februarius quamen wy West Zuydt-west / ontrent 14 leguas van de Cape Felle Bessa, het is een seer hoogh lant/ ende 10 leguas tegen het West Noort-west van de Cape leyt een Eylant.

Item van de Cape Felle Bessa, tot die deelen in 't Oosten/ leydt het lant Oost ten Noorden ende Zuytwaerts/ ende Zuyt ten Westen ofte Zuyt Zuyt-west/ den 12 dagh des middaeghs.

Item van dien nacht/ tot den 13 dagh des middaeghs/ maeckte wy onse streckinge 6 leguas Noort-west / het welcke ons dede inde hooghte te wesen 4 graden en 3 vierendeelen.

Item op den 13 dagh van de selve maent/ waren wy inde breede 5 graden/ende 25 minuten/ ende liepen heenen 15 leguas.

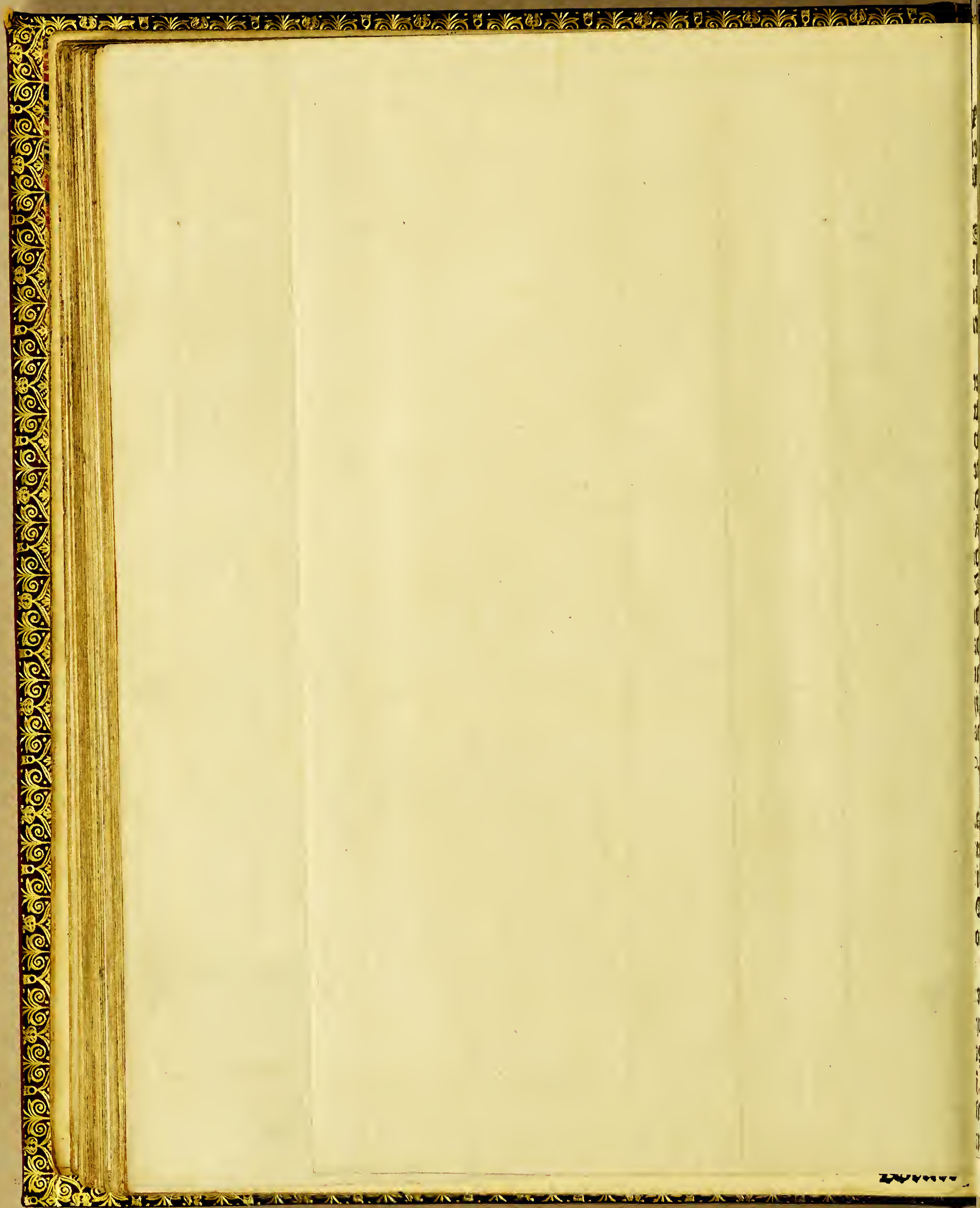
Balamba. Item den 16 dagh van de Maert quamen wy van de Baye van Balamba, de plaets daer wy anckerden aen de Straet van Balamba, lagh Oost ende Noort van ons. Noteert wy waren vast op de kust 5 dagen.

Den 18 dagh van de Maert waren wy inde hooghte 17 graden 40 minuten/ ende al los op den middagh.

Wanneer ghy uyt het Zuyt-wester-hooft gaet 3 leguas af/ vertoont het hem dan/ende den uytersten punct in 't Westen houdende Noordt ten Westen/ ende den Oosterlijcken punct Noort-oost ten Oosten / ende dit Eylandt leydt Noort-west ende Zuyt-oost. He

Wester-

VERTONING VANDE HAVEN VAN ACAPVLCO
ACAPVLCO
BAYA DEL MARQVEZ
F.82

Wester-hooft van het Eylant ende de Alleatres liggen Zuyt-west ende noort-oost/ ende sy liggen tusschen beyde 7 leguas gescheyden. Het Eylant staet inde hooghte 23 graden 48 minuten.

Dit Lant staet in 40 graden ende 30 minuten. Dese kust leydt Zuyt ende Noorden/ tot dat ghy komt in 48 graden/ ende het is een lustighe bequame kust daer ontrent te anckeren. De vloet streckt ten Oosten ende ten Zuyden/ende het vloeyt op de kust ten Zuyden ende ten Noorden/tot dat ghy aen de punct de Cruces komt.

De haven van de Cruzo, liggende van ons West ten Noorden/ Cruzo. ende het zuydelijcke Eylant/ende de haven de Cruze liggen Noort-west ende Zuyt-oost/ende zijn 6 leguas van malkanderen. De haven de Cruze is een seer bequame haven / ende in 't ingaen is het ten minsten 6 ofte 7 vademen waters diep/ soo ghy aen het Westen draeght / maer soo ghy van het Noorden komt/ siet wel uyt nae de kust/ tot dat ghy in 't gesicht van eenen tooren komt/ de welcke aen de Zuydt-zijde staet / ende soo wanneer ghy den Tooren West ten Zuyden van u hebt/ gaet dan in met den Tooren west/ tot dat ghy den zuyderlijcken punct in de oogh krijght / en is een swarte kust/ dan hout den Tooren op den swarten punct / tot dat ghy seer naer aen 't lant van den Oever komt/ ende dan stuert recht aende noort-zijde met den punct van de banck / ende dan meucht ghy anckeren daer ghy wilt. De haven de Cruze staet in sijn breede 47 graden 40 minuten.

In 48 graden ende 30 minuten leyter een Rotse 7 leguas van het landt/ wy schoten ons loot buyten boort in de Zee/ een Enghelsche mijle van de Rotse/ende wy hadden 24 vademen/ende het landt leyt binnen in de rotsen/ende verheft dus west Noort-west van u zijnde. De kust leyt van 48 tot 49 ende een derdendeel zuyt-west ende noort-oost/ende het vloeyt zuyt zuyt-oost op den veranderdagh.

Het landt vertoont hem 3 leguas af in 48 ende 40 minuten / ende het midden daer van west van u liggende/ ende de zuyt-west punct zuyt-west ten westen zijnde/ en het noorden-hooft ghelijck een ghebroocken gront.

De kust leyt van 51 graden ende een derdendeel zuyt zuyt-oost/ De Caep ende noort noort-west/ ende van de Cape der Maget Maria leyt Maget een leege banck/als boven verhaelt is / ende leyt van Cape Maget Maria. Maria

Maria West Zuyt-west/ende is twee leguas langh/ ende de straet leydt van des bancks punct West Zuyt-west 36 leguas lanck/ende daer liggen twee Eylanden/ het zuydlicke is het Eylant Penguijn, ende daer meucht ghy rontsom dat Eylant 7 of 8 vademen waters anckeren/maer eer ghy aen het Eylandt komt/is daer een ondiepte aen de noort-zijde. Ende van Penguijns Eylant tot Philips-stadt, anders ghenaemt Morere de Hambre, oft sterven van honger/ is de streckinghe zuyt zuyt-west/ ende noort noort-oost/ ende ligghen 16 leguas van malkanderen / ende van daer tot de Cape Froward, leyt de streckinghe zuydt zuydt-west/ ende noort noort-oost/ ende sy liggen 14 leguas van malkanderen. Ende van Cape Froward tot Cape Galliant, leydt de kust noort-westten westen / ende zuyt-oost ten oosten/ ende daer is de allerbequaemste reede in alle de straten/ ende van daer tot de Bay van S. Hieronymus leydt de kust noort-west ende zuyt-oost/ ende is van de Cape Galliant seven leguas gescheyden. En teghen over de Baye S. Hieronymus aen de zuydtzijde is een seer bequame haven voor alle winden. Ende van daer tot de Cabo Blanco leydt de kust west zuydt-west / ende oost noort-oost/ende is 9 leguas daer van ligghende / ende binnen in de Cabo Blanco na het westen/is een seer bequame haven/ en van daer light de straet noort-west ende zuyt-oost/ ende zijn 27 leguas. Item ghy en hebt geen Eylanden in de Straet eer ghy komt tot het Eylandt Penguijn, ende van daer en sult ghy gheen meer Eylanden hebben/ eer ghy komt tot de Cabo Galliant.

Morere de Hambre.

Vande Zee-vaert van Mexico, nae de Eylanden Philippinas en China.

Vande Zeevaert van Mexico.

NU om te bewijsen op wat maniere dese Schepen haer kourse doen nae de Philippinas, op de kusten van China, ofte nae het Eylant Iapan, gaen ghemeenlick dese Schepen van de haven Acapulco. Sy setten voort in de Maert / ende hebben nimmermeer winden van doen om hen uyt te draghen/ ende sy seylen gemeynlijck tot de Philippinas in 50 dagen/ende dat zijn 2500 leguas/ende in 't weder keeren moeten sy nae het noorden toe loopen/tot op de hooghte van 38 ofte 40 graden/ende daer vinden sy noort-weste winden/ die hen t' huyswaerts brenghen / sy komen in het eynt vande Maent van

van Novembris/oft in 't begin van Decembris/ ende sy zijn 5 ofte 6 maenden in 't wederkeeren.

Vanden handel ofte Koopmanschap die de schepen doen.

De Schepen die nae de Philippinas varen/voeren ghemunt ofte onghemunt Silver/ende voor het Silver dat sy daer voeren/ konnen sy soo veel gouts in ghewichte krijgen soo sy selfs willen/doch die in China ende de Eylanden Philippinas gheweest zijn/ ghetuyghen datmen gemeynlijck aldaer heeft voor vier pont Silvers een pont Gouts/maer sy en soecken geen groote menichte Gouts/ om dat sy soo veel in Peru ende Chili hebben/ daerom handelen sy ghemeynlick voor de meestendeel met die van China, die met groote menichte van schepen in de haven Manilia komen/ daer de Spangiaerden een stercke hebben / ende handelen aldaer t' samen met Goudt/ Zijde/ Lijnwaedt/ Muskuljaet/ Fluweelen/ Specerijen/ Stael/Yser/ende veelerley andere soorten van Koopmanschappen/ ende maecken in hare wederkomste van elck hondert een duysent. Vanden handel ende Koopmanschap.

Beschryvinge vande Zee-kusten vande Landen Nicaragua ende Mexico, van Panama Westwaerts tot het Landt van California.

Van Panama tot Necqua	230 leguas/
Van Necqua tot Kelish Possesseon	80 leguas/
Van Kelish Possesseon tot de Golf Phousea	18 leguas/
Van daer tot Sensonata	48 leguas/
Van daer tot Goulf Tequantepeke	90 leguas/
Van daer tot Guatulco	40 leguas/
Van daer tot Acapulco	80 leguas/
Van daer tot Cignataneio	40 leguas/
Van daer tot S. Jago	60 leguas/
Van daer tot de haven de Tanabedad	7 leguas/
Van daer tot het Eylant van Chamelle	12 leguas/
Van daer tot Valle de Pardeasso	40 leguas/
Van daer tot de haven Cacalla	40 leguas/
Van daer in Massatlano/gheleghen in Shemelle	80 leguas/
Van daer tot de haven Dedatto	20 leguas/
Dese haven Dedatto leyt in de breede 23 graden 36 minuten.	
En tot Ganallalla zijn	8 leguas.

M Volko-

Volkomen Beschrijvinghe

van de distantie der plaetsen/ ende van de Rivier Plate, tot dat ghy komt tot Pette Guaras ten Noorden/ ende weder beginnende vande Rivier Plate tot datmen komt aen het eynde van de Magallanische Straet ten Zuyden/ met de graden van de breede daer elck plaets in staet.

De revier Plate.

E Riviere Plate leyt in 35 graden 10 minuten/ op de Noordt-zijde van de punct ligh een Eylant/ een leguas van den Oever.

S. Maria.

Van Lobato tot aen de Cape van S. Maria, leyt het Lant Noort-oost ende Zuyt-west/ ende tusschen beyde zijn 55 leguas.

Zuydt-oost van de Caep Sancta Maria leyd een Eylant twee leguas van den Oever/ ende tusschen beyde is eer bequame reede/ tusschen het Eylant ende 't vaste Lant/ het welck laegh Lant is.

De haven S. Pedro.

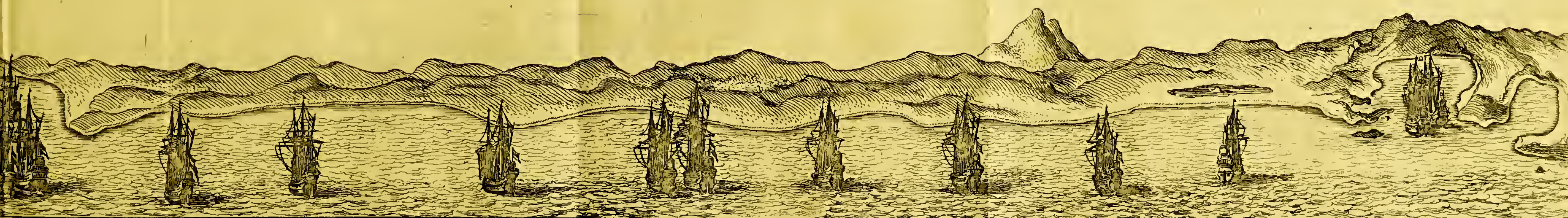
Van de Caep S. Maria tot aen de haven S. Pedro, hebt ghy 4 leguas/ ende alle laegh Landt/ ende het Lant leyt Noort-oost end Zuyt-west/ ende aen de zuyt-zijde van de haven van S. Pedro daer leyt een punct van een sant/ het welcke een groote leguas was van den Oever.

De havē Martin de Souza.

Van de haven S. Pedro tot aen de haven Martin de Zouza, heb ghy 52 leguas/ ende het lant leyt zuyt-west ende Noort-west / end van de haven Martin de Souza tot de Laguna, hebt ghy 42 leguas ende het Lant leyt hoogher. Den loop hier toe is Noort-oost ten Noorden/ ende Zuyt-west ten Zuyden/ ende daer leyt een Eylan twee leguas van den Oever/ daer een goede reede is om alle schepen te berghen.

Van de Laguna tot de haven Dunde Reca, hebt ghy 5 leguas

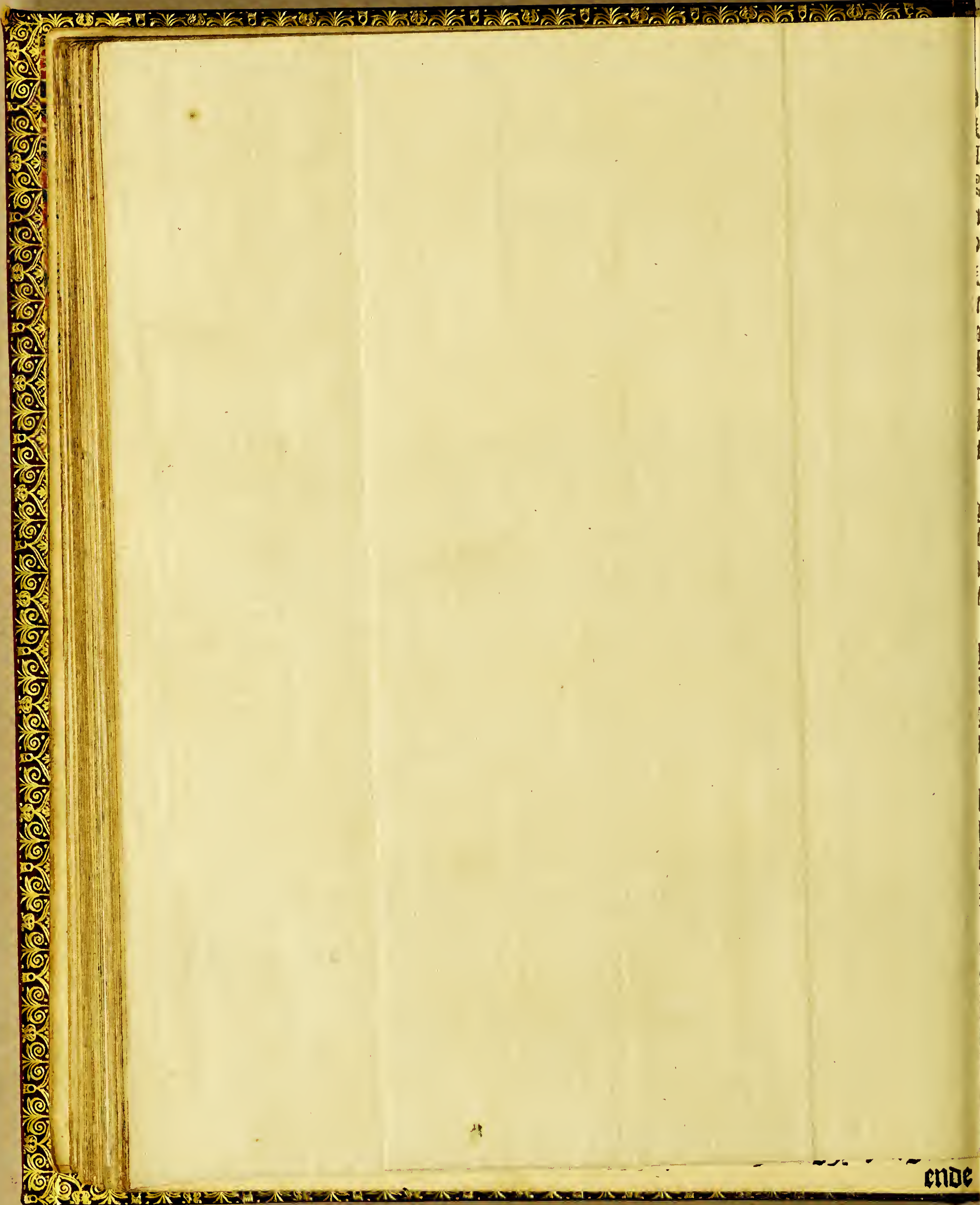
Vertoning hoe de Nassausche vloot heeft ghelegen onder de Cust van Nueva Spagna, wachtende op de Schepen uyt de Manillas.

ertoning van de Ree waer de Nassausche vloot heeft ghelegen onder de Suydwestsyd van't eylandt Guagan, een vande Ladrones eylanden

F.86

ende

ende het is een goede Reede voor alle winden / uytghenomen den Noort-oosten wint/ende vande haven Dunde Recá tot den Revier Patus, hebt ghy 10 oft 11 leguas/ende het Lant leyt Noorden ende Zuyden / ende staet in 29 graden. Den mont van de Rivier wort met het Eylandt van S. Catharina besloten / het welcke een groot Eylandt is van 8 oft 9 leguas in de lenghde / welcke Eylandt leydt Noorden ende Zuyden / ende aen de Oost-zijde heeftet geen reede/ maer een kleyn Eylandeken dat aen het zuyden leyt/ende een ander aen de noort-zijde / het Eylant van Arbursa ghenaemt/ het welcke hem toont als een groote Bay / dat tusschen het Eylant S. Catharina ende 't vaste Lant leyt / in welcke Bay ghy meucht op ancker komen/ende daer zijn veel kleyne Eylandekens / ende 't noort-eynt van S. Catharina staet in 28 graden.

De have Dunde Reca.

De Revier S. Catharina.

Van het Eylandt S. Catharina tot de Revier S. Francisco, hebt ghy 26 mijlen/ende het lant leyt noort ende zuyden/ ende de Revier van S. Francisco heeft eenen grooten mont/ende leyt oost ende west/ ende heeft drie Eylanden/daer ghy op ancker kont komen/ende het vaste Lant is hoogh en gheschcurt.

S. Catharina.

Van de Revier S. Francisco tot Cannanea, hebt ghy 15 mijlen/ het lant leyt noort-oost/ende zuyt-west / ende in den mont daer leyt een kleyn Eylandeken/ dat hem als een Sadel verheft/ ende is een goede Reede/ ende staet in 29 graden/ ende het vaste Lant is hoogh ende oneffen.

S. Francisco.

Van Cannanea tot aen S. Vincent, hebt ghy 40 leguas/ende het lant leyt noort-oost ten oosten/ en zuyt-west ten westen/ S. Vincent staet in 23 graden ende 30 minuten / ende heeft een kleyn Eylandeken in den mont/ west ende noort-west van u / ende wert de Hensgiffard ghenoemt.

Cannanea.

Van S. Vincent tot aen het Eylant van S. Sebastiaen, hebt ghy 12 leguas/ende de streckinge leyt oost noort-oost/en west zuyt-west/ ende dit Eylant is een groot Eylandt/ en als ghy uyt de Zee komt/ het toont hem ghelijck een Caep / ende zuyt-west van het Eylandt daer leyt een kleyn Eylandeken/ Alcatrerzes ghenoemt.

S. Vincent.

Van het Eylandt S. Sebastiaen tot Agraderis, hebt ghy 16 leguas/ende het Lant leyt Oost Noort-oost/ ende West Zuyt-west/ ende van Angraderis tot de Revier Genero, staet in 23 graden/ en-

S. Sebastiaen.

de verheft hem met hooghe gheberghten / ende een van de berghen toont hem soo spits / als het opperste van een schip. In den mont van de Revier ligghen veel kleyne Eylandekens / ende eenen hooghen pinnakel aen de west-zijde/ende wort het Suycker-broot ghenoemt.

Generro. Van de Revier Genero tot de Cabo Frio, hebt ghy 18 leguas/ ende het landt leyt Oost ende West/ ende dese Caep/als ghy uyt de Zee komt/ soo vertoont het hem als een steen-rotse/ met veel witte strepen daer in / ende op 't hooghste daer van verheft het hem ghebroken/ het welcke een goet merck is/ ende staet in 23 graden/ende nae het Noorden van de Caep/ ontrent twee mijlen daer van/is de Bay Formosa, ende heeft in sijnen mont vier ofte vijf kleyne Eylandekens/ ende tusschen die ende het vaste lant / is een goede reede/ ende aen de Noort-zijde van de Bay / daer is een steenen huys/ by een kleyn Revierken.

C. Frio. Van de Cabo Frio tot de Bay van Salvador, hebt ghy neghen leguas/ende aen de zuyt-zijde van de selve Bay zijnder veel Eylanden/ ende het landt leyt noort ende zuyden/ tot dat ghy komt tot S. Iacobs Eylant/ het welcke 12 leguas is / nae het Noorden van de Caep. Dit Eylant van S. Iacob is twee leguas van den Oever/ ende heeft twee Eylandekens dicht aen/ ende daer is een goede reede tusschen het vaste lant ende het Eylant/eenen goeden scheut van het Eylant/ende daer en is geen perijckel dan dat ghy voor u siet. Dit Eylant staet in 22 graden ende 20 minuten / ende heeft hout/ water/en vogelen in.

S. Iacob. Van het Eylandt S. Iacob tot de Caep S. Thome, hebt ghy 8 leguas/ende het lant leyt noort-oost ende zuyt-west/ende staet in 22 graden.

S. Thome. Van de Caep van S. Thome tot Parayva, hebt ghy 8 leguas/ ende het lant leyt noort-oost ende zuyt-west / en staet in 21 graden/ en 40 minuten.

Paraya. Van Paraya tot Manage, hebt ghy 5 leguas/ ende 't Landt leyt noort-oost ende zuyt-west/ende staet in 21 graden.

Manage. Van Manage tot aen Tapemere, hebt ghy 5 leguas / ende het lant leyt Noort-oost ende zuyt-west/ ende staet in een-en-twintigh graden.

Van

Van Tapamere tot Gleretebe, hebt ghy vier ofte vijf leguas/ ende het landt leyt Noort-oost ende Zuyt-west/ ende de selve punct van Gleretebe heeft een rye van steen-rotsen/ het welcke anderhalf mijl ver leyt in de Zee/ ende de punct is laegh lant/ende staet in 20 graden ende 45 minuten. Tapamere.

Van de punct Gleretebe tot Guarrapare, hebt ghy 7 leguas/ende de streckinghe leyt noort-oost ende zuyt-west. Dit Guarrapare heeft een Eylandt dat daer aen leyt/ het welcke is ront/ ende wort Islant Salvado, ofte onvruchtbaer ghenaemt/ en leyt anderhalf leguas van den Oever/ ende het lant is vol berghen ende oneffen/ het welcke een goet merck is/ende staet in 20 graden ende 30 minuten/ ende nae het noorden van dit Guarrapare hebt ghy drie Eylanden/ de welcke drie leguas van het vaste landt ligghen/ ende tusschen het vaste lant ende de Eylanden een half mijle van den Oever leyt een goede reede. Gleretebe.

Van Guarrapare tot Spiritus Sanctus, hebt ghy 8 leguas / ende het lant leyt noort-oost ende zuyt-west/ende Spiritus Sanctus heeft een rye van Rotsen/dat aen de Noordt-ooste punct leyt. Van den punct ontrent twee leguas op te lantwaerts in/ sult ghy eenen ronden hooghen bergh sien/die alleen op hem selven staet/ ende seer oneffen/die genoemt wort den bergh van Meester Alve, ofte Meesterbergh / ende van hier kont ghy eenen grooten wegh sien in de Zee. Dit Spiritus Sanctus is een groote Bay/ ende heeft veel kleyne eylandekens in 't midden ofte den mont daer van/ende de Revier leyt noort-oost/ende zuyt-west/en staet in 20 graden in de breede. Guarrapare.

Van Spiritus Sanctus tot de Revier Mangus, hebt ghy ses leguas/ ende het Landt leyt Noorden ende zuyden/ ende dese Revier Mangus maeckt binnen in 't lant drie berghen/ ghelijck ronde Eylanden/ die een goet merck zijn / ende staen in 19 graden ende 40 minuten. Spiritus Sanctus.

Van de Rivier Mangus tot de Revier Doulce, hebt ghy 7 ofte 8 leguas/ende het lant leyt noordt-oost ende zuyt-west/ende het is heel plat landt/ anderhalf leguas van den Oever/ ende het landt is laegh lant/ende binnen in 't lant is eenen hoogen bergh/ die lanckwerpigh als de kust leyt/ ende dese revier staet in 19 graden ende 20 minuten. Rio Doulce.

Createre. Van de Revier Doulce tot Createre, hebt ghy 17 leguas / ende het lant leyt noorden ende zuyden/ ende deſe Createre aen de zuyt-zijde/toont ons 4 openinge/een leguas van malkanderen/van de-welcke twee ons hoogh lant toonen/ende de ander twee leegh lant/ ende sy zijn malkanderen ſo ghelijck/datmen maer een Revier daer van kan mercken/tot dat ghy hen ſeer naer komt/ ende het ſtaet in 18 graden ende 45 minuten.

Maranepe. Van Createre tot Maranepe, hebt ghy 10 leguas/ ende het lant leyt noort ten ooſten/ende zuydt ten weſten/ende heeft in den mont van de Reviere een witte kloof/ ende toont ghelijck een ſtuck Lijnwaet / ende is een goet merck / ende het ſtaet in 18 graden en vijfthien minuten.

Van Maranepe tot Parawepe, hebt ghy 5 leguas/ ende het lant leyt noort-ooſt ende zuydt-weſt / ende aen deſen Parawepe licht een hoogh punct van het landt met veel boomen daer op/ ende om dat het is al ondiep na de Zee/van den mont des havens kont ghy ſien de ondiepten van Aburalus. Ende als ghy gaet van Parawepe, ſult ghy een leguas t'zeewaerts ſeylen / ende dan ſult ghy Noort-ooſt gaen om de Bays wil/die ſeer vol perijckel is/ende als ghy de leechte ter zeewaerts ſiet/ſult ghy 6 ofte 7 vademen diep loopen/ ende ſeer ſaft ſant vinden/ende dan zijt ghy geheel recht in de Canael/ ende als ghy komt ſoo hoogh als de punct Parawepe,by den wech dien ghy gemaeckt hebt/ſult ghy u ſelven een leguas daer van vinden : ende als ghy u ſelven meer als een mijle daer van vint / daelt wat neder/door vreeſe om op de laeghte van de zee te vallen.

Parawepe. Van Parawepe tot de Revier Caruels, hebt ghy 3 leguas/ ende de Canael ſal u vertoonen hoe ghy voor 't meucht ſeylen/ende ghy meucht vrijelick wat nae de laeghte ter zeewaerts loopen / om dat den mont van de Revier Karuels is heel ondiep/ende heeft veel ſantplaten.

Caruels. Van de Karuels tot het eynt van het Roode Klif/ hebt ghy 5 ofte 6 leguas/ende in deſen wegh hebt ghy geen perijckel/ maer wacht u van het breken der zee/ en inde Revier ontrent Coſtiou moetmen wel toe ſien. Van het eynt van 't roode Klif tot Corebabo, hebt ghy twee leguas / ende wacht u dat ghy niet boven anderhalf leguas van den Oever en gaet : want alle den wegh van de Roode

Klif

Klif af tot Corebabo toe/leyter een punct van sant/ende so haest als ghy de punct van de rotsen voorby zijt/ sult ghy recht noort-oost by het sant stueren/tot dat ghy komt binnen een steenwerp daer van/ ende dan stuert voorts van daer oostwaerts. De punct van Corebabo staet in 17 graden.

Van de punct Corebabo tot de haven Seguro, hebt ghy 28 Leguas / ende het lant leyt noorden ende zuyden / en wacht u als ghy soo hoogh komt als de haven Seguro, want de rotsen die te Zeewaerts liggen zijn seer periculeus. De haven Seguro heeft groote roode Kliffen die aenden voet van het dorp staen/ende soo ghy voorghenomen hebt in de haven te trecken/so begeeft u selven Oost ende West van de Kliften / ende dan stuert recht met hen / tot dat ghy komt binnen de punct van de rotsen/ ende dan stuert van hier zuytwaerts: want de Noort-zijde van de Revier is al ondiep / ende de Revier leyt op 16 graden en 30 minuten. Corebabo.

Van de Revier ofte haven Segure tot Santa Cruz, hebt ghy drie leguas/ ende het is een bequame plaets om cleyne schepen te bergen: maer wacht u voor het perijckel dat ghy siet.

Van Santa Cruz tot de Revier Rio Grand, hebt ghy 9 ofte 10 leguas/ende wacht u al desen wech/dat ghy binnen drie leguas aen den Oever niet en komt te genaken/ want daer liggen veel leeghten onder weegh/ende het lant leyt Noort Noort-oost / ende zuyt zuytwest/ende over den arm van dese Revier Rio Grande, sult ghy drie bergen vol bosschen sien/ d'welck hen gelijck Eylanden vertoonen/ ende zijn een goet teecken/ende staen in 15 graden 30 minuten. Santa Cruz.

Van Rio Grande tot de Illeas, ofte de Eylanden/ hebt ghy 18 leguas/ende het lant leyt Noorden ende Zuyden/ ende in desen wech hebt ghy gheen ondiepten/ maer 3 ofte 4 leguas daer van: ende soo ghy nae de Eylanden wilt gaen / hout u altijts langhs den Oever in 't gesicht van het sant / want anders kont ghy de Eylanden niet sien/om datse kleyn zijn/ende soo haest als ghyse siet/stuert recht tot de grootste van hen/ende tusschen den Oever is een goede reede/ ende so ghy in de Revier wilt gaen/de Canael leyt van het groote Eylant tot de mont van de Revier/ noort ende zuyden/ ende staet in 14 graden en 45 minuten. Rio Grande.

Van de Revier Illeas tot de Revier Contas, hebt ghy 8 leguas/ Illeas.

ende het lant leyt Noort ende Zuyden. Dese Revier heeft veel rotsen in den mont liggen/ ende ter Zee-waert daer leyt een kleyn Eylandeken ghelijck een Rotse: soo ghy in de Revier Contas wilt komen / soo komt seer na die Rotse / want aen de ander zijde is het al laegh.

De Revier Kontas. Van de Revier Contas tot Camamo, hebt ghy 6 leguas/ende desen Kamamo heeft eenen wijden mont / ende van den punct van de Noort-kuste sult ghy een Eylant sien / het welcke Cayepe genaemt wordt: wacht u dat ghyer niet te naer en komt / want het veel ondiepten daer ontrent heeft: maer ontleent wat aende Zuydt-zijde/ want daer loopt een Canael dat 5 ofte 6 vademen waters heeft/ ende van daer tot Guepena hebt ghy drie leguas.

Teniere. Van Guepena tot Teniere, hebt ghy 4 leguas/ende Teniere aen de Zuyt-zijde toont eenen hoogen bergh/ den welcken Noort-west van u liggende/ sal hem verheffen ghelijck een Galley/ met sijn achterste deel opwaerts/ende so ghy binnen wilt gaen/ soo neemt vrypelick wat vande Zuyt-zijde/ ende ghy sult 5 ofte 6 vademen waters hebben/ ende staet in 13 graden. Desen hoogen Bergh is de Moer van S. Pablo.

S. Pablo. Van de Moer S. Pablo tot Bayea, hebt ghy 12 leguas / ende de streckinge noort-oost ende zuyt-west/ende soo ghy wit sant siet/ soo zijt ghy aen de Noordt-zijde van Bayea, in de punct van Iappeane, het welcke witte stucken in 't landt toont/ als ofter laken te droghen leyde/ende Bayea staet in 12 graden ende 30 minuten.

Bayea. Van Bayea tot de Revier Roiall, hebt ghy 26 leguas / ende het lant leyt Noort-oost ende Zuyt-west/ ende de punct van Tappeane staet in 13 graden. Soo ghy uyt Bayea gaet nae het Noorden/ soo moet ghy nae het Oosten seylen/ ende ten Noorden / tot dat ghy 30 oft 40 leguas van den Revier zijt.

Royal. Van de Revier Royall tot de Revier S. Francisco, hebt ghy 17 leguas/ende het lant leyt Noort-oost ende Zuyt-west/en staet in 11 graden in de breede.

S. Francisco. Van de Revier S. Francisco tot de punct Gurra, hebt ghy 15 leguas/ende het lant leyt Noort Noort-oost/ ende Zuyt Zuyt-west/ ende staet in 10 graden ende 20 minuten.

Van de punct Gurra tot de klippen van Camare Cuba, hebt ghy 6 leguas

6 leguas/ ende dit zijn groote hooghe klippen/ ende zijn een goet merck/en is een goede reede voor alle westerlijcke winden/ende van dese klippen tot de rivier van Steenen/ hebt ghy 5 leguas/ ende het lant leyt noort noort-oost/ende zuyt zuyt-west.

Van de revier van Steenen tot de Caep S. Augustijn, hebt ghy 12 leguas/ ende het lant leyt noort noort-oost/ ende zuyt zuyt-west/ ende dese Caep als ghy uyt de Zee komt/schijnet eenen bergh ghelijck eenen sadel te wesen/ende staet alleen/liggende naester hant O. ten N. ende W. ten Z. van de Caep op binnen 's lants/ en komende lancx de kust/ de Caep leyt uytwaerts/ ende toont als ofter kleyne bosschen daer op verdeylt stonden / ende 5 mijlen nae het zuyden/ sult ghy sien het Eylant van S. Alexo, het welcke een kleyn Eylandeken is/ ende is een goet merck/ ende de Caep van S. Augustijn staet in 8 graden 30 minuten. S. Augustyn.

Van de Caep S. Augustijn tot Fernambuche, hebt ghy 8 leguas/ ende het lant leyt noort ten oosten/ ende zuyt ten westen/ ende het merck van Fernambuche is het steken selver / het welcke op eenen hooghen bergh by de waterkant staet / 't welcke toont als de Caep selver/ende staet in 8 graden in de breede. Fernambuche.

Van Fernambuche tot het eylant Tamareca, hebt ghy 4 leguas/ ende aende zuydt-zijde van de punct van de Revier heeft het roode klippen/ende so ghy in de Revier wilt gaen/brenght u selven noort-oost/ende zuyt-west by de roode klippen / ende dan soo voorts in de Bay/daer ghy 9 ofte 10 voet waters sult hebben. Tamareca.

Van de Reviere Tamareca tot Parryba, hebt ghy 15 leguas/ende het lant leyt Noort ten Oosten/ende Zuyt ten Westen/ende staet in 6 graden en 45 minuten.

Van Parryba tot Toppoam, hebt ghy 10 leguas/ ende het landt leyt Noordt Noordt-oost/ende Zuyt Zuyt-west. Ende van Toppoam tot der Monicken Herbergh/hebt ghy 7 leguas/ende het lant leyt Noordt-west ende Zuydt-oost/ende dese haven der Monicken staet in 5 graden en 30 minuten. Toppoam. Monicken haven.

Beschryvinge vande Zee-kusten van Rio de la Plate, tot de Magallanische Straet.

De Cabo S. Maria aen de noort-zijde van de Revier Plate, staet juyst in 35 graden/ tot de Caep S. Anthoni, dat de Zuyt-caep Cabo S. Anthoni.

is van de Rivier Plate, hebt ghy 28 leguas/en de selve Caep staet in 56 graden 20 minuten / de streckinghe tusschen beyde is zuyt zuyt-west/ende noort noort-oost.

Weet dat van de Rivier Plate Oostwaerts 25 leguas / daer leyt een ondiepte/ dat sy Baxos de Castiliana noemen/ die sijn streckinge wilt nemen van de Caep S. Maria om zuytwaerts te trecken/ moet nae het zuydt-oost wat opklimmen/ tot dat hy sy in 36 graden/ dan neemt eenen graet zuyt zuyt-oost/ want dat sal u de ondiepten ontdecken /als oock de ondiepte van S. Anthoni, ende als ghy krijght 40 oft 41 vademen waters/ sult ghy doncker root sant oock krijgen/ dan seylt zuyt-west ten zuyden/ tot dat ghy tot 40 graden toe komt/ daer ghy groote menichte van onkruyt sult vinden / en sult 20 Leguas van den Oever wesen.

Baxos de Castiliana.

Van de Caep S. Anthoni tot de Caep van de groote sandige bergen/ zijn 48 leguas/ sy liggen Z. W. ten Z. ende N. O. ten N. Ende 18 leguas van S. Anthoni leyt de Rivier S. Anna ghenaemt / de welcke in den mont heeft veel leegten ende ondiepten/ daerom moet ghy niet naerder den Oever komen dan op 40 vademen.

S. Andries.

Van de Caep van de sandighe berghen tot de Caep S. Andries, hebt ghy 31 leguas/ ende den halven wech/ tusschen hen beyde/ hebt ghy Bayen ende Rivieren/ die vol ondiepten zijn. Beyde dees Capen liggen zuyt-west ten westen/ende noort-oost ten noorden.

Van de Caep S. Andries tot de ghesuncken Bay/ hebt ghy 30 leguas. Dese Bay staet 39 graden 50 minuten/ het leyt West Zuytwest/ ende Oost Noort-oost.

Van de ghesuncken Bay tot de effen punct / hebt ghy 25 leguas. Dese punct staet in 41 graden 30 minuten/ sy liggen zuyt zuyt-west ende noort noort-oost/ en van dese punct tot de Bay/ hebt ghy 35 leguas/ sy liggen west zuyt-west/ende oost noort-oost. Het diep-water Bay staet in 42 graden 20 minuten.

De have Lyons.

Van diep-water Bay tot de haven van Lyons, hebt ghy 37 leguas/ de Caep over het sandige Bay leyt zuyt zuyt-oost/ ende noort noort-west/ en in de voorsz diepte meucht ghy stoutelick aen den oever aen lant seylen/ van de Rivier Plate tot de voorseyde Bay/ hebt ghy geen havens voor eenighe groote schepen.

Van de Bay tot de haven van Lyons is een kust daermen stoutelick

telick aen mach komen / en is leegh lant met witte kusten : dese haven staet in 44 graden / als ghy tot 43 komt oft wat naerder siet uyt nae een rye van rotsen die aen de noort-zijde van de haven ligghen seer nae aen den Oever van 't lant.

Van de voorsz haven van Lyons tot de Caep met der bosschen / hebt ghy 30 leguas / sy ligghen Z. ten W. ende N. ten O. ende ten halve wege tusschen beyde daer is een Bay.

Achthien leguas Noortwaerts van de ronde Caep / hebt ghy een Rivier die in 't westen leyt / ende wort den Rivier van Cranises ghenoemt / ghy sult weten als ghy dwers over de Rivier zijt / daer zijn eenighe roode strepen die gaende stroomen zijn. De Caep leyt van dese haven tot de ronde Caep der bosschen / zuydt-oost ten zuyden / ende noordt-west ten noorden. De selve Caep der bosschen staet in 45 graden 30 minuten. De ronde Caep.

Van de Caep der Bosschen tot aen de Cabo Blanco, ofte de witte Caep / hebt ghy 32 leguas / de kust leydt zuydt ten westen / ende noort-oost / ende dese witte Caep staet in 45 graden / ende ontrent 3 leguas noortwaerts van de Caep leyt het landt al N. N. W. met witte Klippen / die in 't ghetal ses zijn / en de leste is de grootste ende breetste / toonende hem van verre als een seyl / ende op 't hooft van de voorsz Caep is eenen ronden bergh / die hem toont als een wolcke / ontrent dese Caep liggen eenige rotsen bykants aen den Oever / ende 3 kabels lenghde van den Oever sult ghy 25 vademen hebben / ende over de ander zijde van de witte klippen leyt de gront effen, ende onder de klippen die de Zee gemaeckt heeft / ende slaet daer tegen als oft het opspuytinghe van Walvisschen waren / ende op de Caep zijnder eenighe kleyne buscagiens daer volck in woont / van welck ghy u moet wachten. Het opperste deel van de Caep leyt Z. ende N. een leguas in de breede / ende heeft in 't midden een rye rotsen boven water / ende aen de Zuyt-zijde vande Kaep hebt ghy een haven daermen wel anckeren mach / maer in het midden daer is een rotse / vande welcke ghy u wachten moet. Van de Kaep tot de haven S. Iuliaen, zijn 37 mijlen / den loop is Z. W. ende N. O. in de haven van S. Iuliaen aen de Zuyt-zijde van den inganck liggen steenrotsen als Kasteelen / die daer in komt / moet hem na de Noort-zijde begeven / ende binnen de haven sult ghy twee Eylanden vinden / daer ghy De witte Caep. De havē S. Iuliaen.

ghy vryelijck dan aen meucht liggen. De haven staet in 49 graden.

Tusschen de Cabo Blanco ende de haven van S. Iuliaen, liggen de Eylanden van Sampson, die acht in 't ghetal zijn.

Van de haven S. Iuliaen tot den bergh S. Anna, zijn 55 leguas/ de kust leyt Zuyt-west ende Noort-oost / een seer effen lant hebbende/ maer alleenelijck eenen bergh/ ende nae het Zuyden zijn kleyne hammock/die in 50 graden/ende 30 minuten staen.

Den Bergh S. Anna. Van de rivier S. Anna tot de rivier S. Cruz, hebt ghy 8 leguas. De Cruz leyt Noort-oost ende Zuyt-west. Aen de Noort-sijde van de Rivier de Cruz is een hoogh lant van twee leguas lanck/ende is effen op het top/liggende Zuyt ende Noort/ende daelt aen beyde sijden als een sadel. Dese kust is 4 leguas ver ondiep / maer dicht by den Oever kont ghy wel 20 vademen waters hebben.

De rivier Galgos. Van de Rivier de Cruz tot de Rivier dos Galgos, hebt ghy 25 mijlen / de streckinghe is N. O. ende Z. ende staet in 52 graden en 10 minuten/ ende heeft tot sijn merck eenen bergh/ ende aen het opperste van den bergh is een pleyn / ende aen de Noordt-oost-sijde is het seer dalende op ende neer/ende heeft witte ende bruyne klippen/ den oppersten kant daer van swart / ende onder den Bergh aende oost-sijde/ toont het hem als of het trappen waren/ met eenen swarten punct in de zee. Een halve Engelsche mijl van dese punct zuytwaerts leyt een Baye / het welcke by den inganck is van de Rivier dos Gallegos daer het ebt eñ vloeyt / 12 vadem waters in de rivier. Wacht u dat ghy niet te ver in en gaet om de periculen wil/ daerom en gaet niet verder dan op 18 vademen waters.

De straet Magallaen/de Caep van de Maget Maria ghenaemt. Van de Rivier dos Gallegos tot de Magallanische Straet / genoemt de Caep van de Maget Maria, zijn 8 mijlen / de streckinge is Z. Z. O. eñ N. N. W. ende 4 mijlen eer ghy tot dese Caep komt/ sult ghy hooge steyle klippen sien/eñ grauwe/ vol van swarte scharren/ de Zee daer tegen slaende/als of het opspuytinge van Walvisschen waren/maer eenen seer gesonden Oever/ daer ghy voor eenen Z. W. wint anckeren meucht/ het hooghste van dese Kaep van S. Maria is gelijck de Kaep S. Vincent in Spaengien. Aen het oosten van de Kaep is een rye van Rotsen / die een sant rontsom haer hebben/ dat vol putten is/ daer ghy diepe wateren vint / ende terstont weer gront / het welcke met een leegh water hem selven op toont/

daerom

daerom moet ghy wel toesien dat ghy u een halve Engelsche mijl van den Oever hout/tot dat ghy de selve Caep gebrocht hebt W. N. W. van u / dan gaet Z. W. aen / tot dat ghy tot het leeghste komt/daer ghy 10 of 12 vademen sult hebben. Dese plaets wort de Purification genaemt/ ende een halve legue binnen het landt is een stedeken/dat met den naem Iesus genaemt wort. Van de selve caep sult ghy een klif hebben / komende van de Caep / ende op het eynt van de klif staet een dorp/ ende is in de hooghte 52 graden 30 minuten/ ende van de selve Caep de Strate inkomende/aen de N.W. zijde binnen 14 mijlen/ begint het nauwer ende nauwer te worden/ tot dat ghy komt op de hooghste plaets van den allernauste inganck / het welcke W. N. W. ende O. Z. O. leydt / ende de selve straten gaen een derdendeel van de Canael aen de Noortschen oever/om dat aende Zuyt-zijde een rye rotsen zijn/ ende sult daer sant sien/daerom moet ghyse by tijts in de oogh hebben/als ghy dan de eerste streyghts voorby zijt/so gaet 8 mijlen W. Z. W. tot dat ghy komt in een Caep S. Gregorius genaemt/ met een groote Klip/ ende een goede reede. Van het N. W. tot het Z. W. van dese Caep en betrout het volck daer in niet/want sy zijn vol verraderye.

Aen dees Caep beginnen twee Straten/ ende wordt by de onse Lady van Grace genoemt / het leyt 3 leguas W. Z. W. ende N. N. O. ende in't inkomen van de Straet / sult ghy drie Eylanden sien West van u liggende / onder de welcke ghy meucht seylen/ wel acht nemende dat ghy in de Bayen niet en komt te geraken/want sy vol perijckels zijn. Van de 3 Eylanden soeckt de Canael van de Straten W. Z. W. 2 leguas verre/ van daer sult ghy na het zuyden strecken/tot dat ghy komt 53 graden eñ 30 minuten/ daer ghy een punct sult vinden/de punct van S. Anna genaemt/ ende N. N. West van daer sult ghy twee ofte drie pleynen sien / in een van de welcke daer een dorp staet/ het Stedeken van Coninck Philippus genaemt/ ende voorby varende het Bol-werck ende eenen grooten Boom/meucht ghy op het Ancker komen/daer ghy vier vademen waters sult hebben.

Eenen Brief van S^r. Thomas Candish tot den Edelen Heer mijn Lord Camberlinck, een van haer Majesteyts hoogh secreten Raet, aengaende den voorspoet van sijn Voyagie rondom de Werelt.

Seer Edele Heer / als u ghenade hier te voren altijts tot mywaerts is genegen gheweest/ so ootmoedelick bidde ick u dat ghyse wilt volherden / en oft schoon daer geen middelen zijn waer door ickse verdient hebbe / nochtans mijnen uytersten dienst sal nimmermeer ontbreecken/ soo dickwils als uwe genade die sult willen gebruycken. Ick bidde uwe edele hoogheyt/dat u Genade haer Majesteyt wilt doen weten de groote begeerte/die ick tot haer Majesteyts begeerte gehadt heb in het volbringen van deser voyagie / ende alst Godt belieft heeft haer de overwinninghe van haer vyandt in 't deel te verleenen/ soo hoop ick eer langh haer te sien alle haer vyanden onder te brenghen. Want alle de plaetsen van haer rijckdommen/ waer door sy soo geweldigh haer oorlogen ghevoert hebben/ zijn nu gantschelijck ontdeckt/ende soo het haer Majesteyt belieft/ mach sy den roof met een weynige macht van hen allen nemen. Het heeft Godt den Almachtighen belieft my de gantsche Globe van de werelt om te seylen/ invarende langhs de Magallanische Straet/ ende wederkeerende langhs de Caep de Bona Esperanca. In de welcke voyagie ick heb beyde ontdeckt ende kennisse ghedaen alle de rijckste plaetsen der gantscher werelt/ die noyt van eenighe Christenen bekent ofte ontdeckt zijn gheweest. Ick seylden lancks de kusten van Chili, Peru, en Nova Hispanie, daer ick groote plonderinge dede. Ick brande ende sonck 19 schepen kleyn ende groot. Alle de dorpen ende villagien daer ick opt aen landede/ brandende ende plonderde ick/ende en had ick op de custen van hen niet ghesien gheweest/ ick soude daer groote menichte van schatten verkregen hebben. Ick geniete de groote profijten van een groot schip des Coninckx/ dat ick te California nam/ welck Schip van Philippinas quam/ een vande rijckste in koopmanschap dat opt de Zee ghepasseert had/ als des Coninckx register ende der Koopluyden reeckeninghe dat selve uytwesen/ want het verhief hem tot den prijs in Mexico om verkocht te worden : de welcke goederen (om dat mijn schip de minste deel niet laden en kost) wiert ick bedwongen die in brant te setten. Van de Caep California, die de uyterste deelen zijn van gantsch Nova Hispania, seylden ick in de Eylanden Philippinas, seer naer de kust van China, van het welcke ick sulcke kennisse ontfangen ende mede gebrocht heb/ alsser noyt in dese streken

ken afgehoort is geweest/ van welcke 's lants rijcdom ende verhevenheyt breese verhael te maecken/oft ick niet geloost en wierde. Want had ick niet versekert geweest van uytnemende Rijckdom van dit lant/ ick soude so ongeloofiick geweest hebben/ als yemant anders die de gelijcke ervarentheyt niet gehad en hebben. Ick seylde lancx de Eylanden van Moluccas/daer ick onder eenighe van dat Heydens volck seer beleefdelijck onthaelt was/ ende ons volc mach daer so vrylic handelen als de Portugijsers/ so sy selfs willen. Van daer passeerde ick de Caep van Bona Esperanca, ende vont onder weegh in 't weder t' huys keeren/het Eylant S. Helena, daer de Portugaloysers gewoon zijn haer selven te ververschen/ ende van dat Eylant heeft my God verleent weder in Engelant te keeren. Al den welcken dienst ick ootmoedelick werp onder haer Majesteyts voeten. Den eeuwighen Almachtighen Godt biddende haer regeringhe langh onder ons te laten. Want op den huydighen dagh is Sy de wijt-beroemste ende victorieuste Princesse die daer in de Werelt leeft. Dus ootmoedighlic verlof biddende voor mijn lanckfaemheyt/wil ick voorts uwe Ghenade tot Gods bescherminghe bevelen. Tot Pleymouth den 9 van September 1588.

Uwe Genades ootmoedigen Dienaer

Thomas Candish.

Seeckere aenmerckinghe ofte verhalinghe, ghenomen uyt de groote Caerte van China, t' huys gebrocht door Sr. Thomas Candish, 1588.

HEt groote Coninckrijck van Mogores, leyt op het N. W. en valt op Tanassakin, noorbij Massacca, en voegt hem aen Bengala, het is krijghaer volc/maer en vechten anders niet als te paerde/ sy gaen in haer kleedinghe als de Portugijsers.

2. Een Stad daer eenen Chiviaen in is/een seer leelick man/ onder hem veel krijghsvolck houdende/hy voert Oorlog tegen de Tartars ende de Mogores, die tusschen hen liggen/ ende leyt buyten de ronthheyt van de wal.

3. Voorbij sekere geberchten daer de Tartars wonen die te voren groote vrienden met der Chiniaens waren/ maer voeren nu eenen gestadigen oorlog onder malcanderen/ en dat so geweldig datter dicwils meer als 100000 menschen verslagen worden/ die aen Moscovien ghelegen zijn/ ende in haren krijgh hebben sy allerley geweer.

4. De Provintie van Cansas heeft 4 groote steden/ ende 20 kleyne steden/ ende 77 dorpen ende Kasteelen/ het heeft in de lenghde 55 leguas/het heeft 363000 groote Heeren huysen die tribuyt geven/ en 13900 krijghsvolck/ en heeft 47000 paerden die des Conincks zijn/ tot sijn beschermingе gehouden.

5 De groote stadt Paquijn, daer de Coninc hem ont hout/ heeft 8 groote Steden tot hem toebehorende/ ende 18 kleyne steden/ met 113 dorpen ende Kastelen/ het heeft 418789 grote Heeren huysen die tribuyt betalen/ het heeft totte krijgh 258100 paerdevolck. De stadt staet in sijn brede 50 graden ter noortwaerts/ ende het is daer soo kout alst ghemeenlijck in Nederlant is.

6. In de groote Stadt van Cantan is veel Krijghsvolck/ om de passagien voor de Tarters te behoeden.

7. De provintie van Soychim heeft 7 grote ſteden ende 16 kleyne / met 12 dorpen eñ Caſteelen/eñ een groote ſtad daer hem veel volcx vergadert om teghen de Tarters te vechten. Het heeft 17 leguas in ſijn lenghde/ende heeft 164118 groote Heeren huyſen die tribuyt betalen/ende 96000 krijghſvolck.

8. De Provintie van Santo heeft 6 groote ſteden/ende 14 kleyne/ met 90 dorpen eñ Kaſteelen. Het is 82 leguas lanc/eñ heeft 77555 groote Heeren huyſen/ die aen 63808 paerdevolcks / en 31000 voetvolck ter oorlogh tribuyt betalen.

9. De Provintie van Oyman heeft 7 groote ſteden/13 kleyne/met 90 dorpen eñ Kaſtelen/ eñ heeft 470 leguas in de lenghde/eñ 132958 groote huyſen die tribuyt betalen aen 82800 krijghſvolck. Wt deſe Stadt komt Koper/ Quickſilver/ende ſwart Loot.

10. De provintie van Curcheio heeft 8 grote ſteden/ ende 12 kleyne / met 83 dorpen/ die geweer bereyden om met de Iawes te vechten/ die aen de ander zijde van Cauchin-china wonen. Het is 100 leguas breet/ eñ heeft 32920 paerdevolcx ende voetvolcx/het heeft 405670 groote huyſen die tribuyt gheven / waer van het krijghſvolck betaelt wort.

11. De Provintie Ianguijn heeft 14 groote ſteden ende 17 kleyne / met 95 dorpen en Kaſteelen. Het is over de 120 leguas/ het heeft 962818 groote huyſen die tribuyt geven/ het heeft 208900 krijghſvolc/van de welcke daer zijn 52500 Tartars peerdevolck die voor ſouldije diende.

12. De provintie van Uquam heeft 14 grote ſteden ende 19 kleyne/ 150 dorpen ende kaſteelen/ ende is 210 leguas breet / ende 53161 groote huyſen die tribuyt gheven / en 71600 Krijghſvolck.

13. De Provintie van Som heeft 7 groote ſteden/ ende 11 kleyne/ met 105 dorpen ende Kaſteelen / ende is 200 leguas breet/eñ heeft 139567 huyſen die tribuyt betalen/ende hout 345632 Krijghſvolck.

14. De Provintie van Esſiran heeft 11 grote ſteden/ ende 75 kleyne / met 80 dorpen ende Kaſteelen / ende is 440 leguas breet / eñ heeft 1242135 huyſen die tribuyt betalen / en hout 33900 Krijghſvolck.

15. Deſe Poel leydt voorby Siam, en voor Champa, eñ voeght hem aen de Lappians, eñ van daer komt al het water dat het Koninckrijck van China dient. De Indiaen van de Chinias ſegghen dat deſe Poel ſy van de gantſche Werelt/ en daerom ſchilderen ſy de Zee/ de Maen/en Sterren daer in.

16. De Provintie van Canray heeft 13 ſtedē eñ een hooft-ſtad/ met 73 dorpen ende kaſteelen/ eñ is 260 leguas breet/eñ heeft 1393629 huyſen die tribuyt gevē/eñ 12700 krijghſvolc.

17. De provintie van Guanſa heeft 12 grote Steden/ende 45 kleyne/ met 51 dorpen ende Kaſteelen/het is 260 leguas breet/ ende heeft 1096390 groote huyſen die tribuyt betalen/ ende hout krijghſvolck / beyde te paerde en te voet 100100.

18. De Provintie van Vanam heeft 14 grote ſteden/ende 36 kleyne / met 51 dorpen ende Kaſteelen / het is 260 leguas breedt/ en heeft groote huyſen die tribuyt betalen 589296/ en krijghſvolck 15100.

19. De Provintie van Suckin heeft 8 groote ſteden/ende een hooft-ſtadt/met 54 dorpen eñ Kaſtelen/ ende 2 groote ſteden tot garniſoen/ om wacht tegen de Iepons te houden / 200 leguas breet/ ende heeft 5009532 groote huyſē die tribuydt betalen / ende daer zijn 4003225 mannen van de Conincks guarde.

20. De Provintie Canton heeft 40 groote ſteden/ende 7 kleyne/ met 77 dorpen ende kaſteelen / ende een Stadt dat met 100 ſchepen uytſet tot bewaringe van Cachewe. China is 380 leguas in de breede/eñ heeft 483383 grote huyſen die tribuydt betalen / ende houden 39400 Krijghſvolck.

21. De Stadt Champa ſtaet in 14 graden noortwaerts van den Equinoctiael.

22. De haven van Cochin-china ſtaet in de breede 16 graden ende een half ten noorden.

23. De Provintie van Enam heeft 7 groote ſteden/en 13 kleyne/ met 90 dorpen ende Kaſteelen/en is 88 leguas breet/eñ heeft 589296 groote huyſen die tribuyt betalen / ende hout 15100 ſoldaten.

Paerdevolck 454728, Voetvolck 7459057.
De gantſche ſomme 7923785.

F I N I S.

Be

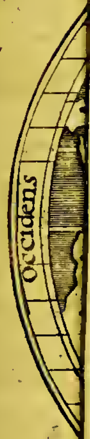
Ond

Ja

Wy hebbe

van P

ver

By

